

14/52-1/2018.

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR

(MNL)

2017. ÉVI MUNKAJELENTÉSE

archívum
Magyar Nemzeti Levéltár

TARTALOMJEGYZÉK

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK	5
II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy	6
II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása	9
II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása	10
II. 4. Humán erőforrás	10
II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)	13
III. 1. Az illetékességi terület felügyelete	16
III. 2. Állománygyarapodás	20
III. 3. Állományvédelem és reprográfia	24
III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés	24
III. 3.2. Restaurálás, konzerválás	25
III. 3.3. Könyvkötészeti munkák	25
III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás)	25
III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása	27
III. 5. Rendszerezés, rendezés	31
III. 5.1. Alapszintű rendezés	31
III. 5.2. Középszintű rendezés	31
III. 5.3. Darabszintű rendezés	33
III. 5.4. Ellenőrző rendezés	34
III. 5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)	35
III. 6. Selejtezés	37
III. 7. Segédlet-készítés	39
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat, online kutatás	45
III. 8.1. A kutatószolgálatok feladata, helyzete, tevékenysége	45
III. 8.2. A Magyar Nemzeti Levéltár kutatóforgalmi adatai	45
III. 8.3. Az Országos Levéltár kutatóforgalmi adatai	48
III. 8.4. A kutatók tájékoztatása	51
III. 8.5. A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása	52
III. 8.6. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsonzés	53
III. 8.7. Ügyfélszolgálati tevékenység	54
III. 8.8. Az MNL online szolgáltatásai 2016-ban	55
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység	64
III. 9.1. Tudományos konferenciák	65
III. 9.2. Kiadványkészítés	65
III. 10. Közművelődés, oktatás, PR-tevékenység	66
III. 11. Könyvtári munka	68
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	72
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok	73
III. 13.1. Nemzetközi kapcsolatok	73
III. 13.2. Hazai kapcsolatok	76
III. 14. Pályázatok	79
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés	81

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2017-es év meghatározó feladata továbbra is a Belügyminisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezésével kapcsolatos intézkedésekről szóló 1837/2015. (XI. 24.) Korm. határozat, valamint az azt követő kormányhatározatok (1837/2015. (XI. 24.) Korm. határozat a Belügyminisztérium és a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezésével kapcsolatos intézkedésekről, 1731/2016. (XII. 13.) Korm. határozat a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezéséhez szükséges egyes intézkedésekről, 1731/2016. (XII. 13.) Korm. határozat a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezéséhez szükséges egyes intézkedésekről, 1097/2017. (III. 2.) Korm. határozat a Nemzetgazdasági Minisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezéséhez szükséges további intézkedésekről) rendelkezéseinek végrehajtása volt.

2017 februárjára világossá vált, hogy a kormányhatározatban a Magyar Nemzeti Levéltár számára kijelölt Daróczy utcai épületegyüttes nem lesz elegendő a Hess András téri épületben ellátott feladatok és az ott dolgozó munkatársak befogadására. A Gazdasági Igazgatóság és az iratkezelés felügyeletet ellátó szervezeti egység elhelyezését a Magyar Nemzeti Levéltárnak kellett megoldania. Az NKA működési támogatásának segítségével így számukra irodát kellett bérelni. A Hess András téri épületben őrzött 18 kilométernyi iratanyagból a Daróczy úton 12 kilométert tudott elhelyezni az ezért felelős Budavári NKft. Az MNL ennek következtében szabad raktárkapacitásai terhére a Bécsi kapu téren, a Lánglíliom utcában és Székesfehérváron oldotta meg a fennmaradó iratanyag elhelyezését. A korábban 80 főt befogadni tudó kutatóterem helyett egy 10 fő elhelyezésére alkalmas kutatószoba került kialakításra. A költözésért felelős Budavári Nkft. 2018. január 18-ára fejezte be a Hess András téren lévő iratanyagok elszállítását. A bútorok jelentős részét az MNL már saját hatáskörben szállította el a Hess András téren előállt állapotokra tekintettel. A beszámoló készítésekor sem megoldott a közel 10 kilométer salgó polc elszállítása, ezzel kapcsolatban iránymutatást kértünk az EMMI-től.

A Daróczy úton az iratanyag és a munkatársak elhelyezése megtörtént. Az épületben a felújítás még nem zárult le teljes egészében pl. nyílászáró csere, építési hulladék elszállítása, csapadékvíz elvezetés még nem megoldott. Az épület használatbavételéhez szükséges szakhatósági engedélyekről nem rendelkezünk információval. Használati megállapodás megkötését kezdeményeztük a Budavári Nkft-nél.

A Hess András téri költözés miatt elmondható, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára budapesti raktárai teljesen megteltek, az iratanyag elhelyezése érdekében már Székesfehérvárra is kellett iratanyagot szállítanunk. Így egyre sürgetőbbé válik a Daróczy úti ideiglenes elhelyezés után a szakmai igényeket kielégítő végleges elhelyezés megoldása. Ezzel kapcsolatban az intézmény vezetése 2017 februárjától kezdődően több szakmai anyagot készítettünk a fenntartói iránymutatásnak megfelelően. A kormányelőterjesztéshez szükséges szakmai anyagok részletes elemzéseket tartalmaznak a levéltári szakmai elvárásokról, a helyszínekkel kapcsolatos előnyök és hátrányok mérlegeléséről, a várható költségekről, valamint a kivitelezéshez szükséges időről. Javaslatot tettünk a Bécsi kapu téri főépület felújításával kapcsolatos költségekre is. A kormányelőterjesztéshez a következő lehetséges helyszíneket vizsgáltuk meg és elemeztük a megvalósítás előnyeit, valamint hátrányait: X. kerület Kőbánya Észak-Pesti járműjavító Diesel csarnok és forgóvázcsarnok, VII. kerület volt BM kórház épülete, IX. kerület Vágóhid utcai ingatlan, XII. kerület Virányos úti volt honvédségi ingatlan, VIII. kerület volt józsefvárosi piac területe, Déli pályaudvar, Nyugati pályaudvar. A legutolsó szakmai anyagot 2018 januárjában küldtük meg az EMMI-nek.

A 2017. munkaév eredménye az MNL egységes, módszertani és képzési koncepciójának kidolgozása. Régóta sürgető feladat volt a szervezett oktatási, képzési és továbbképzési tevékenységeket összefoglaló dokumentum elkészítése a különféle képzési és oktatási tevékenységek összehangolása, rendszerbe szervezése érdekében. Cél az MNL minél színvonalasabb szakmai működésének biztosítása, a levéltárosi munka különböző részterületein kialakult – esetenként jelentős mértékben eltérő – gyakorlat egységesítése. A MOTIKO, illetve az SZKK munkatársai – a meglévő szakmai anyagokra támaszkodva, azokra hivatkozva, és a korábbi képzések terveit is alapul véve – a koncepciót a levéltár igényeire szabva dolgozták ki. A koncepció a Bevezetőn túlmenően alapvetően két részre tagolódik: a módszertani munkát, valamint a képzési és továbbképzési terveket tartalmazó részekre. A módszertani rész bemutatja a korábbi, ÚMKL és MOL intézmények, valamint már az MNL MOTIKO által végzett módszertani munkatevékenységet, és javaslatot tesz e tevékenység korszerűsített tematikájára, bővítésére, illetve fejlesztésére. A képzésekkel foglalkozó rész szintén megjeleníti az eddig végzett képzési és oktatási tevékenységet, azonban ezen túlmenően differenciált módon foglalja össze a képzések – mint egyre hangsúlyosabb módon elvárt munkatevékenység – rendjét és folyamatát. Ez utóbbi esetben, alfejezetenként, rövid-, közép- és hosszú távú terveket tartalmaz. A nemzeti társadalompolitikai célok elérése érdekében kiindulópontnak tekintettük, hogy a kultúrához, a nemzeti kulturális örökséghez történő, korlátozásoktól mentes hozzáférés alapvető emberi, állampolgári jog, mind a határon innen, mind a határon túl élő magyarság számára. A Magyar Nemzeti Levéltár országos hatáskörű közgyűjteményként, tagintézményei révén jelentős nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. 2017-ben is feladatunknak tekintettük a határon innen és túl élő magyarok számára a társadalmi emelkedéshez, a nemzeti és lokális önazonosság tudat megőrzéséhez és ápolásához szükséges értékekhez való hozzáférés biztosítását, a magyar identitás erősítését, a kulturális szolgáltatások terén a kulturális javakhoz való hozzáférés növelését, a magyar kultúra külföldi megjelenésének erősítését. Kitérő társadalompolitikai céljaink elérése érdekében 2017-ben szakmai képzéseinket kiterjesztettük az Erdélyben és Kárpátalján dolgozó kollégák számára. A partnerintézmények számára kínált képzési programot a helyi igényeknek és szükségleteknek megfelelően állítottuk össze. Mindezt nemzetpolitikai kulturális, oktatási misszióként fogjuk fel, amely erősíti a határon túli magyar kollégákkal az együttműködést, másrészt elősegíti a külföldi kollégák felkészültségét a magyar vonatkozású iratanyagok (hungarica) kezelése során.

2017 januárjában a Magyar Nemzeti Levéltár „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” projekt megvalósításába kezdett hosszas előkészítés után. A Közigazgatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) keretében megvalósuló programjára az intézmény 2 630 000 000 forint vissza nem térítendő támogatást kapott. A projekt célja az állampolgárok és a közigazgatási intézményrendszer számára nyújtott szolgáltatások egyszerűsítése, elektronizálása és országos kiterjesztése. A Magyar Nemzeti Levéltár új fejlesztése olyan elektronikus szolgáltatáscsomagot alakít ki, amelynek a segítségével a hivatali ügyek intézéséhez automatikusan biztosítja a kérelmező vagy az ügyintéző szervek részére a szükséges igazoló iratanyagot. A projekt a Széchenyi 2020 program keretében az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg. 2017-ben a projekt megvalósítási szakaszában sikeres közbeszerzési eljárások keretében beszerzésre került az alkalmazásfejlesztést végző szolgáltató, a termékellenőr és műszaki szakértő továbbá a közigazgatási és SZEÜSZ kapcsolatokért felelős szakértő. A fejlesztés rendszertervének elfogadásával a projekt 2. mérföldkővét is sikeresen zártuk.

2016 decemberében megállapodást írtunk alá a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel a számukra rendelkezésre álló KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” nevű projektben való együttműködésre. A projekt révén 2018 januárjára elkészült egy adatbázis, amelyben feldolgozásra kerülhettek az 1944. december 21-től működő állami szervek egészen napjainkig (mintegy ötezer szervről van szó). Ez azt jelenti, hogy minden aktuális változást (jogszabályi, illetve a szerveket érintő átalakulást, megszűnést, összevonást) rögzítettünk a programban. Az adatbázis egységességét az biztosítja, hogy a nyilvánosan elérhető jogszabályi adatokon túl a levéltári iratanyagban található belső utasításokat és szervezeti szabályzatokat is feldolgoztuk. Ennek révén az egyes szervek esetében nemcsak az elvi szabályokat tartalmazó jogi leírás ismerhető meg, hanem a gyakorlati működés adatai is. Az elkészült adatbázisban az egyes szervek közötti jogelődí és jogutódi átalakulás, alá- fölérendeltségi viszonyok, illetve ahol lehetséges volt, ott a szervezetben funkciókat betöltők személyi adatai is megtalálhatók. Az adatok vizuális megjelenítése felhasználóbaráttá teszi az alkalmazást. Az alkalmazás folyamatosan bővülő, napi használatban lévő adatbázisként alkalmazható.

A személyi változások közül kiemelendő, hogy 2017. április 18-tól dr. habil. Szabó Csaba személyében új főigazgatója lett az intézménynek. Az így megüresedett általános főigazgató-helyettesi posztot pedig dr. Mikó Zsuzsanna töltötte be. A főigazgatói feladatkörök átadása teljes körűen megtörtént.

II. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

Érintett szervezeti egységek (a beszámolóban előforduló rövidítésekkel)

Főigazgatói Titkárság (FT)

Gazdasági Igazgatóság (GI)

Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniós projektek igazgatósága (NKEUI)

Jogi, Humánpolitikai és Munkaügyi Főosztály

Szakmai Koordinációs Központ (SZKK)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO)

Állományvédelmi és Repográfiai Osztály (ÁRO)

MNL Országos Levéltára (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya (1945 e. KF)

1945 utáni Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya (1945 u. KPF)

Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya (MGYF)

Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF)

Kutatószolgálati, Tájékoztatói és Levéltár-tudományi Szakkönyvtári Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (MNL CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)

Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)

Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)

Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)

Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy

A Magyar Nemzeti Levéltár Gazdasági Igazgatósága az MNL szervezeti egység keretein belül, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet, az államháztartási számvitelről szóló 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet, valamint az MNL belső szabályzataiban foglaltak alapján látta el tevékenységét 2016-ban.

Feladatai közé tartozik többek között a gazdálkodási folyamatok megszervezése, működtetése, a Levéltár rendelkezésére bocsájtott költségvetési támogatás és saját bevételek hatékony és szabályos felhasználásának felügyelete, előirányzat-gazdálkodás, bér- és munkaerő-gazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfenntartás, pályázatkezelés, pénzügyi beszámoltatással, adókötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatok ellátása, a Magyar Nemzeti Levéltár szervezeti egységei részére gazdálkodással kapcsolatos szolgáltatás ellátása.

A Gazdasági Igazgatóság vezetésében annyi változás történt 2017-ben, hogy 2017. április 1. és 2017. július 31. között Kálmán Márta tervezési és kontrolling főosztályvezetőként, és egyúttal gazdasági igazgatóhelyettesként dolgozott az intézményben.

A Magyar Nemzeti Levéltár az elmúlt években bevezetett és folytatott szigorú és takarékos gazdálkodásával 2017 folyamán is megőrizte fizetőképességét, kötelezettségvállalásait maradéktalanul teljesítette. Adó- és beszámolási kötelezettségeinknek rendre eleget tett. Az elmúlt években kiadmányozott, bevezetett gazdálkodási folyamatokat rögzítő szabályzatokban foglaltak kiváló alapul szolgáltak a gazdálkodási folyamatok átláthatóságának, a belső kontrollok érvényesülésének, a szabályozott működés feltételeinek megteremtésének elősegítésében.

A Gazdasági Igazgatóság – fenntartói döntés szerint – 2017. február 1-jével átadta a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár gazdálkodással kapcsolatos feladatait a jogutódként kijelölt Magyar Nemzeti Múzeum részére. Ezen feladatot a Magyar Nemzeti Levéltár Gazdasági Igazgatósága 2013. január 1. és 2017. január 31. között látta el.

A Gazdasági Igazgatóság a megyei levéltárak gazdasági ügyintézőinek bevonásával, a megyei levéltár-igazgatók és gazdasági ügyintézők együttműködésében látja el feladatait. A 2014-ben kialakított munkamegosztási rend, valamint a gazdálkodási feladatellátást is szabályozó, 2017. január 16-án kiadmányozott ügyrend egyértelmű eljárási és hatásköri rendet teremtve szolgálja a gazdálkodási feladatok és kötelezettségek érvényesülését. A megyei levéltárakban a gazdasági ügyintéző helyettesítésére a létszámhelyzet és a munkatársak iskolai végzettsége miatt – egy-két levéltártól eltekintve – nincs lehetőség. A létszámhelyzet több megyei levéltárban nem teszi lehetővé pénztár-helyettes és/vagy a pénztárellenőr kijelölését, az érvényesítői, ellenjegyzői munkakör elkülönítését.

Igazi kihívást jelentett a Pénzügyi és Számviteli Főosztály feladatellátásában, hogy néhány hónap leforgása alatt mind a három számviteli előadó kérte munkaviszonyának megszüntetését, és képzett munkaerő pótlására csak több hónap elteltével került sor. Ezt még tovább tetézték a megyei levéltárakban foglalkoztatott gazdasági ügyintézők fluktuációs folyamatai, több hónapig betöltetlen álláshelyek miatti általános helyettesítési kötelezettségek. Az év végére részben sikerült rendezni a munkatársi állomány létszámát, azonban a feladatellátás kockázatainak csökkentése, a zökkenőmentes működés biztosítása céljából nem tűr halasztást a megfelelő számú és képzettségű munkaerő pótlása. Mindezek mellett 2017-ben is folytattuk a megyei levéltárakban foglalkoztatott gazdasági ügyintéző munkatársak szakmai képzéseit, valamint a Gazdasági Igazgatóság munkatársai folyamatos konzultációs lehetőséget biztosítottak és biztosítanak a megyei levéltárak gazdasági ügyintéző munkatársai részére. A feladatellátás szakmai színvonalának és hatékonyságának növelését gazdasági igazgatói értekezletek, körlevelek, képzések, útmutatók is segítették.

2017-ben további erőpróbát jelentett a Magyar Nemzeti Levéltár költözésével összefüggésben, a Hess András téri telephely kiürítése, az iratanyag és a munkatársak elhelyezési feltételeinek megteremtése. A 2016-ban megtorpanó költözés befejezését a munkatársak jelentős többletmunkája mellett a 2017-ben biztosított 246,4 millió forintos kormányzati többlettámogatás is segítette, amelyből túlnyomó részben informatikai hálózat kiépítését, irodabútorok és költözési segédanyagok beszerzését, raktárpépület felújítását, valamint a Gazdasági Igazgatóság, a Jogi, Humánpolitikai és Munkaügyi Főosztály és a Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Főosztály elhelyezése céljából bérelt ingatlan bérleti díját finanszíroztuk.

Kijelenthető, hogy a 2013-tól folytatott megfeszített és következetes feladatellátás, és szabályozottság teljeskörűsége hozzájárult ahhoz, hogy a korábban sokszínű arcot mutató számviteli nyilvántartások, az adókötelezettségekkel kapcsolatos eltérő álláspontok egységesítésre kerüljenek, amely feladatellátást egyértelmű iránymutatások, szabályszerű, belső kontrollokon alapuló ügyviteli nyilvántartási követelményrendszer alkalmazása biztosította. Az ügyviteli feladatellátást segítette egy 2017-ben megrendelt egyedi fejlesztési igény, amely a gazdálkodási adatok nyilvántartására szolgáló EcoStat integrált ügyviteli rendszer Kötelezettségvállalási modul automatizálható folyamatainak fejlesztését jelentette. E nélkül – küzdve a folyamatos munkaerőhiánnyal – nem lehetett volna az évi közel 500 ezer darabszámú könyvelési tételt rögzíteni, a beszámolási kötelezettségeket teljesíteni.

A mindennapi pénzügyi, számviteli, beszámolási, előirányzat-gazdálkodási feladatok mellett 2017-re sikerült országos

illetékességgel bevezetni az EcoStat integrált ügyviteli rendszer Készletnyilvántartó moduljának használatát, amely a munkaerő betanítását, adatbázis konvertálást, valamint kézzelg adatrögzítést és folyamatos utánkövetést jelentett. A bevezetés zökkenőmentessége érdekében korábban több tanfolyamot is szerveztünk. E munkafolyamat során egységesítettük az MNL különböző szervezeti egységeiben tárolt készleteket, így ezt követően homogén nyilvántartási struktúrát alakítottunk ki.

Befejeztük alapnyilvántartásaink felfektetését, amelyeket folyamatosan felülvizsgálunk, aktualizálunk. A befektetett eszközökhöz kapcsolódó tárgyi eszköz nyilvántartás, a vagyonkataszteri nyilvántartás mellett analitikus nyilvántartást fektettünk fel a vagyonkezelt ingatlanok vonatkozásában, kiemelten az MNV Zrt-vel kötendő szerződések körére, a vagyonkezelési jogok bejegyzése miatt pedig a földhivatali nyilvántartások módosítására. 2016-ra befejeztük az MNL használatában, nyilvántartásában lévő közel 400 ezer darab eszköz vagyonkataszteri nyilvántartásának teljes körű felfektetését, és ennek folyamatos aktualizálása is megtörtént 2017-ben.

Az elmúlt évek egyik legnagyobb volumenű feladata volt a vonalkódos nyilvántartási és leltározási rendszer bevezetése, amelynek első lépcsőjeként egyedi vonalkódokkal láttuk el az MNL használatában lévő eszközöket, majd a tárgyi eszköz analitikus nyilvántartásában lévő eszközökhöz hozzárendeltük a vonalkódokat. A közel 400 ezer darab eszköz esetében ez a feladat rendkívüli logisztikai munkát kívánt meg. Ennek megfelelően a vonalkódos leltározás bevezetésének „gyümölcsét” leginkább a 2017-es leltározáskor élveztük, mind a leltárfelvétel, mind pedig a leltárkiértékelési munkák során.

2017-ben is sikerrel pályáztunk – a levéltárszakmai pályázatokon túlmenően – a Nemzeti Kulturális Alapnál működési kiadásaink kiegészítő finanszírozására, amellyel 26 millió forint támogatást nyertünk el. A támogatást a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Alsószolcai Fióklevéltárának őrzés-védelmi szolgáltatás igénybevételére, a Csongrád Megyei Levéltárunk közüzemi költségei pénzügyi fedezetének kiegészítésére, valamint a Hess András téri telephelyünk költözés miatti kiürítése céljából bérelt ingatlan bérleti díjára fordítottuk.

2017. év folyamán maradéktalanul lezárásra került 2016. évről áthúzódó 14 db közbeszerzési eljárás, valamint további 46 db közbeszerzési eljárásunk zárult le. Ebből 6 db központosított versenyújranyitással, 28 db KEF közbeszerzési portálon történő egyedi megrendelés (amely nem tartalmazza a további 73 db részenkénti megrendeléseket), 7 db közösségi értékhatár feletti nyílt, 4 db Kbt. 113. § (1) bekezdése szerinti nemzeti nyílt, 1 db Kbt. 115. § szerinti ún. „4 ajánlattevős” közbeszerzési eljárás volt. A közbeszerzési eljárásokból 1 db Kbt. 115. § szerinti eljárás 2 db rész ajánlata, illetve 1 db közösségi értékhatár feletti nyílt eljárás 1 db rész ajánlata eredménytelen lett. Jogorvoslatra nem került sor.

2018. évre az „Informatikai eszközök beszerzése II.”, „Nyomdai szolgáltatások beszerzése a Magyar Nemzeti Levéltár részére”, „Irodai multifunkciós eszközök tartós bérlete és teljes körű üzemeltetési szolgáltatás megrendelése az MNL tagintézményei számára”, „Irodaszékek, irodabútorok és egyéb bútorok beszerzése a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei részére”, „Informatikai eszközök beszerzése a Mikes Kelemen program terhére”, „MNL megyei tagintézményi KÖFOP informatikai kliens eszközeinek beszerzése”, „MNL megyei tagintézményi informatikai hálózati infrastruktúra KÖFOP eszközeinek beszerzése” elnevezésű közbeszerzési eljárások húzódnak át.

A Műszaki Főosztály hatékony közreműködésével és felügyelete alatt a következőkben részletezett főbb beruházási és felújítási feladatokat végeztük el:

- Az MNL Budapest, Hess András téri épületének elhagyására 2017 nyarán biztosított 246,4 millió kormányzati támogatás terhére elvégzett beruházások: informatikai hálózatfejlesztés 160,0 millió forint, ingatlan beruházáshoz kapcsolódó kiadás 17,5 millió forint, bútorbeszerzés 16,8 millió forint. Maradványa 2018. június 30-ig használható fel.
- Az MNL Somogy Megyei Levéltára Kaposvár, Bartók Béla utca 8-10. sz. alatti új ingatlanának raktári állványzat beépítése, a Nagyberki Kastélyban őrzött iratanyag beszállítása a Bartók Béla utcai telephelyre. A beruházás bekerülési értéke 10,9 millió Ft.
- Az MNL Országos Levéltára Budapest, Lángliliom utca 4. szám alatti épületnél az udvari épület – egykori felvonulási épület – felújítása, átmeneti raktár kialakítása. Bekerülési értéke 7,6 millió forint.
- Az MNL Heves Megyei Levéltára Eger Mátyás Király út 62. szám alatti épületegyüttesében a „B” épület alapzatának megerősítése és részleges homlokzati felújítása. A műszaki átadása 2017.11.13-án megtörtént. Bekerülési értéke 14,0 millió forint.
- Az MNL Országos Levéltára Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. sz. alatti épületében a munkaszobákban lévő világítás korszerűsítése, szükséges ÉV mérések elvégzése. Bekerülési értéke 5,4 millió forint.
- Az MNL Országos Levéltára Budapest, Bécsi kapu tér 2-4. sz. alatti épülete jobb oldali szárnyában a már elavult, működésképtelenné vált tűzjelző rendszer cseréje. Bekerülési értéke 22,4 millió forint.
- Az MNL Baranya Megyei Levéltára Pécs, Rét utca 9-ben a nagyépület – amely magában foglalja az iratraktárakat,

irodákat, kutatótermet is – teljes tetőhéjzat felújítása és cseréje történt. A műszaki átadás 2017.05.23-án volt. Bekerülési értéke 10,5 millió forint.

- Az MNL Vas Megyei Levéltára Szombathely, Hefele M. u. 1. szám alatti, régi műemlék épületének alapzatának szigetelési és részleges homlokzati felújítási munkái. Műszaki átadásra 2017.11.30-án került sor. Bekerülési értéke 20,5 millió forint.
- Az MNL Pest Megyei Levéltára Budapest Vágóhid utcai épület Mester utcai szárnyának levéltári célokra történő kialakítása a közbeszerzés után 2017. szeptember közepén kezdődött. A műszaki átadás 2018. februárban várható. A beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó várható bekerülési értéke jelentős, 286,0 millió forint.
- Az MNL Csongrád Megyei Levéltára Szeged, Kálvária tér 22. alatti – volt MTVA épület átalakítása levéltári feladatok ellátására – tervezése folyamatban van. A kiviteli tervek elkészülte után 2018. januárban lehet a kivitelezés közbeszerzését indítani. A beruházás tervezett bekerülési értéke tervezéssel, közbeszerzéssel, kivitelezéssel 650,0 millió forint.
- 35 db teljes számítógép konfiguráció beszerzése az MNL költségvetése terhére, amely kapcsán meg kell említeni, hogy az elmúlt három év során a számítógépet használó munkatársak 30%-a új számítógéphez jutott.
- 1 db kisbusz és 1 db személygépjármű beszerzése az MNL és a KÖFOP projekt terhére, irat- és személyszállítás céljára, az MNL személygépjármű parkjának nagyfokú elhasználódása, valamint a KÖFOP projektben vállalt kötelezettségek teljesítésével együtt járt a gépjárművek beszerzésének kötelezettsége.

A beruházási és felújítási feladatok rangsorolásánál minden esetben a műszaki indokoltságot vettük figyelembe. Szigorú gazdálkodási és pénzügyi fegyelem mellett mindvégig sikerült megőrizni a Levéltár fizetőképességét. Nagyberuházásainkat, rendszeres és folyó kiadásainkat szerződés szerűen, határidőben finanszíroztuk.

2017-ben foglalkoztatottanként évi 175.000 Ft béren kívüli juttatás kifizetésére került sor, amely kifizetői járulékkal együtt 156 millió forintot tett ki. Említésre méltó az MNL közalkalmazottai részére, pályázati többletfeladatokkal összefüggésben kifizetett illetménykiegészítés összege, amely kifizetői járulékkal együtt 96,4 millió forintot ért el.

A bérszínvonal javítását szolgálta a minimálbér és garantált bérminimum jelentős emelkedése, valamint a kulturális illetménypótlék bevezetése, azonban mindezek mellett a Magyar Nemzeti Levéltárban foglalkoztatott munkavállalók nettó átlagilletménye nem éri el a havi 200 ezer forintot.

2017-ben két megyei levéltárunkban végzett a Nemzeti Adó- és Vámhivatal ellenőrzést, illeték megállapítás adókötelezettség vonatkozásában, releváns megállapítás nem történt. A közfoglalkoztatási program végrehajtását a Fővárosi Kormányhivatal egy ízben ellenőrizte a 2017 folyamán, a program működtetését az ellenőrök rendben lévőnek találták. Az Állami Számvevőszék „A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése” tárgy körben kezdte meg ellenőrzését, jelen beszámoló készítésekor az ellenőrzés nem került lezárásra.

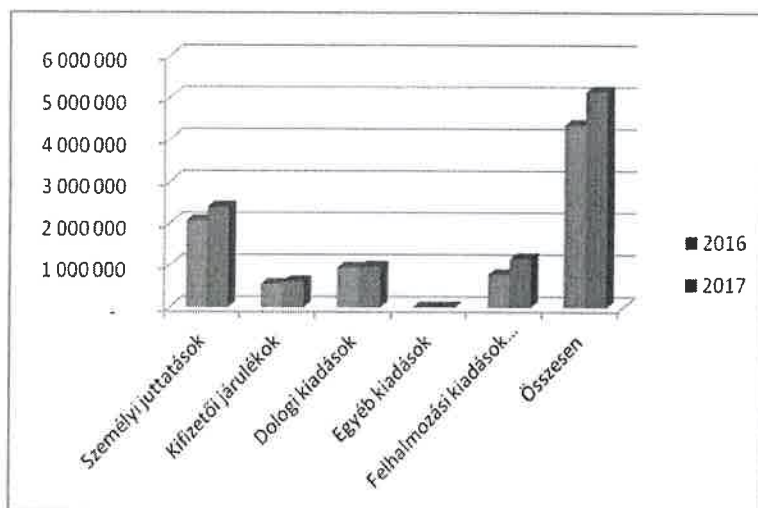

II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Kiadási előirányzatok alakulása és teljesítése	Eredeti előirányzat		Módosított előirányzat			2017. évi teljesítés	Teljesítés %-a Teljesítés/ Előirányzat
	2016	2017	2016	2017	I% 2017/2016		
Személyi juttatások	1 754 800	1 742 700	2 060 526	2 393 930	116,18	2 319 800	96,90
Munkaadókat terhelő járulékok	474 100	470 900	557 398	618 509	110,96	500 965	81,00
Dologi kiadások	428 100	423 400	942 436	970 324	102,96	800 314	82,48
Egyéb működési célú kiadások			4 232	1 869	44,16	1 272	68,06
Felhalmozási kiadások (beruházás + felújítás)	383 600	383 600	782 491	1 156 322	147,77	813 275	70,33
Összesen	3 040 600	3 020 600	4 347 083	5 140 954	104,41	4 435 626	79,75

Módosított kiadási előirányzat alakulása 2016-2017.

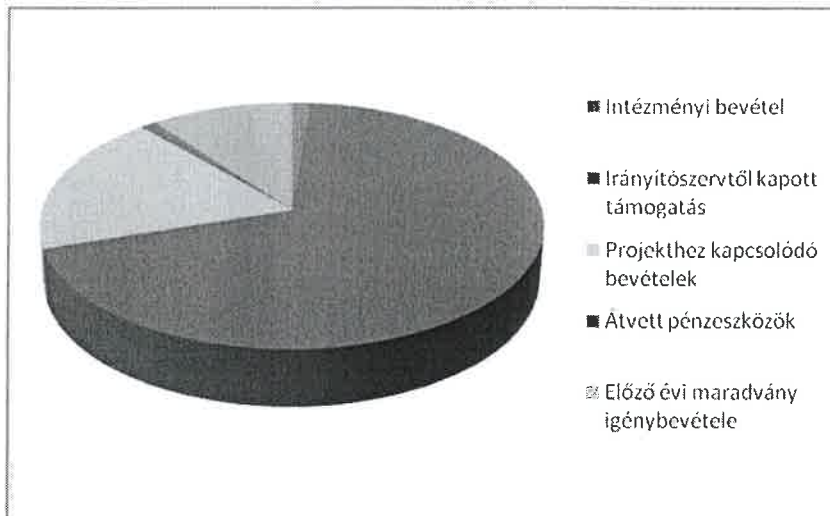

II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Bevételi előirányzatok alakulása és teljesítése	Eredeti előirányzat		Módosított előirányzat			2017. évi teljesítés	Teljesítés %-a Teljesítés/ Előirányzat
	2016	2017	2016	2017	I% 2017/2016		
Intézményi bevétel	100 000	60 000	88 196	70 509	79,95	70 509	100,00
Irányítószervtől kapott támogatás	2 940 600	2 960 600	3 020 215	3 529 440	116,86	3 529 440	100,00
Egyéb működési és felhalmozási célú támogatások			342 541	953 213	278,28	953 213	100,00
Átvett pénzeszközök			67 790	59 998	88,51	59 998	100,00
Előző évi maradvány igénybevétele			828 341	527 794	63,72	527 794	100,00
Összesen:	3 040 600	3 020 600	4 347 083	5 140 954	118,26	5 140 954	100,00

2017. évi bevételi előirányzatok teljesülésének megoszlása

Előirányzat módosítások 2017-ben

adatok E Ft-ban

Kiadási előirányzatok módosítása 2017-ben	Eredeti előirányzat	Előző évi maradvány igénybevétele	Mínimálbér, garantált bérminimum miatti támogatás	Kulturális illetménypótlék miatti támogatás	Bérkompenzáció miatti többlettámogatás	MNL költözése miatti támogatás	Pályázathoz, saját bevételhez kapcsolódó módosítás	Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás	Módosított előirányzat 2017.12.31.
Személyi juttatások	1 742 700	78 416	139 434	125 579	17 783		290 018		2 393 930
Munkaadókat terhelő járulékok	470 900	23 917	30 676	27 627	3 912		61 477		618 509
Dologi kiadások	423 400	208 651				41 000	297 769	996	970 324
Egyéb működési célú kiadások		873						996	1 869
Felhalmozási kiadások (beruházás + felújítás)	383 600	215 937				204 700	352 085		1 156 322
Összesen:	3 020 600	527 794	170 110	153 206	21 695	246 200	1 001 349		5 140 954

A 2017. december 31-ei várható 705 millió forint működési és felhalmozási előirányzat- és pénzmaradvány 100%-ban pályázati, illetve alaptevékenységgel összefüggő kötelezettségvállalásainkhoz kapcsolódik. A felhalmozási kiadások előirányzat-maradványa 2017-ben vállalt, pénzügyileg 2018. I. félévében realizálódó, főként a KÖFOP projekthez, valamint a folyamatban lévő Pest Megyei Levéltárbővítés építési beruházásokhoz szolgál pénzügyi fedezetül.

II. 4. Humánerőforrás

Az MNL 2017. január 1-jei engedélyezett létszáma 704 fő, az éves átlagos statisztikai állományi létszám 671 fő. A közel 10 %-os létszám lemaradást egyrészt a személyi juttatási előirányzat hiánya valamint az országosan ismert általános humánerőforrás szakember hiány indokolja. Az MNL költségvetésének legnagyobb tételét 2017-ben is a személyi jellegű kiadások jelentették.

2017 évben összesen 122 közalkalmazotti álláshely került meghirdetésre a KÖZIGÁLLÁS portálon. A tavalyi évben hét megyei igazgatói pályázat került kiírásra.

2017-ben folytattuk a 2014-ben megkezdett, alapvetően digitalizálásra épülő Közfoglalkoztatási Programunkat. A 2017-2018. évi Kulturális Közfoglalkoztatási Programban 160 fő foglalkoztatását vállaltuk. Az országos foglalkoztatottsági adatok kedvező alakulása kedvezőtlenül befolyásolták foglalkoztatási adatainkat, mert a vállalt létszám 80%-át tudtuk csak teljesíteni. Ugyanakkor az országos foglalkoztatottsági adatok javulásának tükrében nem lehet negatívumként értékelni a közfoglalkoztatott munkatársak létszámaradását. A programra 259 millió forint támogatást nyertünk el, azonban a létszámlamaradás miatt 210 millió forintot tudtunk realizálni. A közfoglalkoztatási program elősegítette a levéltári iratok digitalizálásának felgyorsulását, kiegészítő humánerőforrás, pénzügyi forrás bevonását. A közfoglalkoztatási programunk keretében a foglalkoztatással, üzemeltetéssel összefüggő kiadások támogatásán túl ebben az évben további 35 db számítógépet, 35 db monitort szereztünk be, valamint 6 millió forintot fordítottunk munka és védőruházat, egyéni védőeszköz, irodaszerek, nyomtatványok, tisztítószeres vásárlásra is.

II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény elöregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások és a hálózati eszközök ütemezett cseréje. Mind ezt, mind a tagintézmények közös informatikai szolgáltatásainak kialakításához szükséges felhőalapú szolgáltatás kialakítását egyaránt akadályozza az informatikai eszközökre vonatkozó beszerzési tilalom.

Munkaállomások, notebookok és szerverek

A 2015. évi munkatervtől kezdődően az informatikai infrastruktúra rendszeres megújításának megkezdését terveztük. A tervbeli és megvalósult adatok összehasonlításán látszik, hogy a **beszerzések több mint 50%-kal maradtak el a tervezettől**. Bár ez az arány kedvezőbb, mint az előző évi, de továbbra is az eszközök fokozódó amortizációját jelenti. Ez évről évre növekvő mértékben veszélyezteti az intézmény szolgáltatásainak és működésének fenntartását.

	2017. évi tervezett	2017. teljesült beszerzés
Tagintézmény	darab	darab
Bács-Kiskun	7	2
Baranya	8	2
Békés	5	1
Borsod-Abaúj-Zemplén	6	3
Csongrád	10	1
Fejér	4	1
Győr	4	2
Hajdú-Bihar	9	4
Heves	6	2
Jász-Nagykun-Szolnok	4	2
Komárom-Esztergom	6	1
Nógrád	8	2
OL	82	68
Pest	14	2
Somogy	8	1
Sopron	4	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5	1
Tolna	4	2
Vas	7	2
Veszprém	10	2
Zala	7	1
Összesen:	218	103

A megvalósult beszerzések eredményeként az MNL személyi számítógép állománya a következőképp alakult:

Tagintézmény	Összes számítógép	Cserélendő számítógépek		XP	
	2017. dec.	2017. dec.	Aránya 2017. dec.	2017. dec.	Arány 2017. dec.
Bács-Kiskun	29	23	79%	16	55%
Baranya	40	25	63%	27	68%
Békés	25	17	68%	19	76%
Borsod-Abaúj-Zemplén	36	25	69%	28	78%
Csongrád	52	36	69%	38	73%
Fejér	24	11	46%	10	42%
Győr	19	15	79%	7	37%
Hajdú-Bihar	51	27	53%	19	37%
Heves	26	19	73%	22	85%
Jász-Nagykun-Szolnok	24	9	38%	7	29%
Komárom-Esztergom	27	23	85%	18	67%
Nógrád	49	23	47%	22	45%
OL	448	176	39%	150	33%
Pest	39	32	82%	24	62%
Somogy	37	35	95%	28	76%
Sopron	16	12	75%	11	69%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	36	10	28%	6	17%
Tolna	23	17	74%	9	39%
Vas	32	26	81%	24	75%
Veszprém	66	43	65%	38	58%
Zala	29	26	90%	25	86%
Összesen:	1128	630	56%	548	49%

(Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege. Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebb, 2GHz-nél lassabb vagy 1GB memóriánál vagy 60 GB merevlemeznel kisebb kapacitású számítógépeket. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe. Az XP azon számítógépek száma, amelyeken 2014 áprilisában lejárt támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.)

A beruházások eredményeként a lecserélendő számítógépek aránya 2017. évben az előző évihez képest öt százalékkal csökkent (56%), de továbbra is meghaladja az eszközök számának felét. Továbbra is gondot jelent, hogy a már nem támogatott Windows XP operációs rendszerrel működő eszközök száma is megközelíti az 50%-ot.

Intézményi központi infrastruktúra

	2016. december	2017. változás	2017. december
MNL központi rendszer adattároló (bruttó/nettó tárhelykapacitás)	145/130 TB	174/140 TB	319/270 TB
MNL központi rendszerben tárolt adatmennyiség	102	21	123
MNL központi rendszerbe telepített fizikai szerverek száma	30	-13	17
MNL központi rendszerbe telepített virtualizált szerverek száma	40	11	51

A központi rendszer adattárolóját jelentősen, bruttó 174 TB-al bővítettük, ami a RAID kialakítások és csatolások után kb. 120-140 TB hasznos tárolókapacitást jelent, ami az adatbázisok és fájlrendszerben tárolt állományok biztonságos tárolását biztosítja. Ugyancsak bővítettük a mentett adatbázisok és adatállományok ellenőrző visszatöltéséhez használt rendszer adat tároló kapacitását bruttó 30, nettó 26 TB tárolókapacitással.

Hálózatok

	2016. december	2017. változás	2017. december
VPN-be bevont telephelyek száma	24	0	24
Hálózati eszközök száma	96	100	196

A Hess András téri épületből történő kiköltözés miatt a még ott futó alkalmazás szerverek, illetve az Internet-kijárat a Lángliliom utcai telephelyre került áthelyezésre. Ennek részeként megvalósult a Bécsikapu téri épület teljes LAN (lokális adathálózat) rekonstrukciója, 300 új hálózati végpont kialakításával és a meglévő aktív eszközök teljes cseréjével. Technikai okok miatt a raktárakba sajnos nem sikerült eljuttatni a hálózatot. Erre a KÖFOP keretében 2018-ban kerül majd sor. A Daróczi utcai telephelyen és a Hattyúházban 80-80, a Lángliliom utcai épületben pedig 18 új hálózati végpont került kialakításra. Az Úri utcában az új bérelt vonali csatlakozás miatt módosítani kellett a hálózat kábelezését. A Hess András térről a Bécsi kapu térre költöztetett központoknak a szerverek fizikai mozgatása mellett, a szolgáltatások új környezetbe helyezését is együtt járt. A Hattyúházban kaputelefonról és biztonságtechnikai fejlesztésről is gondoskodtunk. A telefonközpont költöztetése helyett virtuális VoIP központra való átállítás történt, a feladat befejezése 2018. januárban valósult meg.

A megváltozott helyzetnek megfelelően a hálózati szolgáltatást is újra kellett tervezni. Mivel a NIIFI/KIFÜ ehhez nem tudott megfelelő szolgáltatást biztosítani, az internetszolgáltatást a budapesti helyeken az Invitech-től kellett igénybe vennünk. A Hess András téri bérelt vonalakat felmondtuk, helyettük a Bécsi kapu térre, a Hattyúházba, a Daróczi útra és az Úri utcába újakat rendeltünk. Az IP címek változása, azok átállítása valamennyi szervert és szolgáltatást érintette.

Digitalizáló eszközök

	2016. december	2017. változás	2017. december
dokumentumszkenner	78	6	84
könyvszkenner	5	0	5
mikrofilmszkenner	8	0	8
filmszkenner	2	0	2
egyedi felvételező munkaállomás	1	0	1
audió digitalizáló munkaállomás	1	0	1

III. Szakmai tevékenység

III. 1. Az illetékességi terület felügyelete

A Magyar Nemzeti Levéltáron belül mind a Szakmai Koordinációs Központ (SZKK) keretében működő Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO), mind a Gazdasági Levéltári Főosztály keretében működő Gazdasági Szervek Osztálya, valamint a megyei tagintézmények a hatályos jogszabályok előírásait és a közigazgatási-intézményi rendszer átszervezését figyelembe véve hajtották végre a 2017. évi munkatervüket az illetékességi terület felügyelete keretében. A legfontosabb cél valamennyi tagintézmény és szervezeti egység esetében – alapvetően a megelőzés jegyében – az érintett szervek iratkezelésének és irattárainak ellenőrzése, a maradandó értékű iratanyag felmérése, illetve a levéltári átadás szakszerű előkészítése volt.

A MOTIKO az eseteinek többségében az államigazgatás felső szervei (XIX. fondfőcsoport), a jogszolgáltatás felsőbb szervei (XX. fondfőcsoport), az intézetek, intézmények (XXVI. fondfőcsoport) és a testületek (XXVII. fondfőcsoport) fondszerkesztési rendbe tartozó szervek iratkezelését és irattározását ellenőrizte. Az erre a célra használt ellenőrzési jegyzőkönyv/adatlap betölti a funkcióját (sőt, más levéltár is mintául vette). A szervek a számukra előre megküldött adatlapot kitöltik, az adatok pontosítása és véglegesítése a helyszíni ellenőrzésen történik meg. A központi államigazgatási szervekkel a kapcsolat összességében jónak nevezhető, az együttműködés, igen csekély kivétellel, megfelelő. A szervek részéről a legnagyobb gondot az okozza, hogy levéltárárett irataikat – az 1945 utáni politikai kormányzati főosztály iratanyagának ideiglenes helyre történt költöztetése miatt – nem tudják átadni. Ennek okát több esetben kellett újól elmagyarázni, azonban türelmetlenségük érthető, hiszen a legtöbb szerv esetében szintén a tárolási hely hiánya okoz problémát.

A 378/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet értelmében, 2017 elején, számos központi iratkezelő szerv szűnt meg, olvadt be többnyire a fenntartó intézménye keretei közé. (Év közben és év végén is szűnt meg szerv, pl. a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 2017. november 1-jével olvadt be a Magyar Államkincstárba.) A munkaterv összeállítása után kiadott jogszabályok alapján megszűnt szervek iratkezelés-ellenőrzését a MOTIKO nem tudta elvégezni. Néhány szerv nem válaszolt a megkereséseinkre (pl. KSH Népeségtudományi Intézet, Központi Nyomozó Főügyészség), ezek ellenőrzését a 2018. évben ismét munkatervbe vettük. Több esetben rendkívüli ellenőrzésre is sor került (pl. károsodott iratok felmérése, előkerült, korábban lappangó iratanyag felmérése, aukción árusított dokumentum átvétele, irattár költöztetése miatti helyszíni szemle).

A Belügyminisztérium az év elején – várható költözése miatt – a központi irattáraiban tárolt iratanyagára vonatkozóan iratdigitalizálási tervet jelentett be. A digitalizálási és selejtezési tervük egyeztetése többszöri helyszíni konzultációval járt, melyek során a szakmai érdekeket sikeresen érvényesítették a MOTIKO és az iratörző osztály delegáltjai. Ennek során meghatározták a papíralapon is megtartandó iratok (tétel) körét. Bár a digitalizálás végrehajtására határidőket is kitűztek, az az év végéig nem valósult meg és iratátvétel sem történt.

A levéltári törvény 2017. júliusi módosításával a nemzetbiztonsági szolgálatok iratkezelés-felügyeleti jogát az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL) kapta meg. A MOTIKO a három nemzetbiztonsági szerv szervdossziéit átadta az ÁBTL-nek, a szervezetet törölte a nyilvántartásából.

A 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet szeptemberi módosítása (269/2017. [IX. 13.]) értelmében a kijelölt államigazgatási szervek központi irattározásával kapcsolatos feladatokat a Nemzeti Dokumentumkezelő Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (NEDOK), mint központi szolgáltató látja el. Ez jelentős változásokat hoz az iratkezelő szervekkel való kapcsolattartásban, a rendezés és selejtezés munkálataiban. Kb. 60 000 ifm iratanyagot kellett volna a NEDOK-nak december 31-ig átvennie, ez azonban erre az időpontra nem történt meg. A központi szolgáltató által végzett irattározás új helyzetére és speciális jellegére a MOTIKO felkészült. A központi irattározásra került iratanyagokat – természetesen a személyi kapacitások függvényében – folyamatosan és dokumentáltan ellenőrizni fogja. A rendezés és selejtezés eljárásrendje még nem alakult ki.

A MOTIKO az év során több, az illetékesség kérdéseit rendezni hivatott szakmai koordinációs megbeszélést is szervezett. Ennek során több rész kérdést sikerült tisztázni, és fény derült néhány akutabb jellegű problémára is, melynek megoldására intézkedéseket tett. Ez utóbbi esete a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények irattári terve. Több megyei igazgató kérésére a MOTIKO ügyiratként, főigazgatói kiadmányozással kérte a kultúráért felelős helyettes államtitkár segítségét a rendelet módosításában.

A MOTIKO az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. (XI. 30.) EMMI rendeletet nemcsak a központi államigazgatási szervek, hanem a kisebb szervek iratkezelési szabályzataiba is minden esetben bedolgoztatta és az alkalmazásának előkészítését megkezdte. Az év során a szervjegyzékeket áttekintette és aktualizálta. Márciusban átfogó jellegű szkennelési eljárással megkezdte a szervdossziék tartalmának digitalizálását. Ennek során a szervdossziék szinte mindegyikének releváns dokumentumai (szervezeti és működési szabályzatok, iratkezelési szabályzatok stb.) szkennelésre kerültek. A MOTIKO a scopeArchiv szakrendszer bevezetése (2014) után eltelt időszak szinte mindegyik ügyiratát szkennelte, és egy részüket a scopeArchivba fel is töltötte.

Az MNL OL illetékességi területére vonatkozóan – a Hess András téri telephely költözése miatt – a MOTIKO a gazdaságirányító szervek iratanyagainak levéltári átadását szorgalmazta. A politikai kormányzati szervek esetében az iratanyagok rendezésére helyezte a hangsúlyt – több esetben rendezési tervet készített az adott szervvel vagy rendezési utasítást bocsátott ki –, és ezzel párhuzamosan a selejtezéseket felügyelte, a végeredmény tekintetében engedélyezte. Jelentős számú selejtezési jegyzőkönyvet küldtek be a fenntartó Emberi Erőforrások Minisztériuma (székhely-költözés miatt), valamint hagyományosan a belügyi szervek.

A Gazdasági Levéltári Főosztály Gazdasági Szervek Osztálya a tárgyévben a 2011. évi CXCVI. törvény 2. számú melléklet I. pontjában felsorolt gazdasági társaságok iratkezelés-felügyeleti munkáját végezte el. Az érintett hatvanhat társaság közül jelenleg tizennégy esetében nincs illetékes levéltár, illetve az illetékesség megállapításra vár. Egy budapesti székhelyű társaság időközben már megszűnt, feladatait egy közintézmény vette át. A maradék tizenhárom társaság esetében – minthogy székhelyük nem Budapest közigazgatási területére esik – a kapcsolatokat vidéki tagintézményeink fogják a továbbiakban kialakítani. A 2016-ban kidolgozott – gazdasági területre vonatkozó – illetékességi és gyűjtőterületi koncepció jelenleg még egyeztetés, véleményezés alatt áll, remélhetőleg 2018-ban lezárható lesz a teljes folyamat. (Az egyeztetéstől függetlenül a Levéltári Kollégium október folyamán eseti bizottságot állított fel – többek között – a gazdasági társaságok illetékességi kérdéseinek megvizsgálására.) Az illetékességi iratkezelési ellenőrzések mellett 41 levéltári illetékességi iratátvétel miatti ellenőrzésre került sor.

A megyei tagintézmények 2017-ben is leginkább az önkormányzatok (XXXVII. fondfőcsoport), a területi államigazgatási szervek (XXIV. fondfőcsoport), a jogszolgáltatási szervek (XXV. fondfőcsoport), valamint az iskolák és egyéb intézmények (VIII. fondfőcsoport) iratkezelését és irattározását ellenőrizték. A tagintézmények egy része a kialakult szokásoknak és személyi állománynak, valamint technikai feltételeknek megfelelően tematikai, míg mások területi alapon végezték az iratképző szervek ellenőrzését. Valamennyi tagintézményről elmondható, hogy a jogszabályi keretek között végezték feladatukat, melyben az ellenőrzött iratképző szervek konstruktív módon segítettek őket. A tagintézmények egy része honlapján ad részletes tájékoztatást az ellenőrzési folyamat mibenlétéről, itt a megfelelő űrlapok, a kitöltendő adatlap is megtalálható, így az iratképző szervek készülhetnek a vizsgálatra, több adatot előre beszerezhetnek, előkészíthetik a megfelelő szabályzatokat, mindezzel gyorsítva és hatékonyabbá téve az ellenőrzés folyamatát. Ugyancsak több levéltár élt a jogszabály adta lehetőséggel és a megyei kormányhivattalál év elején egyeztetve az ellenőrzési programjaikat, számos közös ellenőrzést végeztek, amely mindhárom félnek a kölcsönös hasznára vált. Az éves ellenőrzési program minden esetben a szervjegyzék, szervnyilvántartás aktualizálásával kezdődött, tekintettel a közigazgatási-intézményi szervezetrendszer utóbbi években folyamatos és intenzív átalakulására, ami nem kis feladatot és odafigyelést igényel a levéltárak részéről. Ezt követően a tagintézmények általában egy előzetes levélben is tájékoztatták az iratképző szerveket a tárgyévi ellenőrzési programba való felvételről, majd egy másik levélben a tervezett ellenőrzés konkrét időpontjáról. Ennek megfelelően volt lehetőség a szervek részéről is a felkészülésre, a kisebb hiányosságok pótlására, hiszen a levéltárak részéről nem volt kifejezett cél a rajtaütésszerű ellenőrzés és ugyanígy nem elsődleges cél a szankcionálás sem, sokkal inkább a jogszabályszerű működésre való „békés” rávezetés.

Ez természetesen korántsem jelenti azt, hogy az iratképző szervek hibátlanul végezték volna feladatukat. Sok tagintézmény felismerte azt a feladatát, hogy az új vagy átalakult hivatalok, intézmények iratkezelését, akár soron kívül is ellenőrizni szükséges, egyrészt már az első pillanattól kezdve kialakítva azt a partneri viszonyt, ami emberi oldalról elengedhetetlenül szükséges a munka sikeres végzéséhez, másrészt szakmai tanácsadással segítettek „pályára állítani” az új iratképző szerveket és azok esetleg még e téren kellő gyakorlattal nem rendelkező vezetőit, munkatársaikat. Különösen igaz ez a tanügyi igazgatásban ténykedőkre, ahol jellemzően nem közigazgatási szakembereket, hanem vezetői gyakorlattal ugyan rendelkező, de közigazgatási rutinnal nem bíró pedagógusokat állítottak a hivatalok élére. A szinte permanensen átalakuló államigazgatásban szerencsére a legtöbb esetben, az iratkezelésben gyakorlott vezetők és irattárosok irányítják ezt a szakágat, így a hozzáértésben nincs törés. A legjobb minőségű iratkezelés a tapasztalatok szerint a területi államigazgatásban és az igazságszolgáltatásban folyik, ami nem is csoda, hiszen ezen szervek munkájának tárgya a legtöbb esetben maga az irat. Ugyanitt figyelhető meg leginkább az a pozitív tendencia, hogy – különösen az épületeiket megújító jogszolgáltatási szervek esetében – korszerű, gördülő állványos irattárat alakítanak ki, ügyelve a klimatikus viszonyokra is. Némely esetben az irattárakban már kedvezőbb körülmények között tárolják az iratokat, mint egyes megyei levéltárakban.

Az iratkezelés általában az iskolákban áll a leggyengébb lábakon, ahol a fentiekkel szemben az iratkezelés és -képzés a szakmai feladatok törtrészét teszi ki. Iktatóprogramot jellemzően nem használnak, irattári jeleket úgyszintén nem, bár előbbi egy 150-200 iktatott iratot produkáló községi iskolánál nem is lenne célszerű. Mivel az iskolákból viszonylag kevés irat kerül levéltárba – jellemzően ezek az anyakönyvek és egyéb e műfajba tartozó nyilvántartási jellegű iratok –, ezért az ennél a szervtípusnál jelentkező szervezeti, személyi és technikai hátrányok kevésbé érzékelik negatív hatásukat a levéltárak számára. Ettől függetlenül nem egy megyei tagintézmény is felvetette a vonatkozó – már citált – jogszabály megváltoztatását az iskolai iratkezelés terén. Vegyesnek mondható kép fogadta a levéltárosokat az önkormányzatoknál, különösen a kisebb, közös (községi) önkormányzati hivataloknál. Ahhoz képest, amilyen mennyiségű és értékű irat ennél a szervtípusnál képződik, relatíve a személyi, tárgyi és elhelyezési feltételek összességében itt a legrosszabbak, de ugyanakkor az is elmondható, hogy az uniós pályázatokból megújult hivatali épületek közül nem egy esetben itt is vannak már pozitív példák. Különösen ezen a szinten érzékelhető, hogy milyen sok múlik az adott község- vagy hivatalvezető felkészültségén, talpraesettségén vagy

„gondos gazda” szemléletén. Annak ellenére azonban, hogy az önkormányzatok egyre nagyobb része igyekszik gondot fordítani a hivatalaik iratkezelésének javítására és ennek keretében az épület felújítások során törekszenek a megfelelő kapacitású és minőségű irattárak kialakítására, sajnálatos módon még mindig elmondható, hogy 2017-ben sem volt egyedi a dohos, fűtetlen pincékben, külső épületrészekben és egyéb alkalmatlan helyeken való irattárolás, ahol semmilyen feltétel nem volt adott az iratok biztonságos, hosszú távú megőrzésére.

A problémák egy része időlegesen ugyan megérthető, de hosszabb időtávlatban nem elfogadható. A papíralapú iratok kezelésénél változatlanul az egyik legneuralgikusabb pont a selejtezés kérdése. Az önkormányzati hivataloknál a legtöbb esetben a krónikus helyhiány a szakszerű selejtezéssel orvosolható volna, esetenként ki lehetne váltani a nem megfelelő, vagy egyenesen alkalmatlan tároló helyeket, ráadásul ezzel együtt a nem selejtezhető évkörök átadhatóvá válnának a levéltárak számára, ami szintén az irattárak zsúfoltságát enyhíthetné. Az iratképző szervek leginkább a munkaerőhiányra hivatkoznak, amely időlegesen akceptálható, de hosszabb távon nem elfogadható. Megfigyelhető az is, hogy a szakalkalmazottakat közmunkásokkal próbálják meg helyettesíteni, akik az „utcaról bejőve” nem állnak a helyzet magaslatán. A selejtezés – amely kétség kívül a legbonyolultabb, legnagyobb tapasztalatot és szaktudást igénylő, felelősségteljes munka – elmaradása legtöbbször sokkal inkább hibás prioritás meghatározás, szervezetlenség és gondatlanság eredménye. Ugyanennél a szervtípusnál okozza a legtöbb gondot a hivatalvezetők állandó fluktuációja, minekutána viszonylag ritka esetnek számít egy községi (közös) önkormányzati hivatal esetében, hogy az ötvenkénti ellenőrzés során kétszer egymás után ugyanazt a személyt találjuk.

Külön problémahalmazt képez az elektronikus iratok kérdése. Elektronikus irat címen jellemzően az iktatóprogram által képzett elektronikus iktatókönyv képződik, amelynek helyi tárolása, megőrzése ad hoc jellegű, nem kiforrott még ha szabályszerű is. Az elmentett adatbázisok *offline* eszközökön, jellemzően optikai meghajtókon tárolódnak, ami ma már nem tekinthető biztonságos őrzési módnak. Az akkreditált iktatóprogramok megjelenése és elterjedése előtti korszakban keletkezett, általában házilag barkácsolt iktatóprogramok adatbázis termékei még nagyobb veszélyben vannak. Az ellenőrzések során ezek excel programba való átalakítását javasolták a kollégák, amely már inkább kezelhető lesz a későbbiek során. Az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. EMMI rendeletben foglaltak gyakorlati alkalmazása számos kérdést indukált az iratképzők részéről, amelyre nem egyszer a levéltáros kollégák sem tudták a választ. Ebből fakadóan a közeljövőben mindenképpen szükséges lesz nemcsak az irattárosok szakmai felkészítése, de a levéltáros kollégák ez irányú továbbképzése is.

Az ellenőrzések nem egy esetben iratátvételekkel is párosultak. Ezek az átvételek időnként az iratmentés fogalmába tartoztak, de ettől függetlenül ilyenkor legtöbbször iskolai anyakönyvek, különböző jegyzőkönyvek és esetleg kataszteri térképek kerültek levéltári őrzetbe.

Az alábbi táblázat számszerűen foglalja össze az illetékességi terület felügyelete során végzett munkákat.

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek főcsoportjai	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (db)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)	Cégbíróságtól érkezett felszámolások száma
MNL GLF	6/6	XXIX.	17	93	6	10	25
MNL MOTIKO	94/54	XIX., XXVI., XXVII.	78	309	11	1	0
MNL Központi összesen	100/60	XIX., XXVI., XXVII., XXIX.	95	402	17	11	25
MNL BKML	40/40	XXXVII.	16	199	1	33	342
MNL BaML	61/61	VIII., XXVI., XXXVII.	32	159	2	21	455
MNL BéML	50/50	VIII., XXIV., XXV., XXX., XXXVII.	7	103	5	13	245
MNL BAZML	81/81	VIII., XXXVI., XXXVII.	13	114	2	57	454
MNL CSML	41/38	VIII., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXX., XXXVII.	12	113	8	4	79
MNL FML	52/55	VIII., XXIV., XXV.	16	165	6	12	51
MNL GYMSML Győr	25/12	XXXVII.	10	191	3	0	448
MNL GYMSML Sopron	20/29	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.	5	73	1	2	67
MNL HBML	78/63	VIII., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	30	390	11	7	949

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv/megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fondőcsoportjai	Iratkezelési szabályzat/irattári terv jóváhagyása (db)	Selejtezés jóváhagyása (db)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybe vétele (alkalom)	Cégbíróságtól érkezett felszámolások száma
MNL HML	57/54	VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	21	152	6	16	656
MNL JNSZML	30/28	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	3	75	4	6	382
MNL KEML	68/71	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	13	43	10	28	373
MNL NML	25/25	VIII., IX., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	9	69	2	9	198
MNL PML	40/41	XXIV., XXV., XXXVII.	9	190	7	20	1818
MNL SML	74/41	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	16	132	5	11	318
MNL SZSZBML	58/44	XXV., XXXII.	38	152	4	14	220
MNL TML	40/40	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	13	139	2	7	125
MNL VaML	44/44	VIII., XXIV.; XXV., XXVI., XXX.; XXXVII.	12	167	6	0	178
MNL VcML	34/32	XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.	14	156	3	10	405
MNL ZML	65/55	VIII., IX., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	19	118	12	15	377
Megyei levéltárak összesen	983/904	VIII., X., XIV., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	308	2900	100	285	8140
MNL összesen	1083/964	VIII., X., XIV., XIX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.	403	3302	117	296	8165

Mint az a fenti táblázatból is látszik, a megyei levéltárak kereken 100 munkatárs bevonásával összesen 904 iratképző szervezet ellenőriztek illetékességéből a tervezett 983-ból. Az ellenőrzéseket a gépkocsival rendelkező levéltárak esetében kivétel nélkül költséghatékony szervezés jellemezte, egy ellenőrzés során több kolléga több szervezet is ellenőrzött, így összesen 285 alkalommal kellett erre gépkocsit igénybe venni. A tagintézmények 308 iratkezelési szabályzatot és 2900 selejtezési jegyzőkönyvet hagytak jóvá, míg a cégbíróságokról 8140 felszámolási értesítés érkezett a levéltárakba.

A Magyar Nemzeti Levéltár megyei és központi szervezeti egységei összesen 964 iratképző szervezet ellenőriztek a tervezett 1083-ból. A 403 iratkezelési szabályzat és irattári terv mellett, 3302 selejtezési jegyzőkönyvet hagytak jóvá. Az ellenőrzési munkában 117 dolgozó vett részt, akik 296 alkalommal használtak gépkocsit a munkájukhoz. Ezen kívül a szervezeti egységek 8165 cégbíróságról érkezett felszámolási eljárást kezelték.

III. 2. Állománygyarapodás

A korábbi évekhez hasonlóan a 2017. évi munkatervben is kiemelt feladat volt a jogszabály alapján levéltárérett, maradandó értékű iratanyagok átvétele. Mivel az átvételek elsősorban az átadók szándékain és lehetőségein múlnak, ezért a tervezés sohasem lehet pontos, attól a valós számok mind pozitív, mind negatív irányba eltérhetnek. Az átvett iratok mennyiségét több megyei intézmény esetében a szabad raktárkapacitás hiánya, illetve szűkös volta is befolyásolta, igaz a már bent lévő iratanyagok tömörítésével, raktárrendezéssel mindenütt sikerült helyet biztosítani több-kevesebb iratanyagnak. Ugyanakkor az Országos Levéltár Hess András téri épületében őrzött iratok költözése már ettől az évtől alapvetően meghatározta a levéltár iratátvételi lehetőségeit.

Az Országos Levéltárban az 1945 előtti kormányzervek főosztályán 8,35 ifm iratanyag és 475 megabajt terjedelmű elektronikus irat (Levéltárak éves törzskönyvi és szervnyilvántartási adatszolgáltatásai) került állományba vételre a K, N, O illetve nagyobb mennyiségben az E és az Y szekciókba. Az 1945 utáni politikai kormányzervek és pártiratok főosztálya a költözés miatt csak kis mennyiségben tudott iratokat átvenni (elsősorban színházak iratanyagait). Kivételt képez a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár által a levéltári törvény 2012. évi módosítása következményeképpen átadott iratanyag, amely az OL Lángliliom utcai épületében került elhelyezésre. Így a főosztály iratgyarapodása összességében (453,27 ifm) meghaladta a 2016. évit.

Az OL főosztályai közül a legnagyobb iratmennyiséget a Gazdasági Levéltári Főosztály vette át. A jelentősebb átvételek során a Lenin Kohászati Művek, a Reorg Zrt., (XXIX. fondfőcsoport) az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, a Gazdasági Versenyhivatal, illetve a Magyar Allamkincstár (XIX. fondfőcsoport) iratai kerültek levéltárba.

A Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán 2017 folyamán iratvásárlás keretében 0,38 ifm iratanyag, 1 darab oklevél, és 15 darab kép- és hanghordozó, ajándékozással 3,98 ifm irat és 437 darab kép- és hanghordozó került átvételre, letétként pedig 0,49 ifm iratanyag, túlnyomó többségében a P és R szekciókba sorolva. A főosztályon állományba vett filmtári másolatok száma 142 880 volt, ami mellett még 20 darab – szintén az MNL-ben készült – digitális másolat került a szervezeti egységre.

A megyei tagintézmények közül a legtöbb iratot tárgyévben az MNL Somogy Megyei Levéltára vette át (308,31 ifm), komolyabb mennyiségű iratátvételek történtek még Borsod-Abaúj-Zemplén (242,67 ifm), Bács-Kiskun (227,52 ifm), Baranya (212,56 ifm), Veszprém (197,44 ifm) és Békés (190,27 ifm) megyékben.

Az illetékességből származó iratátvétel az alábbi fondfőcsoportokat érintette: IV. Megyei törvényhatóságok, szabad királyi városok és törvényhatósági jogú városok (3 levéltár), V. Mezővárosok, rendezett tanácsú városok, községek, (4 levéltár) VI. A központi államigazgatás területi szervei (1 levéltár), VII. A jogszolgáltatás területi szervei (5 levéltár), VIII. Intézetek, intézmények (14 levéltár), IX. Testületek (1 levéltár), X. Egyesületek, (tömeg)szervezetek, pártok (3 levéltár), XI. Gazdasági szervek (1 levéltár), XIV. Személyek (3 levéltár), XV. Gyűjtemények (5 levéltár), XXI. Megyei törvényhatóságok és törvényhatósági jogú városok (1 levéltár), XXIII. Tanácsok (18 levéltár), XXIV. Az államigazgatás területi szervei (12 levéltár), XXV. A jogszolgáltatás területi szervei (13 levéltár), XXVI. Intézetek, intézmények (3 levéltár), XXIX. Vállalatok (11 levéltár), XXX. Szövetkezetek (3 levéltár), XXXII. Gyűjtemények (1 levéltár), XXXIII. Külön intézkedéssel levéltárba utalt iratok (4 levéltár), XXXIV. A levéltár ügyviteli iratai (1 levéltár), XXXV. Magyar Dolgozók Pártja – Magyar Szocialista Munkáspárt iratai (2 levéltár), XXXVI. Megyei önkormányzatok (1 levéltár), XXXVI. (1 levéltár), XXXVII. Megyei jogú városi, városi, községi önkormányzatok (9 levéltár). Az illetékességi iratátvételek mennyiségi súlypontjai a VII., VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXV., és XXXVII. fondfőcsoportokra estek. Gyűjtőkori iratgyarapodás elsősorban a X., XIII-XV. fondfőcsoportokban volt. A papíralapú iratok mellett a megyei levéltárak állománya 2017-ben 98 darab térképpel, 7 oklevéllel, 1 pecsétnyomóval, 232 darab kép- és hanghordozóval, valamint 117 tekeres mikrofilmmel (88 200 felvétel) gyarapodott. A gyűjtőkorból származó iratgyarapodás 2017-ben elmaradt az előző éveketől, de így is volt olyan levéltár, amelynél a gyűjtőkori iratátvétel meghaladta az illetékességét.

A Hess András téri épületben őrzött iratanyag költözése az Országos Levéltár mindegyik iratőrző főosztályának iratátvételi lehetőségeit negatívan befolyásolta, mert az év folyamán az a döntés született, hogy a Hess András téri iratanyagot a meglévő épületek szabad férőhelyére szállítjuk át. Ez azt jelenti, hogy az Országos Levéltár iratőrző főosztályainak gyakorlatilag nincsen szabad raktári kapacitása.

A megyei levéltárak közül a 2017. évi záróadatok szerint szabad raktárkapacitással a pécsi és a soproni tagintézmény egyáltalán nem rendelkezik, de minimális a rendelkezésre álló raktárhely Hajdú-Bihar, Pest, és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben is, és csak kilenc tagintézmény szabad raktárkapacitása haladja meg az 1500 iratfolyómétert. Ugyanakkor a kintlévőségek majdnem minden esetben jelentősebbek, mint a rendelkezésre álló raktári férőhely. A 2017. évi fejlesztésnek köszönhetően Pest megye raktározási gondjait meg tudjuk oldani.

A megyei levéltárak raktári kapacitásainak függvényében törekedtek az 1990 után keletkezett, jogszabályok alapján levéltárérett, maradandó értékű iratanyagot lehetőség szerint folyamatosan átvenni. Mint a fondfőcsoport szerinti bontásból látszik, voltak és vannak még az 1950-es évek előtt keletkezett kintlévőségek, ugyanakkor az átvételek zömének időköre 1950 és 1990 közé esik, de egyre hangsúlyosabban kezdenek megjelenni az 1990 után keletkezett iratok.

Az illetékességből átvett iratok mennyisége (ide értve a tagintézmények és szervezeti egységek közötti iratátadásokat) az Országos Levéltárban 1023,10 ifm és 475 MB digitális állomány volt, a megyei levéltárakban pedig 2235 ifm. Az MNL állománya a 2017-es évben a gyűjtőköri tevékenység keretében 54,67 ifm-rel gyarapodott (MNL OL: 4,85 ifm, MNL megyei tagintézmények: 49,82 ifm). Ez ugyan lényegesen kevesebb, mint a megelőző évi adat, amit azonban ellensúlyoz a nem papíralapú átvételek közül a kép- és hanghordozók számának növekedése (MNL OL: 1 darab oklevél és 452 darab kép- és hanghordozó, MNL megyei tagintézmények: 98 darab térkép, 7 oklevél, 1 pecsétnyomó, 232 darab kép- és hanghordozó).

Összességében az MNL OL 2017-ben mintegy 150 iratfolyóméterrel kevesebb iratanyagot vett át, mint a megelőző év folyamán (1027,95 ifm). Ezzel szemben a megyei levéltárak esetében a tárgyévi iratátvétel több mint 520 iratfolyóméterrel haladta meg a megelőző évit (2284,28 ifm). Így – számolva az iratmennyiséget csökkentő munkafeladatokkal (selejtezés, tömörítés) – az Országos Levéltár 2017 év végén 85 139,52 ifm, a megyei tagintézmények pedig 237 895,58 ifm, azaz az MNL összesen 323 035,10 ifm iratot őriztek.

Az MNL 2017. évi állománygyarapodási adatai:

A levéltár megnevezése	Illetékességi területről állományba vett iratanyag / dokumentum mennyisége (ifm)	Gyűjtőkörből származó gyarapodás			Átvétel tagintézményeken / szervezeti egységeken belül (ifm)	Állományba vett fiktári másolatok (db)		Állományba vett digitális másolatok (db)		Fogyás (ifm)
		Iratvásárlás (ifm)	Ajándékozás (ifm)	Letét (ifm)		MNL-ben készült	MNL-cn kívül készült	MNL-ben készült	MNL-cn kívül készült	
MNL OL 1945 előtti kormány-szervek főosztálya	5,18 ifm 475 MB	-	-	-	3,17	-	-	-	-	-
MNL OL 1945 utáni politikai kormány-szervek és pártiratok főosztálya	452,97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL Gazdasági Levéltári főosztály	561,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL Informatikai és e-levéltári osztály	-	-	-	-	-	-	-	2306	619	-
MNL OL Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztálya	-	0,38 ifm 1 db oklevél 15 db kép- és hanghordozó	3,98 ifm 437 db kép- és hanghordozó	0,49	-	142880	-	20	-	-
MNL OL összesen	1019,93 ifm 475 MB	0,38 ifm 1 db oklevél 15 db kép- és hanghordozó	3,98 ifm 437 db kép- és hanghordozó	0,49	3,17	142880	-	2326	619	-
MNL BKML	224,16	-	2,28	-	1,08	-	-	721	-	-
MNL BaML	212,56	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL BéML	190	-	0,27	-	-	-	-	12724	-	-
MNL BAZML	242,63	-	0,04	-	-	-	-	-	-	-
MNL CSML	46,22 ifm 88200 db mikrofilm-felvétel	-	4,56 ifm 1 db pecsétnyomó 9 db kép- és hanghordozó	-	-	-	-	-	-	-
MNL FML	2,12	-	4,29	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	71,96	-	-	-	-	-	-	-	-	-

MNL GYMSML Sopron	6,86		7,84						
MNL HBML	51,57	2 db oklevél	2,83	0,04 ifm 18 db kép- és hanghordo- zó					
MNL HML	127,67		0,37		6,71				
MNL JNSZML	46,96 ifm 34 db térkép 4 db oklevél 12 db kép- és hanghordozó		9,79						
MNL KBML	65,191 ifm 61 db térkép 1 db kép- és hanghordozó		0,921						
MNL NML	57,56								
MNL PML	27,39		0,24	1,4					
MNL SML	308,3 ifm 1 db kép- és hanghordozó	0,01							
MNL SZSZBML	1,25 ifm 92 db kép- és hanghordozó		2,46						
MNL TML	113,97 ifm 2 db kép- és hanghordozó		0,03						
MNL VaML	76,21 ifm 1 db kép- és hanghordozó		4,26		1 db kép- és hanghordozó				
MNL VeML	189 ifm 1 db oklevél		6,93 3 db térkép 35 kép- és hanghordozó	1,05			4055		
MNL ZML	165,2 ifm 78 db kép- és hanghordozó		0,25		0,01				
Megyei levéltárak összesen	2226,631 ifm 95 db térkép 5 db oklevél 187 db kép- és hanghordozó 88200 db mikrofilm-felvétel	0,01 ifm 2 db oklevél	47,361 ifm 3 db térkép 1 db pecsétymó 44 db kép- és hanghordozó	2,49 ifm 18 db kép- és hanghord- ozó	7,8 ifm 1 db kép- és hanghordozó		17500		

Őrzött és átvett iratanyag mennyisége

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév december 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm):	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév december 31-én (ifm) (a költözés 2018. január 18-ai gyakorlati lezárásakor érvényes adatok):	Az év során állományba vett iratanyag mennyisége (ifm):
MNL OL 1945 előtti kormányzervek főosztálya	23575,44+475 MB	1200	8,35+475 MB
MNL OL 1945 utáni politikai kormányzervek és pártiratok főosztálya.	17640,16	0	452,97
MNL OL Gazdasági levéltári főosztály	37612,07	1900	561,78
MNL OL Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztálya	6311,85	570	4,85
MNL OL összesen	85139,52	3670	1027,95
MNL BKML	10856,06	1539,04	227,52
MNL BaML	17733,4	0	212,56
MNL BéML	9390,78	5790	190,27
MNL BAZML	12535,87	4100	242,67
MNL CSML	17841,02	1630,78	50,78
MNL FML	9958,88	735	6,46
MNL GYMSML Győr	8237,37	148,04	71,96
MNL GYMSML Sopron	6590,06	0	14,7
MNL HBML	11790,24	50	54,44
MNL HML	10457,75	616	134,75
MNL JNSZML	8403,71	3644,25	56,75
MNL KEML	10454,959	314,971	66,11
MNL NML	9768,73	4100	57,56
MNL PML	19877	10	29,03
MNL SML	17165,93	1500	308,31
MNL SZSZBML	7812,24	15	3,71
MNL TML	12696,8	874	113,8
MNL VaML	10075	3595	80
MNL VeML	15299,72	7650	197,44
MNL ZML	10950,06	331	165,46
Megyei levéltárak összesen	237895,58	36643,08	2284,28
MNL összesen	323035,10	40313,08	3312,23

III. 3. Állományvédelem és reprográfia

III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés

2017-ben több tagintézménynél történtek olyan infrastruktúrát érintő változások, költözések, műszaki felújítások, javítások, amelyek a raktári körülményekben is javulást hoztak vagy fognak hozni (Csongrád Megyei Levéltár szegedi új épületének tervezése, makói fióklevéltár új elhelyezése; Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára felújítások; Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára Csatkai úti raktárába páramentesítő beszerzése; Heves Megyei Levéltár beázott és megsüllyedt épületrészeinek javítása, polcok beépítése; Nógrád Megyei Levéltár központ raktári polcozása; Pest Megyei Levéltár központi épület szárnyának bővítése; Somogy Megyei Levéltár Bartók Béla úti épületébe költözés befejezése). Ezek a munkák a sürgősség figyelembe vételével kezdődtek és részben átnyúlnak a 2018. évre is.

Folytatódott és befejező szakaszába lépett a költözés az OL Hess András téri épületéből a Daróczi utcai kijelölt épületrészben kialakított ideiglenes raktárakba, és az óbudai telephelyre. A Daróczi utcai helyszínen kezdettől folyamatosan ellenőrizzük a raktári paraméterek alakulását, amikor szükség volt, ventilátorokkal és páramentesítő készülékekkel javítottunk a helyzeten. A hőmérséklet és a páratartalom monitorozása adatgyűjtős műszerekkel folyamatos. A raktárak fűtése működik, a hőmérséklet megfelelő, a páratartalom általában alacsonyabb az optimálisnál.

A tagintézmények többségében nincsenek klimatizált raktárak, kivétel Fejér, az OL (részben), Nógrád (részben), Pest (részben), Borsod (Alsószolca, nem működik), Szolnok (nem működik). Fejér megye raktári viszonyai a 2014-ben átadott új épülettel megoldódtak, itt a klímaberendezés szakaszosan üzemel. Az OL Bécsi kapu téri és Daróczi úti épületének raktáraiban nincs klíma, az óbudai föld alatti raktárak klímaberendezése továbbra is ki van kapcsolva. Itt kiszámított szellőztetéssel tudjuk a raktári klimatikus paramétereket a kívánt tartományban tartani. A megyei tagintézmények közül Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Győr, Sopron, Komárom, Pest, Szabolcs egyes telephelyein vagy raktáraiban a legszélsőségesebbek a hőmérséklet- és páratartalom értékek, jellemzőek a nagy téli-nyári hőingadozások és/vagy a magas páratartalom, amelynek következtében több helyen komoly gondot okoz az iratok penészedése. Ezekben a raktárakban jellemző probléma a falak salétromosodása, a fűtés hiánya, illetve kikapcsolása takarékosági kényszerből, valamint a nyílászárók rossz állapota. A raktárak takarítását és szellőztetését mindenhol megoldják, és gondoskodnak az árnyékolásról is.

A raktári klimatikus paraméterek (hőmérséklet, páratartalom) változásainak monitorozását mindenhol folyamatosan végezzük. A legtöbb tagintézmény már rendelkezik korszerű mérőműszerekkel (hordozható vagy rögzített), egy részük adatgyűjtős műszerekkel is. A mért adatokat számítógépen rendszerezük.

A Levéltári Kollégium megbízásából elkészült az új Állományvédelmi Ajánlás. 2017 őszén megtörtént az MNL raktárainak szakfelügyelői ellenőrzése, és az új ajánlás melléklete alapján történő minősítése.

Dobozolás:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyag folyamatos átdobozolása. A rendezések során szinte mindenütt cserélik a régi, elhasznált, savas tárolóeszközöket savmentes dobozokra, illetve savmentes palliumokba helyezik az iratokat. Az MNL intézményeiben az év során átdobozolásra került:

- az OL-ben 5002 raktári egység, 610,06 ifm
- a megyei tagintézményekben összesen 7467 raktári egység, 885,9 ifm

az MNL -ben összesen: 12 469 raktári egység, 1495,96 ifm, ami megfelel a tervezettnek (12 322, 1484,19).

III. 3.2. Restaurálás, konzerválás

Restaurálás:

Az MNL 6 tagintézményében van restaurátor műhely, 4 tagintézményben könyvkötő műhely, 2 helyen (OL, Borsod-Abaúj-Zemplén) pedig mindkettő. A tervet a tagintézmények/műhelyek teljesítették, több dokumentumfajta esetében túlteljesítés történt. A munkák kevés kivételtől eltekintve a tagintézmények saját műhelyeiben készültek.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	terv
oklevél, kódexlap, címereslevél	4	36	40	13
irat, nyomtatvány, könyvlap	21 678 lap	12 589 lap 9 kötet	34 267 lap 9 kötet	23 787 lap 6 kötet
tervráz, térkép	21	488	509	498
plakát, képeslap, családfa, rajz, fotó, üvegnegatív	8	63	71	19
pccsémásolat	234	0	234	50

III. 3.3. Könyvkötészeti munkák

Intézményi szinten a lapjavítás nem volt külön tervezve, a palliumvágás terén pedig túltervezés történt az előző év mutatója alapján, itt visszatérünk a korábbi évek mennyiségéhez. (A palliumvágási igényeket nehéz tervezni, mert a rendezési munkák közben derül ki, hogy milyen palliumozási igény lép fel.)

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen	terv
lapjavítás	3854	25 050	28 904	
könyvkötés javítása, új könyvkötés	205	327	532	522
palliumvágás	32096	2321	34 417	91 134
téka készítése	0	162	162	212
védőtok, tasak, mappa készítése	35	176	211	121
védődoboz készítése	11	11	22	35

III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás)

A mikrofilmzés az utóbbi években háttérbe szorult, viszont a digitális felvételek száma megnőtt. Tervezett biztonsági (állományvédelmi) és kutatói megrendelésre végzett reprográfiai munkák, biztonsági másolatok készítése (digitalizálás, fotózás, mikrofilmzés, felvételek/másolatok száma) az alábbiak szerint alakult:

Mikrofilmzés: Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály reprográfiai műhelyében az US Holocaust Memorial Museum megrendelésére tervezett mikrofilmzés elmaradt, mert a partner nem erősítette meg megrendelését. A megyei tagintézmények közül Tolna megyében végeztek mikrofilmzést, itt 83 299 felvétel készült állományvédelmi céllal.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilmzés eredeti iratról	0	83 299 felvétel	83 299 felvétel

Egyedi digitalizálás (fotózás): Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály fotóműhelyében 42 758 egyedi beállítású/szerkesztésű felvétel készült kutatói megrendelésekre, továbbá címereslevelekről, oklevelekről, pecsétékről, bemutatott iratokról, valamint kiállításokhoz, publikációkhoz, ezen kívül események dokumentálásaként. A megyei tagintézmények közül a Csongrád Megyei Levéltár magas (72 287) felvételszáma digitális fényképezőgéppel végzett digitalizálást jelent.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
egyedi digitalizálás (fotózás)	42 758 felvétel	94 325 felvétel	137 083 felvétel

Tömeges digitalizálás (szkennelés): Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály digitalizáló műhelyeiben 397 512 felvétel készült saját munkaerővel, kötetekről, színes iratokról, tervrajzokról, tervmunkáiban (és részben terven felül), projektek keretében, amelyek közül a Reformáció projekt volt kiemelkedő. A tagintézmények közül Baranya, Csongrád, Győr, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Nógrád, Somogy, Tolna, és Vas végzett tömeges digitalizálást, összesen 114 264 felvétellel. A szkennelés szinte kivétel nélkül mindenhol adatbázis-készítéssel kapcsolódik össze. Az Országos Levéltárban az év folyamán lecsökkent személyi létszám miatt a humán erőforrást az iratdigitalizálásról a mikrofilm-digitalizálásra helyeztük.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
tömeges digitalizálás (szkennelés)	397 512 felvétel (terv: 1 001 500)	114 264 felvétel	511 776 felvétel

Mikrofilm-digitalizálás: Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály műhelyében összesen 1 094 681 felvétel készült. A megyei tagintézményeknél nincs mikrofilm-digitalizálás.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilm digitalizálás	1 094 681 felvétel (terv: 600 000)	—	1 094 681 felvétel

III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2017-ben is a 27/2015. (V.27.) EMMI rendeletben meghatározottak szerint vezette az előírt nyilvántartásokat. Továbbra is kiemelt szakmai feladat volt az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése.

A központi szervezeti egységek (MNL OL) rendezettségi és nyilvántartási mutatói országos összehasonlításban is kiemelkedőek, hiszen az őrzött iratanyagnak csupán 0,1%-ához (100 ifm) nem áll rendelkezésre raktári jegyzék. 2017-ban ennek ellenére összesen 717,55 ifm anyaghoz készítették új raktári jegyzéket, evvel mintegy 30%-kal túlteljesítve az éves tervben vállalt mennyiséget. Az ellentmondás oka, hogy az Országos Levéltárban őrzött iratanyag jelentős része még mindig dobozolatlan (csomókban őrzött), s a dobozolás során célszerű új raktári jegyzéket felvenni. Javított raktári jegyzék 3279,01 ifm anyaghoz készült, ami kevesebb a tervezettnél. A valamivel több, mint 15%-os csökkenést a Hess András téri épületben működött szervezeti egységek elhúzóódo költségzése indokolja.

A levéltárban korábban készült raktári jegyzékek esetében a dobozokat mint raktári egységeket vették alapul, míg az Elektronikus Nyilvántartó Rendszer alapvetően más szemléletmódot követelve az iratanyagot leírási egységenként tartja nyilván. Ezért fordulhat elő, hogy rendelkezésre álló raktári jegyzékeknek csak átalakítását terveztük, viszont a munka során végül sok helyen teljesen új raktári jegyzék készült.

Az új és javított raktári jegyzékekkel tervezett feladatok emellett a Hess András téri iratanyag költöztetése, illetve a fluktuáció és a megfelelően képzett humán erőforrás hiánya miatt nem valósultak meg teljes mértékben, hiszen a leírási egység szintű magas színvonalú jegyzékek készítéséhez az iratanyagban való elmélyülésre és megfelelő szintű levéltárosi jártasságra van szükség, ami az újonnan felvett kollégáktól csak elégséges betanulási idő után várható el.

2017-ban a legtöbb megyei levéltárban továbbra is fontos feladat volt a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek raktári jegyzékkel történő ellátása. Több megyei levéltár (Komárom-Esztergom, Somogy) végzett nagyobb iratmennyiségre kiterjedő állományrevíziót, amelynek során cél volt az adott irategyüttesekhez tartozó nyilvántartások felülvizsgálata, pontosítása is. Általában a belső feldolgozó munkákat, s így a nyilvántartások készítését is hátráltató tényezők között meg kell különböztetnünk esetileg felmerülő nehézségeket (mint Nógrád megye esetében a pártarchívum külső raktárból történő beköltöztetését a központi épületbe, vagy a hadigondozási kérelmek nagy száma miatt az ügyfélszolgálati feladatok aránytalan megnövekedése Szabolcs-Szatmár-Bereg, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben), illetve folyamatosan fennálló nehezítő körülményeket. Utóbbiak közül általánosnak nevezhető a számítástechnikai infrastruktúra elavultsága, illetve az elmúlt bő két évtizedben kialakult, sok helyütt akut létszámhiány. A fentiek mellett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, illetve Győr-Moson-Sopron megye győri levéltára esetében a belső feldolgozó munkák a raktárak, vagy azok egy része fűtetlensége miatt gyakorlatilag csak az év felére, áprilistól szeptemberig tartó időszakra terjedhetnek ki. 2017-ben a levéltári dobozok beszerzésének elhúzóódo is hátráltatta a rendezési feladatok elvégzését, és ezzel összefüggésben a raktári nyilvántartások elkészítését is.

A megyei tagintézményeknél a raktári jegyzékkel el nem látott iratanyag mennyisége az előző évi adathoz képest összességében változatlan maradt (megközelítőleg 20%). Bár a legtöbb esetben ezekhez az iratokhoz is léteznek jegyzékek, ezek azonban nem merítik ki a raktári jegyzékkel szemben támasztott szakmai követelményeket.

Több megyei levéltár esetében is elmondható, hogy iratanyaguk egésze megfelelő rendezettségű és a szükséges nyilvántartásokkal teljes körűen ellátott (Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér, Komárom-Esztergom), illetve jelentéktelen mennyiségű iratanyag esetében merül fel a nyilvántartások hiánya a Heves megyei (2,14%), a Jász-Nagykun-Szolnok megyei (4,5%) és a Somogy megyei tagintézmény (1,8%) esetében. Az átlagtól jelentősen nagyobb terjedelemben raktári jegyzékkel még el nem látott iratanyagot hat megye őriz (Bács-Kiskun 32%, Baranya 40%, Csongrád 38%, Hajdú-Bihar 47%, Nógrád 41% és Zala 37%).

A megyei levéltárak 2017-ben 5109,69 ifm iratanyaghoz terveztek új és javított raktári jegyzéket elkészíteni. Az év végére a tervet teljesítve 5764,40 ifm-hez készültek raktári jegyzékek a megyei tagintézményeinkben. Előre nem minden esetben látható, hogy a meglévő nyilvántartások helyett végül teljesen új raktári jegyzék vagy javított raktári jegyzék készíthető, ezért a két típus közötti arányok megynként változóak, de összességében elérik a 100%-os szintet.

1. táblázat – Raktári jegyzékkel ellátottság és raktári jegyzékek készítése:

A megnevezése	levéltár	Őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)
MNL OL 1945 előtti Kományszervek Főosztálya		23575,44	23575,44	0	561,15	181,66

A levéltár megnevezése	Őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)
MNL OL 1945 utáni Politikai Kormányservek és Pártiratok Főosztálya	17640,16	17640,16	0	0	68,7
MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztály	37612,07	37612,07	0	152,03	2955,52
MNL OL Magánlevéltári Főosztály	6311,85	6211,99	99,86	4,37	73,13
MNL OL összesen	85139,52	85039,66	99,86	717,55	3279,01
MNL BKML	10856,06	7341,64	3514,42	57,21	46,81
MNL BaML	17733,40	10611,83	7121,57	76,31	21,87
MNL BéML	9390,78	7496,23	1894,55	42,79	147,74
MNL BAZML	12535,87	12535,87	0	36,97	181,34
MNL CSML	17841,02	10981,31	6859,71	37,60	329,88
MNL FML	9958,88	9958,88	0	7,77	353,52
MNL GYMSML Győr	8237,37	6148,58	2088,79	318,32	326,05
MNL GYMSML Sopron	6590,06	6568,00	22,06	52,25	0
MNL HBML	11790,24	6194,95	5595,29	160,55	93,13
MNL HML	10457,75	10234,43	223,32	86,43	95,75
MNL JNSZML	8403,71	8025,55	378,16	107,83	261,76
MNL KEML	10454,96	10454,96	0	190,47	422,31
MNL NML	9768,73	5734,26	4034,47	16,64	21,53
MNL PML	19877,00	14338,00	5539,00	133,12	439,43
MNL SML	17165,93	16857,62	308,31	681,53	0
MNL SZSZBML	7812,24	6799,70	1012,54	36,02	30,40
MNL TML	12696,80	11628,00	1068,80	47,49	152,17
MNL VaML	10075,00	9375,00	700,00	67,71	116,49
MNL VeML	15299,72	14055,00	1244,72	54,62	75,37
MNL ZML	10950,06	6871,03	4079,03	437,22	0
Megyei levéltárak összesen	237895,58	192210,84	45684,74	2648,85	3115,55
MNL összesen	323035,10	277250,50	45784,60	3366,40	6394,56

A munkabeszámolóban első ízben került felmérésre a Magyar Nemzeti Levéltár központi elektronikus nyilvántartó rendszerében elvégzett munka. A kérdések a scopeArchivba betöltendő raktári jegyzékekkel elvégzett munkára és a törzskönyvi nyilvántartásban létrehozott leírási egységekre vonatkoztak. Mivel korábbról ilyen adatok nem állnak rendelkezésünkre, jelenleg e téren még nem tudunk összehasonlító elemzést végezni.

A központi szervezeti egységek esetében a legfontosabb feladat – az iratanyag kutathatósága növelése érdekében – a meglévő raktári jegyzékek átdolgozása és feltöltése volt az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. A feltöltött jegyzékek körét 2017-ben is a kutathatóság mértékének figyelembevételével szélesítettük. A már rendelkezésre álló jegyzékeket megfelelő formátumúra alakítottuk és feltöltöttük a scopeArchivba, folytatva a 2015-ben megkezdett munkát, melynek során az eddig csak papíron meglévő jegyzéket is digitalizáltuk (szkenneltük vagy begépeztük – mely munkafolyamatnál gyakran vettük igénybe a közfoglalkoztatott kollégák segítségét), majd megfelelő formára alakítottuk és feltöltöttük.

Az Országos Levéltárban dolgoztuk ki az elmúlt években a scopeArchivba végzett feltöltési folyamat módszertanát. Ezért jelenleg a Magyar Nemzeti Levéltáron belül az Országos Levéltár végzi nagyobb volumenben a raktári jegyzékek feltöltését. 2017-ben több mint 400 ezer leírási egységet hoztak létre mintegy 1000 ifm iratanyaghoz. Valamint 160 darab raktári jegyzéket – amelyek mögött több mint 3000 ifm iratanyag áll – előkészítettek a scopeArchivba való betöltésre.

A megyei tagintézményekben a központi szervezeti egységek tapasztalatainak felhasználásával – az Országos Levéltár iratózó főosztályai munkatársainak segítségével – már 2016-ban megkezdődött a raktári jegyzékek egységesítésének folyamata, a nyilvántartórendszerbe való feltöltésre alkalmas formátumban. 2017 folyamán NKA támogatás segítségével az MNL Veszprém Megyei Levéltárban folytatódott a megyei tagintézményekben dolgozó kollégák részére a scopeArchiv használatának elmélyítése érdekében az előző évben megkezdett továbbképzés. A képzés jelentős részét tette ki a megfelelő formátumú¹ raktári jegyzékek elkészítésének és feltöltésének oktatása.

A meglévő raktári jegyzékek nagy része a megyei tagintézmények esetében is létezik már valamilyen elektronikus formában (MS Word és Excel) is, vagy folyamatban van a jegyzékek begépelése, elektronizálása. Mivel a word formátumú raktári jegyzékek nem tölthetők be a levéltári nyilvántartó rendszerbe, ezek esetében az excel formátumra való átalakítást kell először elvégezni. Több megye – helyesen – állományrevízió végrehajtásával kötötte össze a raktári jegyzékeinek ellenőrzését, javítását (Komárom-Esztergom, Pest, Somogy, Jász-Nagykun-Szolnok, Veszprém megyék).

A 2. táblázatban látható adatsor alapján kijelenthető, hogy ebben az évben több megyében örvendetes módon megindult a raktári jegyzékek feltöltésének folyamata. Azt is érdemes megjegyezni, hogy a Veszprémben eddig lezajlott képzés két sorozatára munkatársakat küldő megyék láthatóan aktívabban vesznek részt a raktári jegyzékek feltöltésében. Kiemelhető e téren Békés, Heves és Pest megye. Ez is mutatja, hogy igen nagy szükség van a képzési program folytatására. A jelentésekből az is kiderül, hogy több tagintézményben szisztematikusan indult meg a munka. Egyes fondfőcsoportokra, fondcsoportokra fókuszált Békés, Heves és Pest megye, hasonlóképpen indult meg a jegyzékek előkészítése Csongrád és Komárom-Esztergom megyékben. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében néhány kiválasztott fondot vittek fel a nyilvántartó rendszerbe részletes feltárással. Zala megyében a leírási egységek kiugróan magas száma a különböző személyi nyilvántartások, káderlapok ügyiratszintű betöltéséből adódik. Más megyei levéltárak is végeztek kisebb mennyiségű feltöltéseket próbaként, illetve több helyen tapasztalható a gyarapodások rögzítése kapcsán az új leírási egységek létrehozása.

A megyei tagintézményeknél a scopeArchivval kapcsolatos feladatok végrehajtását különösen nehezíti az amortizálódott számítógépállomány, amely sok esetben nem alkalmas a feladatok ellátására. Nagy probléma még, hogy a fióklevéltárakban továbbra sem érhető el a scopeArchiv. A humán erőforrás hiánya e téren is visszafogja a teljesítményeket, valamint a képzettségi szint emelésére szervezett belső képzésekre továbbra is nagy szükség van.

MNL szinten elmondható, hogy a levéltári nyilvántartások készítése terén mind tartalmilag, mind mennyiségileg a 2017. évi tervben vállalt feladatokat teljesítette az intézmény.

2. táblázat – LNYR-be való betöltésre vonatkozó adatok

A megnevezése	levéltár	LNYR-be való előkészített (xls formátum) jegyzékek száma	betöltésre formátum)	Érintett iratanyag terjedelme	Az létrehozott LNYR-ben leírási egységek száma	Érintett iratanyag terjedelme
MNL OL 1945 e. KF		30		306	386435	561,15
MNL OL 1945 u. KPF		34		64,5	18142	64,5
MNL OL GLF		78		2634,65	39	410,1
MNL OL MGYF		18		16,74	2202	13,88
MNL OL összesen		160		3021,89	406818	1049,63
MNL BKML		0		0,00	17	188,34
MNL BaML		0		0,00	244	92,8
MNL BéML		0		0,00	2269	116,33
MNL BAZML		0		0	0	0,00
MNL CSML		126		784,71	0	0,00
MNL FML		4		23,51	8	12,88
MNL GYMSML Győr		0		0,00	0	0,00
MNL GYMSML Sopron		0		0,00	0	0
MNL HBML		0		0,00	0	0,00
MNL HML		366		354,79	284	133,22
MNL JNSZML		0		0,00	0	0
MNL KEML		52		124,55	11	3,91
MNL NML		0		0,00	0	0,00
MNL PML		119		4307,85	2691	21,68

¹ A megfelelő formátum itt nem elsősorban informatikai fogalom, hanem a korábbi dobozsintű jegyzékek átalakítását jelenti a scope logikája szerint.

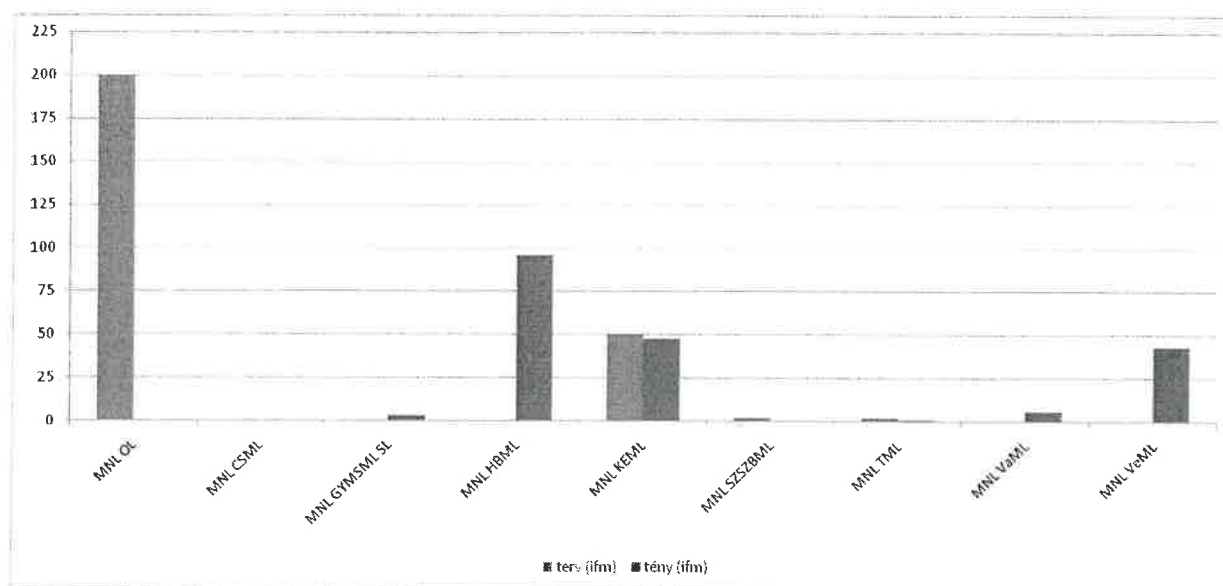
A levéltár megnevezése	LNyR-be való előkészített jegyzékek száma (xls formátum)	betöltésre	Érintett iratanyag terjedelme	Az LNyR-ben létrehozott leirási egységek száma	Érintett iratanyag terjedelme
MNL SML	0		0,00	0	0
MNL SZSZBML	13		30,02	1219	66,56
MNL TML	0		0,00	17	82,86
MNL VaML	1		51,52	0	0,00
MNL VeML	5		2,89	33	22,76
MNL ZML	0		0,00	27327	17,8
Megyei levéltárak összesen	686		5679,84	34120	759,14
MNL összesen	846		8701,73	440938	1808,77

III. 5. Rendszerezés, rendezés

III. 5.1. Alapszintű rendezés

A 2017. év során négy tagintézmény összesen 254 ifm terjedelemben tervezett alapszintű rendezést. A munkatervi vállalások teljesítése végül ettől a volumentől némileg elmaradtak. Nemzeti Levéltári szinten az alapszintű rendezés 183 fondot érintett, közel 200 iratfolyómetert felölelve. E szakfeladat végzése szinte valamennyi fondfőcsoportot átfogta. Fő hangsúllyal – a dolog természeténél fogva – a legnagyobb terjedelmű (pl. vállalati, tanácsi) fondfőcsoportok szerepeltek ebben a szegmensben. Több esetben az alapszintű rendezett iratok középszintű rendezése is megkezdődött. Levéltárszervezeti tekintetben meghatározó súllyal képviseltették magukat a Hajdú-Bihar és a Komárom-Esztergom Megyei tagintézmények, melyek a feldolgozó munka során érintett fondok döntő hányadát maguk teljesítették. Az Országos Levéltár 1945 előtti Kormányiszervek Főosztálya által tervezett feldolgozó munka áthúzódik a 2018. évre, melynek oka a feldolgozásra kijelölt, Magyar Rádiótól átvett iratanyag várakozásokon túli rendezetlenségében, az iratanyaghoz tartozó nyilvántartások nagyfokú pontatlanságában keresendők. Az újonnan beérkezettnek a már bent lévő iratanyaghoz való illesztése a bent lévő anyag ellenőrző rendezésével kezdődött.

A levéltár megnevezése	Fondokszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	0	200,00	0	
MNL CSML	1	-	0,47	XXIV.
MNL GYMSML SL	1	-	3,36	XIV.
MNL HBML	4	-	96,42	XXIII., XXIV.
MNL KEML	164	50,00	48,08	IV., V., VI., VII., VIII., XI., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX.
MNL SZSZBML	1	2,00	0,60	XIV.
MNL TML	4	2,00	1,00	IV., XXX.
MNL VaML	4	-	6,15	XIV., XXIII., XXV., XXXVII.
MNL VcML	4	-	43,44	XXIV., XXX.
Összesen:	183	254,00	199,52	IV-VIII., XI., XIV., XVII., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXVII.

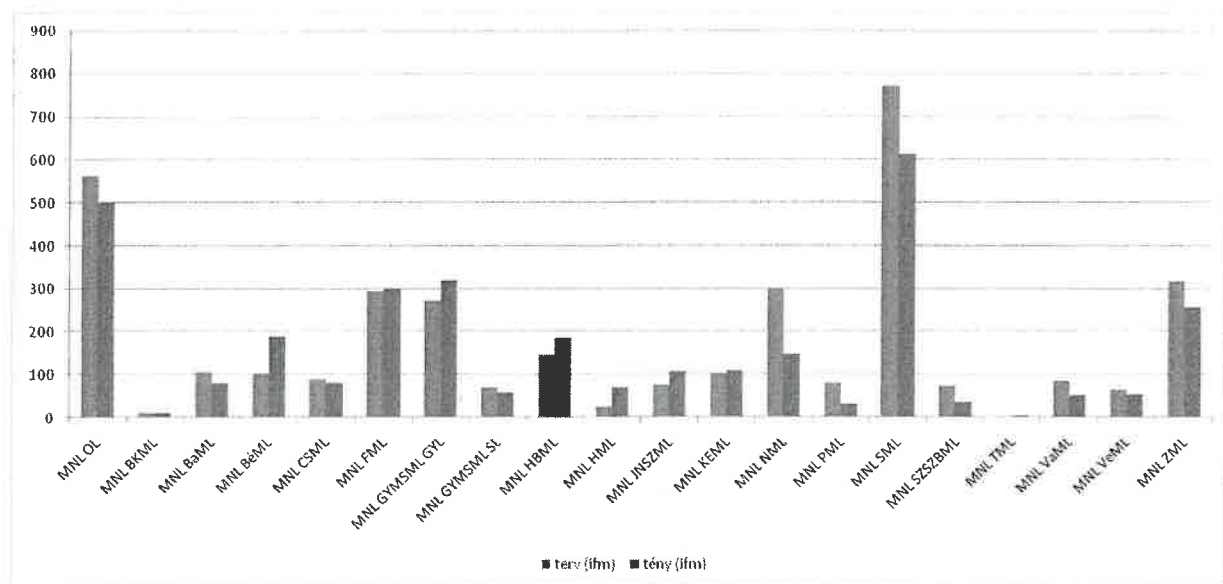

III.5.2. Középszintű rendezés

A rendezési munkákon belül hagyományosan a középszintű rendezés dominál mind a mennyiség, mind pedig a rá fordított energia tekintetében. Ezt a trendet nem törte meg a 2017-es esztendő sem. Ez évben egy kivétellel valamennyi szervezeti egység tervezett középszintű rendezést, összesen 3541 ifm terjedelemben. Nemzeti Levéltári szinten középszintű levéltári feldolgozó munka 666 fondot érintően, összesen 3206 ifm mennyiségű iratanyagban zajlott. Az elvégzett feldolgozó munka egyes levéltári egységeknél felülmúlta a tárgyévre tervezett értéket, másutt a vállalások alatt maradt. Ennek okai nagyrészt az év során elvégzett, valamennyi tagintézményt érintő rendkívüli feladatokban – csak a legfontosabbak: hadikárptóltási ügyek,

reformációval kapcsolatos iratgyűjtés és digitalizálás – keresendők, de leginkább az egyes tagintézményeket érintő átszervezésekből, iratköltöztetési teendőkből eredtek. A tervezés és végrehajtás összességében reális és megfelelő mennyiségű volt. A közép szintű rendezés során szinte nem volt olyan fondőcsoport, amely ne lett volna érintett ebben a munkában. Elsősorban a törvényhatósági, tanácsi és önkormányzati iratanyagok, illetve az önkormányzatok intézményi fondjait rendszerezték a levéltár munkatársai. Az országos hatáskörű szervek között megemlíthető az elmúlt évben megkezdett Pénzügyi Központ állagának feldolgozása, míg a jelentősebb helyi gazdasági szervek irat-együtteseiből a Salgótarjáni Síküveggyár, a Békéscsabai Konzervgyár és a Magyar Nemzeti Bank Zala Megyei Igazgatóságának történeti értékű anyagai képeztek súlypontot. A megyei tagintézmények közül mennyiségét tekintve a Somogy Megyei Levéltár tevékenysége tűnik ki.

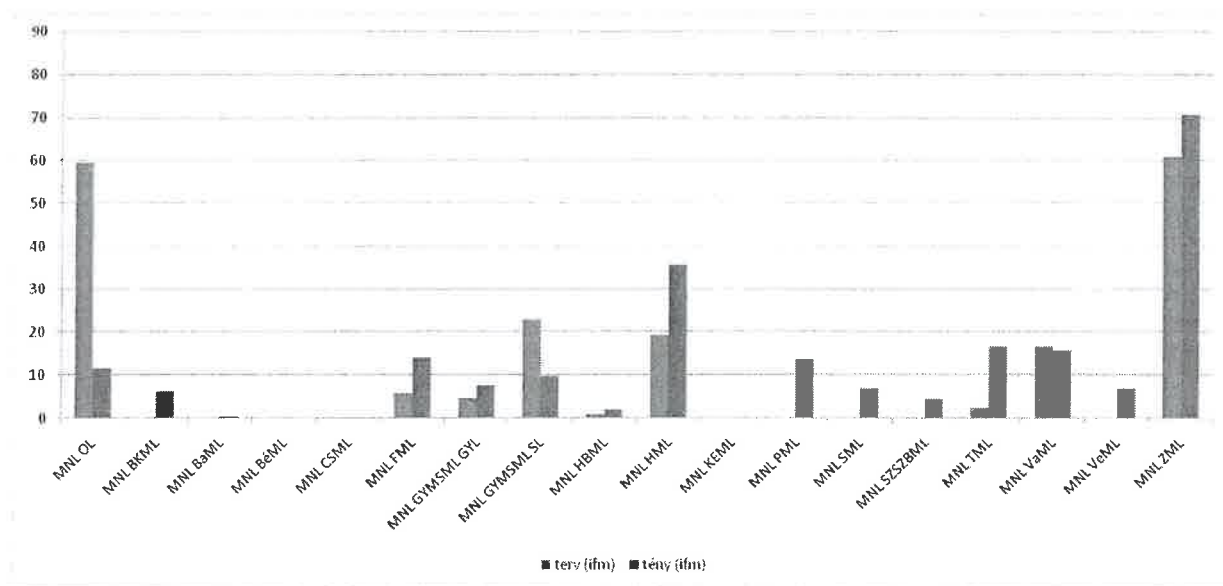
A levéltár megnevezése	Fondokszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondőcsoportok (tény)
MNL OL	13	561,72	499,71	XIX., XXIX., P, R, Z szekció
MNL BKML	22	10,72	10,48	IV., VI., IX., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXXVII.
MNL BaML	23	104,67	80,58	IV., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XV., XXIII., XXIV., XXIX.
MNL BéML	29	101,17	190,52	IV., VIII., XIV., XXIII., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.
MNL CSML	16	88,60	81,40	IV., V., VIII., X., XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXX.
MNL FML	27	294,61	299,73	VIII., XIII., XXIII.
MNL GYMSML GYL	71	273,00	318,32	XXIII.
MNL GYMSML SL	39	68,16	58,22	IV., VI., VIII., XI., XIII., XIV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXVII.
MNL HBML	32	147,50	187,13	IV., VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXX., XXXV.
MNL HML	18	23,88	69,93	VIII., X., XXIII., XXV., XXIX., XXXV., XXXVI.
MNL JNSZML	27	75,00	107,83	VIII., X., XIV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.
MNL KEML	47	100,18	108,92	IV., VIII., XXIII., XXIV.
MNL NML	3	298,14	146,64	VIII., XXIX.
MNL PML	8	80,00	31,85	XXIII., XXXV.
MNL SML	167	772,39	613,40	IV., V., X., XIV., XXIII., XXXVII.
MNL SZSZBML	13	72,66	34,96	IX., XIII., XVII., XXIII., XXIX., XXX., XXXVII.
MNL TML	10	1,55	4,92	VI., VIII., X., XIII., XXIV.
MNL VaML	18	85,10	50,61	VIII., XV., XXIII., XXIV., XXV.
MNL VeML	16	64,66	53,17	V., XI., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.
MNL ZML	67	317,57	257,61	IV., V., VII., VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXV.
Összesen:	666	3541,28	3205,93	IV-XI., XIII-XV., XVII., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXV-XXXVII., P, R, Z szekció

III.5.3. Darabszintű rendezés

Darabszintű rendezést 11 megyei tagintézmény és az OL tervezett 2017-ben, összesen 217,49 ifm terjedelemben és 1200 db egyedileg nyilvántartott dokumentum tekintetében. A teljesítés – a középszintű rendezéssel ellentétben – ez évben is meghaladta a munkatervben foglalt mennyiséget. (Az OL 1945 utáni politikai kormányzervek és pártiratok főosztályon a tervezett 59,63-ból csak 3,84 ifm valósult meg, ennek oka a hadikárpótlás miatti munkaerő átcsoportosítás volt.) A legrészletesebb szintű levéltári feldolgozó munka az MNL-ben összesen 203 fondot érintve, 226,34 ifm lett. A darabegységben kezelt iratok közül végül 400-at sikerült feldolgozni, tekintettel arra, hogy a Veszprém Megyei Levéltár darabszintű tételekben megadott állományának feldolgozása az adatbázisok fejezetbe került át. A darabszintű rendezés esetében hangsúlyosabb szerepet kaptak a feudális kori iratok és a Gyűjtemények fondfőcsoport, illetve minden olyan fond(részlet), amelynek iratanyaga vagy a fizikai jellemzői (kötet, térkép, plakát stb.) vagy más egyéb okok miatt darabszintű nyilvántartást, ebből fakadóan ugyanilyen szintű rendezettséget kívánt meg. Ennek megfelelően vállalati, tanácsi és önkormányzati anyagok is jelentős mennyiségben szerepelnek az elvégzett feladatok között. A darabszintű rendezéseket – szintén a párhuzamos, vagy jövőbeli segédletkészítésnek alárendelten – az adatbázis-építések, illetve azzal összefüggésben a digitalizálási, továbbá ügyfélszolgálati célok (pl. hadikárpótlás) is indukálták.

A levéltár megnevezése	Fondokszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	12	59,63	11,57	XX., C, D, K, P szekció
MNL BKML	2	-	6,19	XXIII.
MNL BaML	1	-	0,50	XV.
MNL BéML	1	-	0,01	VIII.
MNL CSMI.	9	12,16 + 400 db	4,40 + 400 db	V, VIII, X, XII, XIII, XV.
MNL FML	15	5,68	13,97	IV, V, VI, VII, XIII, XIV, XV, XXV, XXIX.
MNL GYMSML GYL	6	4,60	7,58	IV, V, XXIII, XXIV, XXV,
MNL GYMSML SL	3	23,05	9,84	IV, XV, XXV.
MNL HBML	4	0,84	2,08	VIII, XIII, XIV, XV.
MNL HML	13	19,32	35,78	IV, VIII, XXIII, XXV.
MNL KJEML	1	-	0,01	XIII.
MNL PML	2	-	13,60	XXIII.
MNL SML	5	-	6,85	IV, XIII, XIV.
MNL SZSZBML	5	0,20	4,51	IV, XIII, XIV, XXIII, XXX.
MNL TML	7	2,50	16,41	VII.
MNL VaML	19	16,43	15,51	XIII, XV, XXIII, XXIV, XXV, XXIX.
MNL VeML	14	12,20 + 800 db	6,81	V, XI, XII, XIII, XIV, XV, XXIV.
MNL ZML	84	60,88	70,72	IV, XII, XXIII, XXIX, XXX.
Összesen:	203	217,49 + 1200 db	226,34 + 400 db	IV-VIII, X-XV, XX, XXIII-XXV, XXIX-XXX, C, D, K, P szekció

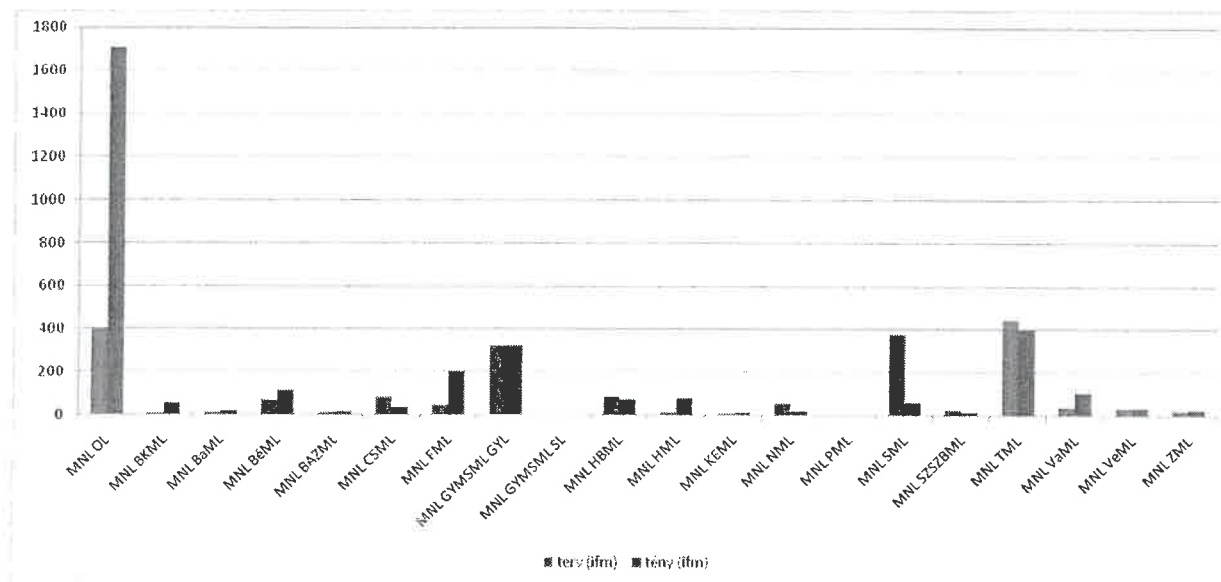
III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést kettő kivételével valamennyi tagintézmény tervezett, mintegy 2100 ifm terjedelemben. Ezen levéltári feldolgozó munkafajta szintén felölelte közel valamennyi fondfőcsoportot. Jellemzően a korábban már legalább középszinten rendezett, de valamilyen ok (költöztetés, sűrű használat, eleve nem szakszerű vagy időközben meghaladtá vált rendezési szisztéma) miatt keveredetté vált irategyütteseket kellett ellenőrizni, adott esetben a rendezettségét revidálni, vagy a megszűnő fondcsoportok miatt volt szükséges az ellenőrző munkát elvégezni. Az ellenőrző rendezés 2017-ben közel 3,3 kilométernyi iratanyagot érintett. Az Országos Levéltár e tekintetben magasabb részaránya azzal áll összefüggésben, hogy a raktári jegyzékek adatainak az elektronikus nyilvántartó rendszerbe (scopeArchiv) történő feltöltéséhez a jegyzékeket ellenőrizni kellett, ami sok esetben ellenőrző rendezést is maga után vont. (Az 1945 utáni politikai kormányzati szervek és pártiratok főosztályon a tervezett 32,88 ifm helyett mintegy 261 ifm anyag ellenőrző rendezése történt meg.) Az irategyüttesek ellenőrzését az állományvédelmi szempontból nem megfelelő tároló dobozok tömeges lecserélésével is összekötötték. Kiemelt feladatként megkezdődött az Y szekció (Magyar Országos Levéltár levéltára) anyagának teljes körű ellenőrző rendezése is. Szintén a jegyzékek javítása áll a Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltárának nagy terjedelmű levéltári anyagát átfogó rendezései háttérben, míg a Tolna Megyei Levéltárban az iratátvételek során kiegészült levéltári állományok rendszerezése, valamint a fondszerkesztési alapelvek érvényesítése indokolták az átlagtól eltérő volument. Az MNL-ben 2017 folyamán végzett ellenőrző rendezések jelentősen meghaladták a munkatervben megjelölt mértéket, összesen 358 fond esetében 3298 ifm terjedelmű anyagot érintve valósultak meg. A legtöbb fondot a Fejér Megyei Levéltárban dolgozták fel, szám szerint 104 darabot vizsgáltak át ellenőrző rendezéssel.

A levéltár megnevezése	Fondszáma (db, tény)	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	57	407,58	1708,69	VIII., XIX., XXIX., C, E, F, N, K, S, Y, Z szekció
MNL BKML	26	8,75	54,69	IV., V., IX., XI., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIX., XXXVII.
MNL BaML	5	13,01	21,87	IV., XV., XXV.
MNL BéML	2	72,59	113,11	IV., V.
MNL BAZML	3	14,40	16,56	XXIII., XXV.
MNL CSML	5	84,11	39,05	V.
MNL FML	104	46,58	196,93	XIV., XXIII.
MNL GYMSML GYL	25	326,05	326,05	IV., V.
MNL GYMSML SL	3	-	2,20	XXIII.
MNL HBML	25	90,25	72,69	IV., V., VI., VII., VIII., IX., XXIII.
MNL HML	5	13,80	76,47	V., XV., XXIII.
MNL KEML	1	10,44	10,44	VIII.
MNL NML	3	58,67	21,53	XV., XXIX., XXXV.
MNL PML	-	4,00	-	-
MNL SML	1	377,42	61,25	XXV.

MNL SZSZBML	7	24,45	13,78	V, VIII, XXV.
MNL TML	50	447,08	398,48	V, XXIII, XXIV, XXIX, XXX, XXXVII.
MNL VaML	21	41,92	103,15	XIV, XV, XXIII, XXIV, XXV.
MNL VeML	12	37,38	34,84	IV, V, VI, XV, XXIX.
MNL ZML	3	22,00	26,78	IV, VII, XXV.
Összesen:	358	2100,48	3298,56	IV-IX, XI, XIII-XV, XIX, XXIII-XXV, XXIX-XXX, XXXV, XXXVII., C, E, F, N, K, S, Y, Z szekció

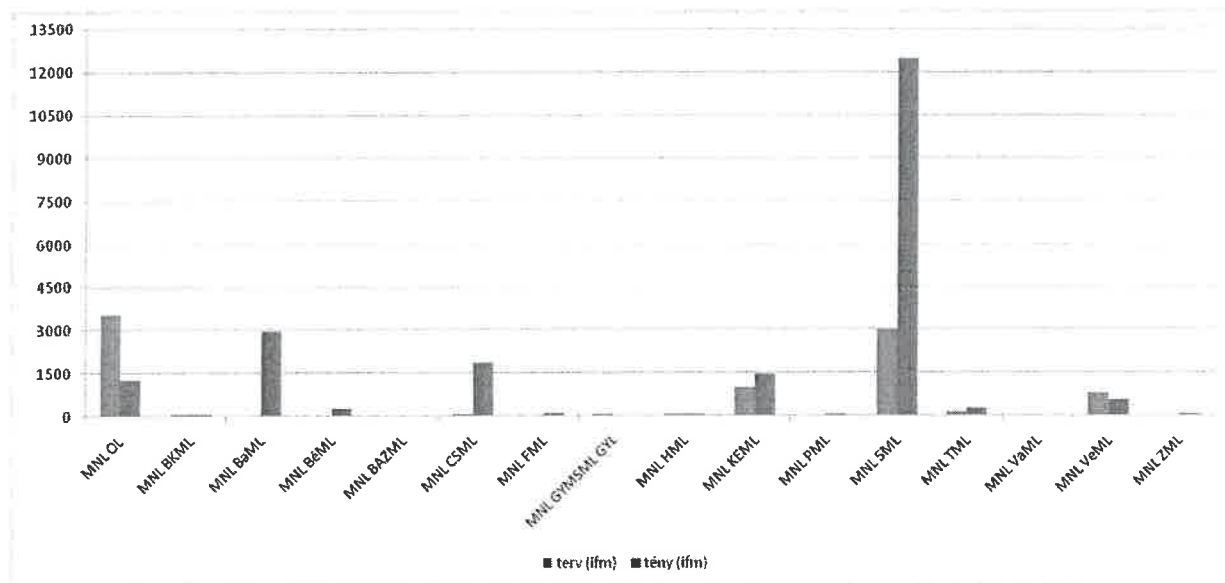

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzeteles, átrendezés)

A munka legtöbb esetben raktáron belüli átrendezést, tömörítést kisebb mértékben mintaállványozást jelentett. Jelzetelet kevés helyen végeztek, elsősorban ott, ahol digitalizálásra történő előkészítés vagy darabszintű rendezés is történt. 2017. évre vonatkozóan MNL szinten ez a munkafeladat 2605 fondot fogott át, és 21636 ifm összerjedelmet adott ki. A munkatervvel való összevetés kapcsán megjegyzendő, hogy a Somogy Megyei Levéltár költözése miatt elvégzett előkészítő és logisztikai feladatok oly mértékben megváltoztatták az arányokat, hogy ott az előzetes kalkulációkkal való összevetés nem tekinthető relevánsnak. Hasonlóképpen Baranya megyében sem, ahol egy levéltári egység felszámolása kapcsán került sor közel 3 kilométernyi iratanyag átrendezésére. Csongrád megyében szintén a számottevő intézményi átszervezések előkészítése indokolta a tervezetthez képest kiugróan magas raktári rendezést. Komárom-Esztergom megyében a raktárhasználat racionalizálásához kapcsolódtak a munkálatok. Az OL munkatervhez viszonyított elmaradásának magyarázata abban áll, hogy a raktári rendezésnél tervezett 3,5 km-nyi iratanyag a Bevéndorlási Hivataltól végül nem érkezett be, mert a Hess András téri iratanyag költöztetése 2018-ra csúszott át a költözés (Budavár Kft részéről történt) folyamatos késleltetése miatt. Amíg a Hess András téri iratanyag biztonságos helyre történő szállítása nem történt meg, újabb, nagy mennyiségű iratanyagot az OL nem tudott átvenni.

A levéltár megnevezése	Fondok (db, tény) száma	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL OL	54	3546,18	1281,62	VIII, X, XV, XIX, G, N, P, R szekció
MNL BKML	7	69,17	78,40	IV, VI, IX, XXIII, XXXVII.
MNL BaML	81	-	2980	IV, V, X, XIV, XVII, XXIII, XXXIII,
MNL BéML	319	23,20	279,78	VIII.
MNL BAZML	3	12,00	3,31	IV, VIII.
MNL CSML	69	54,76	1858,84	V, VIII, XXIII, XXX.
MNL FML	118	-	109,22	IV, XXXIII.
MNL GYMSML GYL	8	60,00	39,60	IV, XI, XXIV, XXV.
MNL HML	20	57,00	59,70	VIII, X, XV, XXV, XXIX, XXXV, XXXVI.
MNL KEML	66	1000,00	1477,80	XIV, XXIII, XXIV.
MNL PML	14	-	76,93	V, XXXV.

A levéltár megnevezése	Fondok (db, tény) száma	terv (ifm)	tény (ifm)	Érintett fondfőcsoportok (tény)
MNL SML	1564	3000,00	12476,10	VII., XV., XXIII., XXX.
MNL TML	53	120,00	265,97	V., XXIII.
MNL VaML	2	-	2,65	XI.
MNL VeML	225	795,63	578,49	V., VIII., XIV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.
MNL ZML	2	-	67,68	XXIII.
Összesen:	2605	8737,94	21636,09	IV-XI., XIV-XV., XVII., XIX., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXIII., XXXV-XXXVII., G, N, P, R szekció

III. 6. Selejtezés

A Magyar Nemzeti Levéltár ingatlanfejlesztési stratégiájának sikeres végrehajtása ellenére a legtöbb megyei tagintézmény jelentős szabad raktári férőhely kapacitás problémákkal küzd, mely továbbra is alátámasztja az intézményekben zajló selejtezési munkák létjogosultságát.

A 2017. év során öt megyei tagintézményben, valamint az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztályon került sor a selejtezésekre. Ezek közül a selejtezés alá vont iratanyag mennyisége tekintetében az Országos Levéltár és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár emelhető ki, ez a két levéltár adja a Magyar Nemzeti Levéltár selejtezés alá eső összterjedelmének a 72 %-át. A selejtezések a korábbi évekhez hasonlóan elsősorban az 1945 utáni iratanyagot, s ezen belül is a tanácsi, valamint a vállalati iratokat érintették, de kisebb mennyiségű iratanyag selejtezés alá vonására is sor került az államigazgatás területi szervei és a szövetkezetek szerveinek köréből.

A gazdasági iratok selejtezését az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára és az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára helyezte előtérbe. Ezek között nagy számban található olyan iratok (elsősorban pénzügyi bizonylatok), amelyek esetében a 2000. évi C. számú számviteli törvény 169. §-a alapján meghatározott őrzési kötelezettség megszűnt.

Az előző évekhez hasonlóan a selejtezési munkafolyamat mindenütt szorosan összekapcsolódott a rendezési munkálatokkal, emiatt az alább közölt táblázatban külön oszlopban tüntettük fel a tényleges selejtezés által, és a rendezési munka során bekövetkezett iratcsökkenéseket.

A levéltár megnevezése					Selejtezés	Rendezés során
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ifm)	Selejt mennyisége (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Selejtezés jóváhagyása (megtörtént, folyamatban)	bekövetkezett iratcsökkenés (ifm)
MNL OL	2	94,34	43,08	XXIX.	Folyamatban	205,36
MNL BKML	-	-	-	-	-	-
MNL BaML	-	-	-	-	-	-
MNL BéML	-	-	-	-	-	-
MNL BAZML	-	-	-	-	-	-
MNL CSML	-	-	-	-	-	-
MNL FML	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSMI Győr	22	55	1,5	XXIX., XXX.	Folyamatban	-
MNL GYMSML Sopron	-	-	-	-	-	-
MNL HBML	-	-	-	-	-	48,5
MNL HML	-	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	-	-	-	-	-	-
MNL KEML	5	149,66	12,59	VIII., XXIII., XXIV.	Folyamatban	-
MNL NML	-	-	-	-	-	-
MNL PML	-	-	-	-	-	-
MNL SML	-	-	-	-	-	18,85
MNL SZSZBML	1	9,08	1,68	XXV.	Megtörtént	-
MNL TML	-	-	-	-	-	20
MNL VaML	-	-	-	-	-	-
MNL VeML	2	10,96	2,85	XXIII.	Folyamatban	3,82
MNL ZML	21	18,36	7,72	XXIII., XXV.	Folyamatban	3,4
Összesen	53	337,4	69,42	VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX.	megtörtént: 1 folyamatban: 5	309,93

A tagintézmények 2017. évi munkatervére alapján a selejtezés alá vont levéltári iratanyag 548,73 iratfolyómétert tett ki a bértárolt iratanyagban tervezett selejtezések nélkül. A 2017. évben ténylegesen selejtezés alá vont iratanyag 337,4 iratfolyóméter volt, mely a jelzett célkitűzésnek a 61 %-a teszi ki. A teljesítés terén tapasztalható eltérések több tényezőre vezethetők vissza, melyek közül elsősorban a költözéseket, és az ezzel járó többletfeladatokat emelhetjük ki. A 2017. évi munkatervben megjelölt selejtezési tervszámaikból az MNL OL 1945 utáni Politikai Kormányiszervek és Pártiratok

Főosztálya, az MNL Heves Megyei Levéltára és az MNL Somogy Megyei Levéltára semmit sem valósított meg. Az MNL Országos Levéltára Gazdasági Levéltári Főosztálya, az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára és az MNL Veszprém Megyei Levéltára jelentős mértékben felülteljesítették a tárgyévre kitűzött mennyiségi kvótát. Az MNL Zala Megyei Levéltára a 2017. évi munkatervében nem számolt a selejtezéssel kapcsolatos munkafolyamatokkal, ennek ellenére összesen 18,36 iratfolyómétert (21 fond) vontak eljárás alá.

III. 7. Segédlet-készítés

Az MNL OL szervezeti egységei és megyei levéltárai a középtávú szakmai célkitűzésnek megfelelően 2017-ben is nagy hangsúlyt fektettek a felhasználók, kutatók munkáját támogató és a levéltári anyag használatát, nyilvántartását megkönnyítő segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását jelentette. A segédletkészítés tekintetében az új nyilvántartó rendszerre történő átállással párhuzamosan a 10/2002. NKÖM, illetve a 2015-ben hatályba lépett 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat a levéltári nyilvántartások közé soroltuk, köztük a raktári jegyzékek készítését is. Ezt indokolta az is, hogy az új, a scopeArchivra alapozódó nyilvántartórendszer (LNYR) azt követeli meg, hogy az általunk őrzött iratanyagot a lehető legrészletesebben írjuk le. 2017-ben elkészült a scopeArchive használati útmutatója, egyben az eddigi tapasztalatok alapján megtörtént a szakmai egyeztetés arról, milyen jellegű információkat töltsünk fel a rendszerbe. Az eddigi tapasztalatok is arra mutatnak, hogy a nyilvántartórendszer és a repertóriumok, raktári jegyzékek célkitűzései így lényegében azonosak, a repertóriumok további készítése valójában feleslegesség is vált. Utóbbit azért hagytuk meg a beszámolóban, mert a megyei levéltárakban még folyamatban vannak korábban kezdett repertóriumkészítési munkálatok. A scopeArchiv bevezetésével lehetővé vált, hogy szinte minden elektronikus segédlet folyamatosan a rendszer részévé tegyünk, így elmosódik a határ a hagyományos nyilvántartás és a segédlet között. A scopeArchiv mellett a segédletek nagyobb részét nyújtó adatbázisok építését az önállóan kifejlesztett *Adatbázisok online* rendszere teszi lehetővé. Ez utóbbi alkalmazás, valamint az ezt támogató adatbázisok és fejlesztések (Név-tér, adatbázis sémák, illetve a sémákra épülő adatbázisok stb.) újabb irányokba vitték az adatbázisainkkal kapcsolatos munkálatokat. A fejlesztések az utóbbi években az MNL megyei levéltáraiban is megtörténtek, egyben előkészületek történtek arra is, hogy az MNL tagintézményeinek adatbázisai azonos adatbázis sémákba rendezetten, egy felületen jelenjenek meg. A két rendszer közötti különbség általában úgy írható le, hogy amíg a scopeArchiv az egyszerűbb (jegyzékek, lajstromok, regeszták) publikálásra alkalmasabb, addig az Adatbázisok online felülete az összetett, bonyolultabb névtér alkalmazásokhoz kapcsolódó adatbázisok rögzítését és publikálását teszi lehetővé. Mindkettő nagy előnye, hogy – amennyiben rendelkezünk megfelelő sémával és feltöltő felülettel – az adatbázisok adatai külön beruházás és külső vállalkozó nélkül, költséghatékonyan adminisztrálhatók és tehetők publikussá. E két rendszer felhasználását a korábbinál nagyobb hangsúllyal terveztük bevezetni az MNL összes tagintézményében annak érdekében, hogy az eddig papíralapú vagy lokálisan használható segédletek nagyobb publicitást kapjanak, és a felhasználók/kutatók jóval gyorsabban és egyszerűbben férjenek az iratanyaghoz. Az elkészülő segédletek publikálását így részben a scopeArchiv (lajstrom, jegyzék, regeszta, repertórium), részben a rendelkezésre álló sémák tekintetében az Adatbázisok online útján oldjuk meg.

A MNL tagintézményeiben 2017-ben épített adatbázisok tekintetében meghatározó hangsúlyt kaptak a reformáció 500. évfordulója (2017) kapcsán, az I. világháború tematikájához kapcsolódóan, illetve a pártarchontológiai kutatásokhoz kapcsolódóan készülő digitális segédletek, valamint a korábbi években megkezdett adatbázisok további fejlesztései.

A Refo500 projekt az összes tagintézményt érintette, a reformációval és a protestáns egyházakkal kapcsolatos iratanyag került feltárássra és részletes adatbázisban történő feldolgozásra. A *Reformáció MNL* keretében a megyei levéltárakban a korabeli közigazgatásban és adott esetben különféle magánszemélyeknél keletkezett iratokat dolgozzák fel, elsősorban adatbázisba foglalva. Az adatbázisok mellett főként a megyei tagintézményekben tematikus segédletek és regeszták készültek szintén ehhez a témakörhöz: állítási lajstromkönyvekhez, káptalani hiteleshelyi iratokhoz, anyakönyvekhez, egyesületi iratokhoz, tervanyagokhoz, nemességi iratokhoz. Az Országos Levéltár munkatársai folytatták az 1526 és 1570 közötti időszak iratainak a feltárást és ebben az évben megkezdődött az adatbázis építése, összekötve az iratanyag digitalizálásával. 2017-ben felgyorsult a feldolgozás mértéke, miután az előző évhez képest annak több mint két és félszerese, összesen 9287 rekord készült el. Az adatbázis 2018 első felében, várhatóan májusban lesz online hozzáférhető.

A másik kiemelkedő jelentőségű projekt az I. Világháborús veszteséglistákról készített részletes adatbázis. Az I. világháborús iratanyagok feldolgozása, főként a veszteséglisták feltárása szintén az adatbázisok jelentőségét domborította ki. Az MNL-ben a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal kötött együttműködési megállapodás lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy az összes tagintézményben megnőjön az adatbázisok által kutatható iratanyagok mennyisége 2017-ben is. A megyei tagintézmények esetében folytatódott a korábbi munkálatok, amelynek keretében a helyi tanácsi és pártarchontológia feltárásiához kapcsolódó adatbázisok, illetve lajstromok készítésének jelentősége nőtt meg.

Az OL 1945 előtti kormányzervek főosztályán 2017-ben 39,66 ifm iratanyaghoz készült el adatbázis, lényegében a terv szerint, ami 122 171 rekordot jelent. Az adatbázisok az 1848. évi önálló magyar minisztériumok által elrendelt választási névjegyzékekhez, a korábban megkezdett, a Holokauszt évfordulóhoz, illetve a külföldön élő magyar állampolgárokhoz kapcsolódnak. Ezen felül a korábban megkezdett adatbázis-építések folytatódottak az erdélyi királyi könyvek, a nagyobb családi levéltárak levelezéseket és 19. századi minősítési táblákat tartalmazó gyűjteményeiben. Ugyanitt 3,16 ifm iratanyaghoz készítettek tematikus segédleteket a Helytartótanács esetében. Az 1945 utáni kormányzervek főosztályán a terv szerinti adatbázisépítés folyt a miniszterelnökségi, minisztertanácsi, belügyminisztériumi, bírósági iratokban, amivel 465 ifm iratanyaghoz készítettek új adatbázist, vagy történt meg a korábbi adatbázisok revíziója. A Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán folytatódott az anyakönyvi adatbázis javítása. Az MNL OL 1945 utáni kormányzervek főosztályának napi munkáját, így a segédletkészítést is alapvetően meghatározták az iratanyag költöztetésével járó feladatok.

A helyi igényeknek, illetve kutatói érdeklődésnek megfelelően a helyi közösség szempontjából fontos intézmények (pl. iskolák), illetve önkormányzati iratok feldolgozására koncentráltak a megyei levéltárak. Kiemelendő, hogy az építkezések miatt megnövekedett az igény a különféle műszaki dokumentációk iránt. Erre az igényre jól reagáltak a megyei tagintézmények, és fokozott figyelmet fordítottak ezekre az irategyüttesekre. Az adatbázis-építés másik jelentősége, hogy a tagintézmények által készített ilyen típusú segédleteket az MNL Adatbázisok online közös keresési lehetőséget biztosító felületén, valamint a tagintézmények honlapján elektronikus formában is hozzáférhetővé lehet tenni. A feldolgozott iratanyagok részben a már említett évfordulókhoz és együttműködésekhez kapcsolódnak, részben törvényi kötelezettségeink következtében, részben pedig a levéltárakban hagyományosan készített feltárásoknak (összeírások, ülésjegyzőkönyvek, napirendi jegyzékek, korábbi helytörténeti gyűjtések, ingatlan nyilvántartások, archontológiák, műszaki iratok, hadigondozási iratok) köszönhetően jöttek létre. A NEB-bel együttműködésben a megyei levéltárakban található 1956 utáni politikai perek szisztematikus feltárása tekintetében komoly előrelépésként értékelhető, hogy 2016-ban megtörtént az 1956–1958 közötti időszakban keletkezett iratok részletes feldolgozása, amit több tagintézményben 2017-ben a következő évekre is kiterjesztettek. Folytatódott a tagintézményekben őrzött fotógyűjtemények adatbázisban történő rögzítése, ami talán még nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint a korábban már említett, hagyományos területnek számító segédletek. A tárgyévben mind a feldolgozott iratanyag mennyiségét, mind az érintett fondfőcsoportok számát tekintve a legnagyobb volumenű segédletkészítés a tematikus segédletek és az adatbázisok terén valósult meg, míg a legkevesebb iratanyagot érintő segédletkészítés érthető módon a regesztázás esetében történt. A megyei levéltárak által 2017-ben készített adatbázisok jelentős részének internetes hozzáférése még nem megoldott, így a kutatók távoli hozzáférése sem minden esetben biztosított.

Az OL régi nagy adóssága az egyházi anyakönyvek felhasználóbarát publikálása, amit a 2016-ban megkezdett munkálatok biztosítanak. 2017-ben elértük, hogy az 50 831 rekordból álló anyakönyvi adatbázis esetében az első 2400 tekercsnél megtörtént az egyes anyakönyvek elkülönítése, így a képre kattintva a kezdő képkockával jelenik meg a képnézetű, könnyítve ezáltal a kutatást. Emellett lehetővé vált a fiáákban is a keresés.

A 2017. évi tervadatokkal összevetve megállapítható, hogy a tagintézmények megvalósított segédletkészítési munkateljesítménye minden területen elérte, kis mértékben meg is haladta az eredeti célkitűzéseket. Az adatbázisok esetében – amellett, hogy alkalmazkodott a MNL által megkötött együttműködésekhez és projektekhez – a tematikák sokfélesége növekedett, és az elkészült adatbázisok a tervezett mértéket mintegy 10 %-ban meghaladta. A középszintű levéltári segédletek tekintetében a tematikus segédletek esetében kis mértékben terven felüli teljesítés történt. Kiemelhetjük, hogy a nagyobb szakmai tapasztalatot és időráfordítást igénylő darabszintű segédletek tekintetében, a lajstromok és a regeszták esetében is a tervben foglaltak szerint végezték el a feladatot a kollégák. A tervhez képest csak a Somogy Megyei Levéltár által vállalt Somogy Megyei Tanács VB Művelődési Osztálya iratanyagának feldolgozása maradt el.

2017. évi segédletek teljesítménymutatója

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., mennyiség ifm)	Regeszta (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fondmennyiség ifm)
MNL BKML	IV. 1504. v, 1,00 ifm VIII. 1., 9,77 ifm XXV. 30. b, 0,50 ifm XXXIII. 1. a, 116,18 ifm (I. világháborús veszteséglista) XXXV. 1., 10,14 ifm	IV. 1504. a, 0,09 ifm IV. 1504. b, 5,22 ifm IV. 1504. c, 21,52 ifm IV. 1504. m, 6,50 ifm IV. 1903. a, 5,57 ifm IV. 1908. a, 3,37 ifm IV. 1908. b, 212,02 ifm V. 273. a, 1,75 ifm V. 355. a, 0,64 ifm V. 355. b, 0,15 ifm V. 355. c, 0,11 ifm XIII. 6. c, 2,00 ifm XIII. 14, 1,11 ifm	IV. 1504. v, 1,00 ifm	IV. 1609. a, 0,02 ifm IV. 1903. a, 0,06 ifm V. 171. a, 0,05 ifm XIV. 91., 2,18 ifm XV. 5. a, 2,22 ifm XV. 5. b, 1,17 ifm XXIII. 252 a, 3,21 ifm XXIII. 302. a, 3,37 ifm XXIII. 501. a, 4,00 ifm XXIII. 502. a, 11,05 ifm XXIII. 527., 7,42 ifm XXIII. 602., 9,62 ifm XXIII. 704. b, 3,06 ifm XXIII. 723. b, 2,50 ifm XXIII. 737. b, 4,50 ifm XXIII. 751 b, 1,22 ifm XXIII. 775. b, 2,17 ifm XXIII. 794. b, 2,43 ifm	
MNL BaML				XV. 50. 0,50 ifm	
MNL BéML	XXIII. 23., 0,72 ifm) I. világháborús veszteséglista (XXXIII. 1. a., 27,16 ifm)				
MNL BAZML	XV. 32., 10 tekercs. 0,3 ifm VIII. 110., 0,50 ifm. XXIII. 2/d., 2,76 ifm XXV. 54/c., 1,80 ifm. XXIII. 23., 0,36 ifm	IV. 922/b., 1,8 ifm. XXXIII. 1/a., 1,28 ifm.	IV. 516., 0,36 ifm		
MNL CSML	IV. 463. 0,05 ifm V. 41., V. 72., 0,57 ifm V. 84., 1,20 ifm V. 85., 0,04 ifm VII. 1., 0,10 ifm XXIII. 204. e., 3,72 ifm XXIII. 509. a., 0,72 ifm XXIII. 512. a., 0,24 ifm XXIII. 513. b., 5,16 ifm XXIII. 515., 2,28 ifm XXIV. 202. e., 7,20 ifm XXXIII. 1., 11321 rekord	IV. 434. a., 0,39 ifm V. B. 82. b., 3,60 ifm V. 251., 0,06 ifm	V. B. 73. c., 0,24 ifm IV. A. 1003. a., 0,03 ifm		

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., mennyiség ifm)	Regesza (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fondmennyiség ifm)
MNL FML	A reformációval kapcsolatos dokumentumok: IV. 1a. IV. 1c. IV. 1d. IV. 31b. IV. 73. I. világháború: IV.415.b.V. V.101.a V.134.a V.106.a. V.109.a. V.111.a. V.112.a. V.113.a. V.118.c. V.119.a. V.120.a. V.121.a. V.122.a. V.123.a. V.124.a. V.127.a. V.131.a. V.133.a. V.137.a. V.142.a. V.143.a. V.145.a. V.147.c. V.149.a. V.152.b. V.157.a. V.158.a. V.158.b. V.159.b. V.160.b. V.160.c. V.166.a. V.173.b. V.175.a. V.176.a. V.177.a. V.178.b. V.182.a. XXIII.728.a. XXIII.732.a. XXIII.742.a. XXIII.755.a. XXIII.722.a. XXIII.769.b. XXIII.795.b. XXIII.832.a. XXIV.1301.b. XXIV.1351.a. XXIV.1352.a. Mindösszesen: 1,9 ifm	VII. 151., 3,70 ifm XXV.24., 0,36 ifm IV. 1. c., 0,5 ifm. IV. 31. b., 0,5 ifm. IV. 31. c., 0,25 ifm		Műszaki dokumentációk: XXIII.503., 12,84 ifm XXIII.701e., 1,8 ifm XXIII.706e., 4,2 ifm XXIII.713e., 3,6 ifm XXIII.715e., 0,72 ifm XXIII.718e., 4,8 ifm XXIII.719e., 9,48 ifm XXIII.720e., 5,88 ifm XXIII.724e., 3,24 ifm XXIII.726e., 1,08 ifm XXIII.727e., 0,84 ifm XXIII.728e., 1,56 ifm XXIII.729e., 1,68 ifm XXIII.730e., 2,4 ifm XXIII.734e., 0,96 ifm XXIII.735e., 3,48 ifm XXIII.736e., 11,28 ifm XXIII.737e., 13,8 ifm XXIII.738e., 3,48 ifm XXIII.739e., 2,28 ifm XXIII.749e., 2,64 ifm XXIII.751e., 0,48 ifm XXIII.752e., 2,16 ifm XXIII.754e., 0,72 ifm XXIII.757e., 0,6 ifm XXIII.758e., 1,2 ifm XXIII.759e., 1,68 ifm XXIII.765e., 3,24 ifm XXIII.767e., 0,72 ifm XXIII.768e., 6,24 ifm XXIII.771e., 3,96 ifm XXIII.777e., 5,88 ifm XXIII.779e., 0,12 ifm XXIII.781e., 1,08 ifm XXIII.786e., 2,88 ifm XXIII.787e., 3,84 ifm XXIII.789e., 1,2 ifm XXIII.793e., 3,36 ifm XXIII.794e., 3,96 ifm XXIII.796e., 2,04 ifm XXIII.805e., 0,24 ifm XXIII.818e., 13,8 ifm XXIII.819e., 1,08 ifm XXIII.821e., 0,6 ifm XXIII.836e., 2,04 ifm	
MNL GYMSM Győr	I. Világháborús listák: XXXIII. 1. 27,5 ifm		IV. 464., 1,32 ifm IV. 502., 0,01 ifm	XXIV. 214., 1,3 ifm XXV. 1., 1,8 ifm XXV. 11., 2,96 ifm	
MNL GYMSM Sopron	IV. 1434., 1,92 ifm XXV. 151., 7,32 ifm			IV. 1411., 2,89 ifm XXIII. 523.b., 3,96 ifm XXIV. 218., 6,36 ifm	
MNL HBML	II. Világháború és következményei: IV. B. 1109/p., 0,20 ifm V., 0,02 ifm VIII. 810., 0,58 ifm VIII. 810., 0,58 ifm XXIII. 734., 0,02 ifm MNL OL XIX-C-11., 0,54 ifm MNL OL XIX-C-11., 0,24 ifm				

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., mennyiség ifm)	Regesztia (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fondmennyiség ifm)
MNL HML	V.80., 7,8 ifm	XXV.72.b., 0,36 ifm XXV.73.b., 0,24 ifm XXXV.26., 1,56 ifm XXXV.28., 1,2 ifm XXXV.47.a., 0,48 ifm	-	-	-
MNL JNSZML	IV. 405., 101 rekord IV. 407., 8 rekord IV. B. 407., 569 rekord VI. 501., 0,84 ifm, 32 rekord XXIII. 26.a, 1,80 ifm, 260 rekord XXXIII. 2., 10.245 rekord Összesen: 25,36 ifm	-	-	-	-
MNL KIEMI.	IV.307., 0,78 ifm IV.353., 8,40 ifm IV.904., 0,52 ifm IV.961, 5,16 ifm XXIII.626.a., 0,74 ifm XXIII.708.a., 0,11 ifm XXIII.709.a., 0,29 ifm XXIII.712.a., 0,52 ifm XXIII.713.a., 0,19 ifm XXIII.714.a., 1,92 ifm XXIII.715.a., 1,43 ifm XXIII.718.a., 1,10 ifm XXIII.749.a., 2,25 ifm XXXV.1., 0,24 ifm	-	IV. 1.a, 0,02 ifm V. 1001.a, 0,01 ifm	-	-
MNL NML	XII. 2., XII. 5., XIV. 17., XXXIII. 1., XXXIII. 20. Összesen: 5,13 ifm	-	-	-	-
MNL PML	IV. 1-d., 0,24 ifm, 217 rekord IV. 403-a-b, 4,00 ifm, 29.659 rekord V. 202-h, 0,60 ifm, 1374 rekord XIII. 11., 1,90 ifm XXXIII.1., 31 ifm – 11.585 rekord	XXXVII. 500-a, 0,40 ifm Állítási lajstromkönyvek 386 rekord	IV. 1., IV. 2.	-	-
MNL SML	IV. 1. b, 16,75 ifm IV. 1. c, 15,62 ifm VI. 501. c, 1895-1950 4,00 ifm XXIII. 13, 11,75 ifm XXIII. 526., 0,75 ifm XXXVII. 1. a, 0,15 ifm XXXVII.2., 7,63 ifm XXXVII. 231. a, 0,38 ifm XXXVII. 381. a, 2,50 ifm XXXVII. 491. a, 2,13 ifm	-	-	-	-
MNL SZSZBML	IV. A. 1., 51 db rekord IV. B. 401., IV. B. 423., IV. B. 757., V. B. 77., XXIV. 1010., XV. 23. 24. Összesen: 4 ifm	Ajándékozók Albuma, 0,50 ifm Az evangélikus egyház- anyakönyveinek mutatói, 0,05 ifm	-	-	-
MNL TML	IV. 1.a, 20,40 ifm IV. 152.a, 12,84 ifm V. 744.a, 0,12 ifm VIII.55., 0,02 ifm 1422 rekord XXXIII. 28-120. 5878 rekord	IV. 404.b, 2,50 ifm IV. 423., 0,5 ifm	-	-	-
MNL VaML	IV. 446.a, 23,76 ifm, 9552 rekord	XII. 1.b, 0,84 ifm XII. 1.c, 1,20 ifm XII. 1.f, 12,24 ifm	-	-	-
MNL VeML	IV. 1.e, 0,01 ifm V. 173.h, 0,20 ifm V. 177., 0,01 ifm V. 177., 0,03 ifm XV. 81.a, 629 rekord XXXIII. 1., 8,68 ifm IV. ffcs., 242 rekord V. 102.b, 11 rekord VI. ffcs., 17 rekord XII. ffcs., 23 rekord XXXIII. ffcs., 38 rekord	IV. 1.e , 0,04 ifm V. 177., 4,35 ifm XV. 18.c, 0,24 ifm XV. 18.c, 0,36 ifm XXIII. 2.a, 0,08 ifm XXXIII. 1., 725 rekord	XI. 608., 0,41 ifm	IV. 431.b, 0,02 ifm V. 102.j, 0,08 ifm V. 374., 0,06 ifm XI. 608., 0,41 ifm XII. 1.iaa, 0,04 ifm XII. 1.iaa, 0,04 ifm XII. 2.h, 0,71 ifm XIII. 85., 0,01 ifm XV. 2., 2,21 ifm	-

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fondmennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., mennyiség ifm)	Regeszta (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL ZML	IV. 402.b, 0,29 ifm XXIII. 202.a, 0,11 ifm XXIII. 252.a, 0,52 ifm XXXV. 2., 0,55 ifm Internetes elérhetőség: http://mnl.gov.hu/mnl/zml/testuleti_jegyzokonyvek_leiras			IV. 4., 0,22 ifm IV. 1.ai, 0,11 ifm IV. 1.d, 0,66 ifm IV. 1.i, 5,06 ifm IV. 9.r, 0,66 ifm IV. 409.d, 0,88 ifm XXIV. 701.c, 0,11 ifm XXV. 1.b, 0,22 ifm XXV. 155, 0,44 ifm XXV. 156, 1,87 ifm XXXV. 1.bb, 1,98 ifm	
Megyei levéltárak összesen:	466,17 ifm + 18210 rekord	285,35 ifm + 725 rekord	3,4 ifm	228,65 ifm	
MNL OL 1945 előtti szervek főo.	B 18, 0,4 ifm – 362 rekord E 158, 1,05 ifm – 69531 rekord E 190, 0,96 ifm – 1469 rekord E 254, 0,36 ifm – 415 rekord 1848. évi választási névjegyzékek adatbázisa, 0,12 ifm – 22893 rekord K 73, 4,2 ifm – 998 rekord D 188, 0,36 ifm – 991 rekord K 28, 21,84 ifm – 16644 rekord K 99, 4,66 ifm – 4538 rekord K 173, 2,76 ifm – 1530 rekord K 184, 2,3 ifm – 2800 rekord Y 5, 2,1 ifm	C 43, 0,52 ifm C 64, 2,64 ifm	A 97, 0,12 ifm		
MNL OL 1945 utáni szervek főo.	XIX-j-1-j és k, 420,00 ifm – 300000 sor ellenőrzése XIX-B-14, 0,96 ifm XIX-B-1-h, 9,6 ifm XIX-A-83-b, 24,24 ifm XIX-A-83-a, 4,44 ifm XIX-A-1-j, 2,40 ifm XX-5-g, 1,32 ifm XX-7, 0,72 ifm XX-8, 0,24 ifm				
MNL OL Gazdasági levéltár					
MNL OL MGY főo.	Reformációs adatbázis: 9287 rekord Az anyakönyvi adatbázis – 2400 telercs				
MNL OL összesen	505,03 ifm + 2400 mikrofilm telercs + 9287 rekord	3,16 ifm	0,12 ifm		
MNL összesen	971,2 ifm + 27497 rekord + 2400 mikrofilm	288,51 ifm + 725 rekord	3,56 ifm	228,65 ifm	

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat, online kutatás

III. 8.1. A kutatószolgálatok feladata, helyzete, tevékenysége

A kutatószolgálati tevékenységben résztvevő munkatársak száma és aránya tagintézményenként változó. Megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező megyei tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámmal dolgozó levéltárakban csak kutatószolgálatban dolgozó munkatársak látják el ezen feladatokat.

A megyei levéltárak kutatószolgálati számára a legnagyobb kihívást a családkutatások iránti folyamatos igény jelenti. Kevés kivételtől eltekintve (pl. Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága (fióklevéltárak) miatt a legtöbb helyen egynél több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekszenek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban azonban – általában a kisebb látogatottság és a kevesebb munkatárs miatt – a 30 órás nyitvatartási időt nem tudják mindenhol biztosítani.

Néhány tagintézményben az elmúlt években a kutatóterem megújult vagy új kutatóterem nyílt, *a levéltárak többségében azonban a kutatóterem régi, berendezése elavult, eszközparkja hiányos*, és a legtöbb tagintézményben az ügyfélszolgálati helyiségek, kutatótermek nem akadálymentesítettek. A CO:OP projekt ugyan lehetővé tette a megyei levéltárak számára is, hogy az ADT+ oldalt elérjék, de sajnos ez a szolgáltatás is csak 1-2 kutatótermi gépen érhető el, ugyanúgy mint a gyűjtőportál adatbázisai. A scopeArchive csak "külső asztali megjelenítéssel" működik a tagintézményekben, több fióklevéltárban pedig még úgy sem, ami akadályozza a kollégákat az adatok felvitelében.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában a kutatószolgálat már évek óta a scopeArchív nyilvántartási programot használja a kutatótermi folyamatok rögzítésére (regisztráció, kérések és kutatási esetek). A scopeArchív MNL szintű kutatószolgálati bevezetésére való felkészülést és a kutatószolgálatban dolgozó munkatársak felkészítését 2017-ban több képzés és továbbképzés is segítette. 2016 novemberétől a Veszprém Megye Levéltárban scopeArchív képzés kezdődött, mely 2017 folyamán folytatódott az NKA pályázati támogatásával.

III. 8.2. A Magyar Nemzeti Levéltár kutatóforgalmi adatai

A kutatóforgalmi adatok pontos nyomon követése és elemzése fontos feladat a kutatószolgálatok tevékenységének megújítása és a szükséges változtatások meghatározása szempontjából.

Az MNL kutatóforgalmi adatai 2016-ban tagintézmények szerint

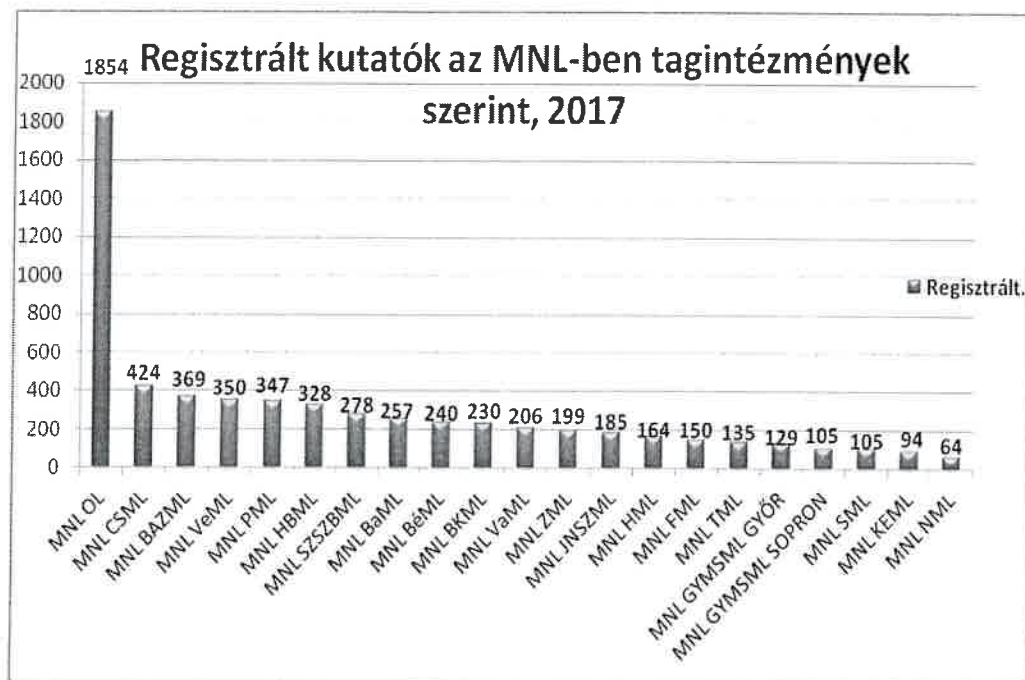
A levéltár megnevezése	Regisztrált kutatók	Külföldi kutatók	Tudományos kutatók	Kutatási esetek	Kutatási kérelmek	Leadott kérelmek
MNL OL	1854	134	958	10497	1722	11210
MNL BaML	257	7	54	1310	262	569
MNL BAZML	369	57	37	1014	369	893
MNL BóML	240	6	12	764	240	552
MNL BKML	230	2	28	1350	246	1693
MNL CSML	424	6	103	2489	445	1666
MNL FML	150	1	11	556	150	317
MNL GYMSML GYŐR	129	10	55	509	140	655
MNL GYMSML SOPRON	105	19	23	425	105	322
MNL HBML	328	14	24	1400	377	1475
MNL HML	164	4	93	716	166	337
MNL JNSZML	185	0	40	613	185	613

MNL KEML	94	5	20	278	95	406
MNL NML	64	1	23	245	64	101
MNL PML	347	9	167	1798	347	2465
MNL SML	105	1	30	437	105	311
MNL SZSZBML	278	12	10	1070	278	695
MNL TML	135	6	17	380	147	230
MNL VaML	206	15	63	1447	207	531
MNL VeML	350	14	41	1398	350	1115
MNL ZML	199	10	12	717	176	624
Megyék összesen	4359	199	863	18916	4454	15570
MNL összesen	6213	333	1821	29413	6176	26780
OL az MNL %-ában	29,84%	40,24%	52,61%	35,69%	27,88%	41,86%
Megyék az MNL %-ában	70,16%	59,76%	47,39%	64,31%	72,12%	58,14%

A Magyar Nemzeti Levéltár összesített adatai azt mutatják, hogy 2017-ben jóval kevesebb kutató iratkozott be, mint az előző évben. A kutatóforgalom csökkenése csak részben magyarázható a Hess András téri kutatóterem bezárásával, sokkal inkább a digitális kutatás terjedésével. (Erre lásd a III. 8.8. Az MNL online szolgáltatásai 2017-ben c. fejezetet.)

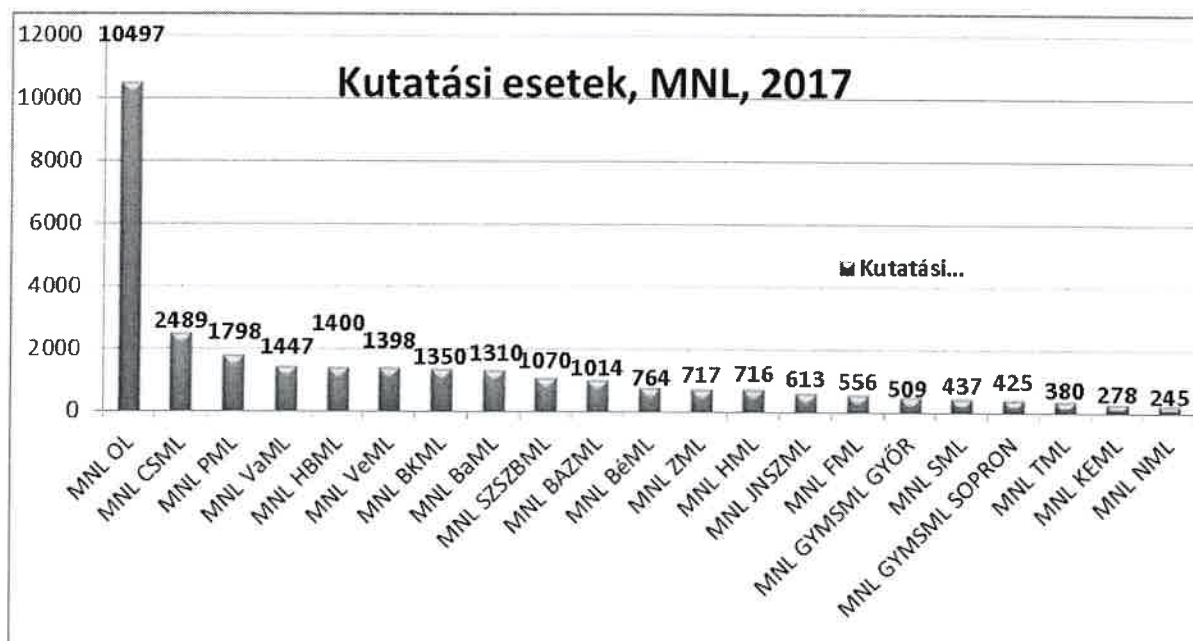
Az MNL egészében 1358 fővel kevesebb a regisztrált kutatók száma (17,8%-os csökkenés), ezen belül a megyei tagintézményekben összesen 944 fő a csökkenés (17,9%). A regisztrált külföldi kutatók száma 17,8%-al esett vissza MNL szinten, míg a megyékben ennél jóval nagyobb, 25,2%-os a visszaesés. A tudományos kutatók száma MNL szinten az előző adatokhoz képest valamivel kisebb mértékben, 14,8%-al esett vissza, ezen belül a megyékben 13,53%-os a visszaesés. A Magyar Nemzeti Levéltár összesített adatai azt mutatják, hogy kutatótermeiben a kutatók száma mellett a kutatási esetek, a kutatási kérelmek és a leadott kéréslapok száma is csökkent 2016-höz képest. Az MNL egészében a kutatási esetek száma 23,2%-al, a kutatási kérelmek száma 15,25%-al, a leadott kéréslapok száma 26%-al csökkent. A megyei tagintézményekben a kutatási esetek száma az előző adatokhoz képest jóval kisebb mértékben, 15%-al csökkent, a kutatási kérelmek és kéréslapok csökkenésének mértékében viszont nincs jelentős eltérés, a megyékben a kutatási kérelmek 16,26%-al, a leadott kéréslapok száma 24%-al esett vissza.

Mint a fenti táblázatból látható, összesítve a megyei tagintézmények adják a regisztrált kutatók 70%-át, a kutatási kérelmeknek több mint 70%-át (72,12%), a kutatási eseteknek közel 65%-át (64,31%), viszont a leadott kéréslapoknak csak kevesebb mint 60%-át (58,41%). A megyei levéltárak 2017. évi forgalmát az előző évvel összevetve megállapítható, hogy csak néhány megyei levéltár mutat tavalyhoz képest növekvő kutatóforgalmi adatokat. Mindössze négy olyan levéltár van, amely magasabb kutatóforgalmi adatokat produkált legalább két vizsgált területen 2017-ben az előző évhez képest. Három megyei levéltárban emelkedett a kutatási esetek és a leadott kéréslapok száma: a Hajdú-Bihar megyei, a Komárom-Esztergom megyei, valamint a Vas Megyei Levéltárban. A Tolnai Megyei Levéltárban viszont a regisztrált kutatók száma és a kutatási kérelmek száma nőtt 2016-hoz képest.

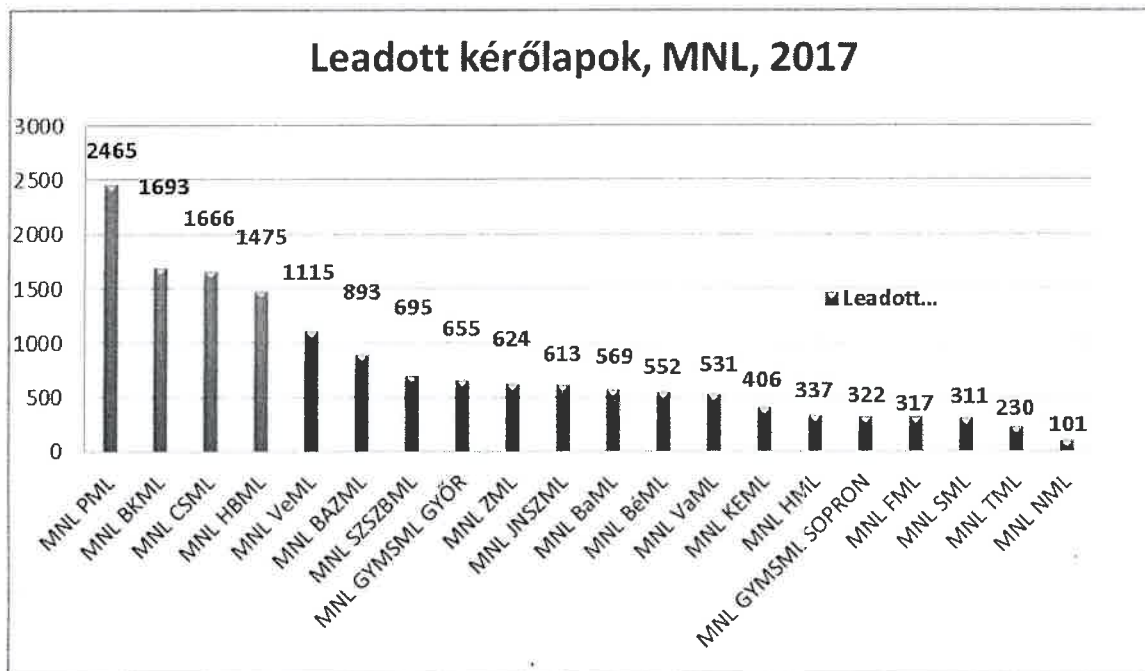
Az egyes megyék között 2017-ben is jelentős az eltérés a kutatóforgalmi adatok nagysága tekintetében. A regisztrált kutatók száma egy megyében haladja meg a négyszázat, Csongrádban: 424 fő (az az Országos Levéltár kutatóinak 22,9%-a). Négyben háromszáz fölött volt 2017-ben a beiratkozott kutatók száma: Borsod-Abaúj-Zemplénben (369), továbbá Hajdú-Bihar megyében (328), Pest megyében (347) és Veszprém megye levéltárában (350), és egy megyében közelít a háromszázhoz, Szabolcs-Szatmár-Beregben (278). Két megyében viszont nem érte el a százat sem a kutatók száma, Nógrádban mindössze 64 fő, Komárom-Esztergomban 94, s az utóbbi megyei levéltárban igen jelentős visszaesés következett be tavalyhoz képest (akkor 275 regisztrált kutató volt). Érdekes ugyanakkor, hogy Komárom-Esztergom megyében 2017-ben a jóval kevesebb kutató több kutatási esetet ért el és több kérést adott le idén, mint tavaly. További öt megyében 100-150 közötti volt 2017-ben a regisztrált kutatók száma: Tolnában, Somogyban, Fejér megyében, továbbá Győr és Sopron megyei levéltárában.

A megyei levéltárakban mért közel 20 ezer kutatási eset (18 916) azt igazolja, hogy a megyei intézményekben végzett történeti, családtörténeti kutatások továbbra is fontos részét képezik a nemzeti, helyi és családi múlt megismerésének.

A kutatási esetek számát tekintve a megyék közül ugyancsak Csongrád emelkedik ki jóval kétezer feletti kutatási esettel (2489 eset – az OL kutatási eseteinek 23,7%-a). Ezeröttszáz feletti kutatási esetet regisztrált Pest megye (1798), s ezerháromszáz felett van további öt megye vonatkozó adata: Vas (1447), Hajdú-Bihar (1400), Veszprém (1398), Bács-Kiskun (1350) és Baranya (1310). Ellenben nem érte el az ötszázat a kutatási esetek száma öt megyei levéltárban: Sopronban (479), Somogyban (437), Tolnában (380), Komárom-Esztergom megyében (278), valamint Nógrádban (245).

A leadott kérések száma a megyei tagintézmények közül messze a legtöbb a Pest Megyei Levéltárban, ahol a kétezeröttszáz közeléig (2465 – ez az OL éves kéréseinek 22%-a). A kérések száma ezeröttszáz fölött volt 2017-ben két megyében, Csongrádban (1666) és Bács-Kiskunban (1693), az ezeröttszáz közeléig Hajdú-Biharban (1475), s még egy levéltárban van ezer fölött, Veszprémben (1115).

III. 8.3. Az Országos Levéltár kutatóforgalmi adatai

a) A Hess téri kutató bezárása 2017-ben is jelentősen csökkentette a kutatóforgalmat

A kutatóforgalmi adatokat nagymértékben befolyásolta a Hess András téri kutatóterem bezárása. 2016-hoz képest az Országos Levéltárba beiratkozott kutatók száma 2017-ben 18%-al csökkent (2268 főről 1854 főre). A kutatási esetek száma nagyjából hasonló mértékben, 19,5%-al esett vissza (13 049 esetről 10 497 esetre). A kutatási kérelmek száma valamivel kisebb mértékben, 12,5%-al csökkent, míg a leadott kérések száma drasztikusan, közel 60%-ra apadt (37,33%-al csökkent). Az utóbbi csökkenésnek azonban csak kisebb része adódik a Hess kutató bezárásából, nagyobb részt a digitális kutatás terjedésével magyarázható, ahol az iratokhoz való hozzáférés nem igényel kérést.

A regisztrált kutatók között a támogató nyilatkozattal rendelkező tudományos kutatók aránya 15,9%-al csökkent (1139-ről 958 főre), ami nem meglepő, hiszen legnagyobb arányban a korábban Hess András téri kutatóba járó, 1945 utáni iratanyagot kutató ügyfelek hozták korábban támogató nyilatkozatot. A külföldi illetőségű (külföldi lakcímmel rendelkező) kutatók aránya lényegében nem változott (134 fő a tavalyi 139 fővel szemben).

b) Kiegészített kutatóforgalom az Országos Levéltár két működő kutatótermében

Kutatási esetek havi bontásában 2017-ben az MNL OL kutatótermeiben

	Óbuda	Bécsi kapu tér	Hess András tér	Összesen
január	504	507	0	1011
február	566	571	0	1137
március	642	590	31	1263
április	418	415	37	870
május	466	453	18	937
június	472	548	0	1020
július	396	538	0	934
augusztus	258	259	0	517
szeptember	369	345	0	714
október	405	386	0	791
november	427	424	0	851
december	203	249	0	452
1. félév összesen	3068	3084	86	6238
2. félév összesen	2058	2201	0	4259
2017. évben összesen	5126	5285	86	10497
Kutatóteremek közti megoszlás (éves)	48,83%	50,35%	0,82%	100,00%

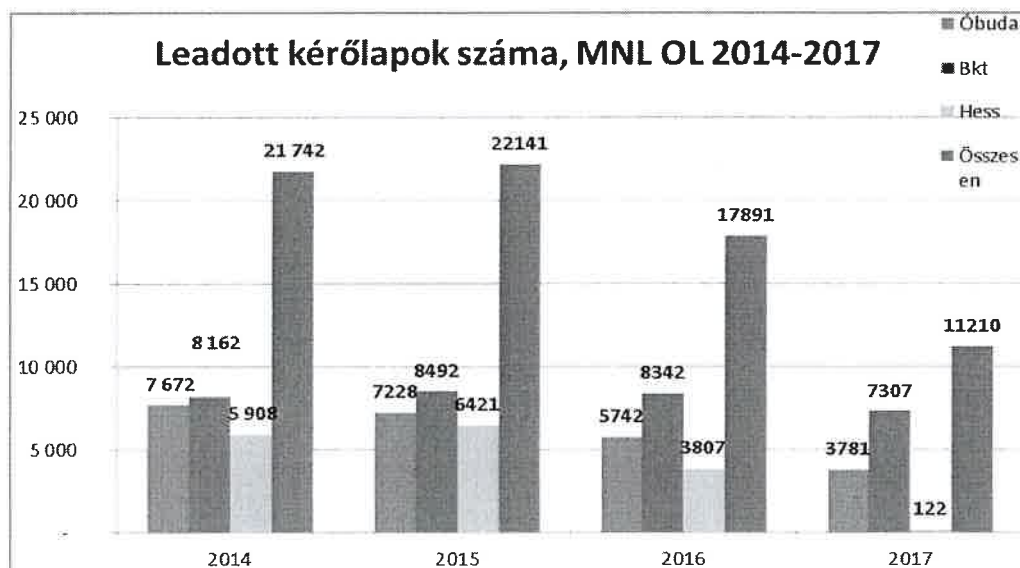
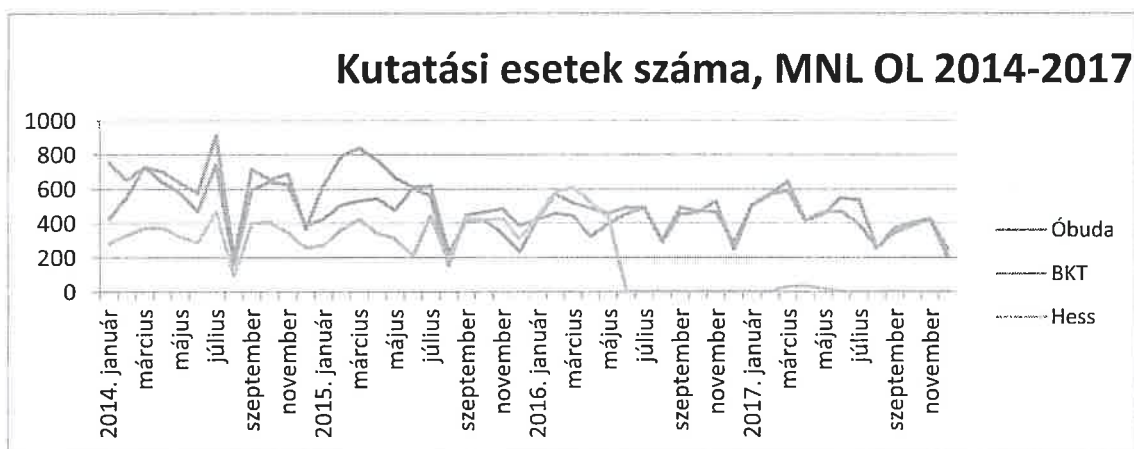
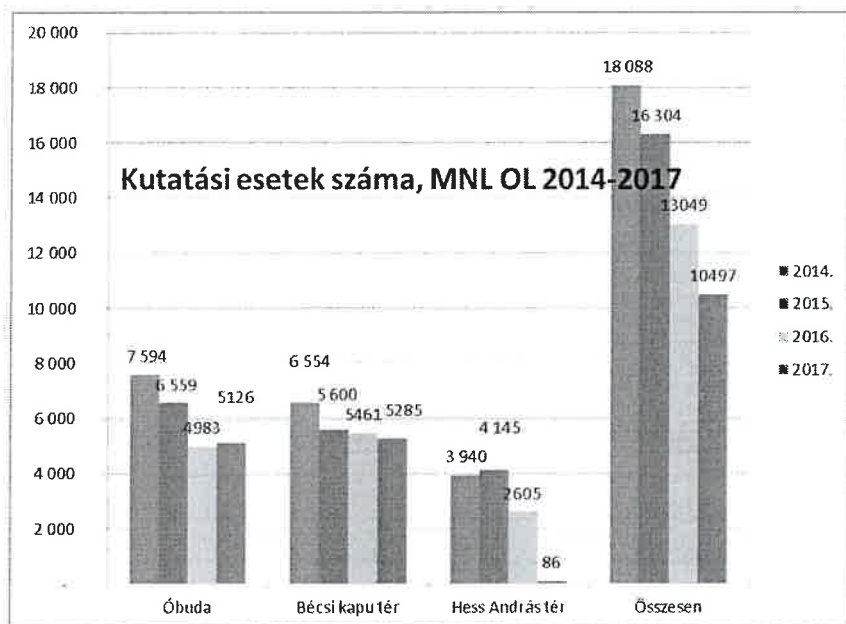
Az Országos Levéltár kutatási esetekre vonatkozó adatai havi bontásban azt mutatják, hogy a 2016. év második félévéhez képest – amikor a kutatási esetek száma a Hess téri kutató bezárását követően az 1300 körüli havi átlagról havi ezer eset alá csökkent – 2017 első hónapjaiban némi emelkedés következett be (ám a havi 1100 esetet csak két hónapban, februárban és márciusban haladta meg). Ez azt jelenti, hogy a korábban a Hess téri kutatóra havonta jutó több mint félezer kutatási eset nagyobb része a kutató bezárása után elmaradt, s csak kisebb része tevődött át másik kutatóterembe, nagyobb részben természetesen, az Óbudaiba. Ezzel együtt a két folyamatosan működő kutatóterem kutatóforgalmában egyszerre ment végbe kiegyenlítőds és csökkenés: Óbuda felzárkózott a Bécsi kapu térhez, s a kutatási esetek átlagos havi száma mindkét kutatóteremben némileg 500 felett volt 2017 első félévében (Óbuda: 511, Bécsi kapu tér: 514).

A második félévében viszont mindkét kutatóteremben csökkenés következett be, s a kutatási esetek száma 350-430 között ingadozott a teljes nyitva tartású hónapokban. Mivel a második félév két hónapjára, augusztusra és decemberre esik a két zárvatartási időszakunk, a második félév hat hónapjának havi átlaga ennél jóval alacsonyabb: Óbudán 343, a Bécsi kapu téren 367 kutatási eset.

A Hess András téri iratanyag 2017 tavaszi átmeneti korlátozott kutathatósága – amit az iratórzo osztály biztosított – csak nagyon kis mértékben árnyalja a képet, hiszen ez három hónap alatt mindössze 86 kutatási esetet jelentett. A kutatási esetek 2017. évi megoszlása a telephelyek között: Bécsi kapu tér: 50,35%, Óbuda: 48,83%, Hess András tér: 0,82%.

2017-ben a leadott kérelmek számát tekintve a Bécsi kapu téri kutatóterem jelentős fölényvel vezet, s Óbuda részesedése jóval kevesebb, mint a kutatási esetek vonatkozásában, ami érthető, hiszen a Bécsi kapu téren nagyobb arányban kérnek ki a kutatók papíralapú iratokat, míg Óbudán nagyobb a digitális kutatás aránya. A Bécsi kapu tér ebben az évben 65,2%-os részesedést ért el, míg Óbuda: 33,7%-ot. (A Hess András téren három hónap alatt 122 kérelmet adtak le, ami az összes kérelmek 1,09%-a).

A több évre visszatekintő kutatóforgalmi adatok azt mutatják, hogy az óbudai kutató forgalma 2011-ben volt a csúcson, azóta pedig évről évre jelentősen csökkent, 2015-ben, már a Hess András téri digitális kutató megnyitása előtt látványos volt a visszaesés. A Bécsi kapu téri és a Hess András téri kutatótermek forgalma 2013-ig csökken, majd a kutatási esetek száma 2014-ben jelentős mértékben nőtt. A grafikon 2015-ös leszálló ága viszont csalóka: valójában a visszaesés időarányosan nem olyan jelentős, mint ahogy látszik. A havi ingadozást mutató grafikon mélypontjai természetesen egybeesnek a zárvatartási időszakokkal.

III. 8.4. A kutatók tájékoztatása

A kutatószolgálati munkában folyamatosan nehézséget okozott, hogy a kutatók tájékoztatása egyre több időt vesz igénybe, mivel az utóbbi időben nőtt az előképzettség nélküli, amatőr kutatók száma, akik nem ritkán gyors és látványos kutatási eredményekre számítanak, nem ismerve a levéltári kutatás természetét, a kutatni kívánt iratanyag jellegét, sőt néha még a kutatni kívánt témában is tájékozatlanok. A kérések rögzítése és feldolgozása egyre több időt igényel. A kutatószolgálat munkatársai a látogatókkal a tájékoztatás során megismertették a levéltári kikérés folyamatát, bemutatták a levéltári források struktúráját és a levéltár rendszerét, és a kutatás menetét. A felkészületlenség és a kellő tájékozódás hiánya is szerepet játszik benne, hogy a kutatói kérések feldolgozása jelentős időt igényel.

Ugyanakkor továbbra is jelen vannak a felkészült, tudományos háttérrel rendelkező kutatók, akik másfajta odafigyelést, és részletekre figyelő tájékoztatást igényelnek.

A munkavégzés során a kutatószolgálatok munkatársai sokféle nyilvántartást, adatbázist használtak, a Scope mellett például: Hungaricana, ADT plusz, Európai Levéltári Portál (pl. Scope Query, publikus SDB anyagok), AdatbazisokOnline, családtörténeti DVD. A hagyományos és az elektronikus segédletek párhuzamos használatának kényszere komplexebbé és nehezebbé teszi a tájékoztatás és a kikérés folyamatát. Nem kis gondot okozott a jegyzékek, adatbázisok, digitalizált anyagok szétszórtsága is.

A tájékoztatási esetek megoszlása 2017-ben

	Személyes	Email és telefon	Személyes, email és telefon együtt	Idegen nyelven
Megyei levéltárak	8347	6596	14943	414
MNL OL	2078	9805	11803	1338
MNL összesen	10425	13872	26826	1752

A feni táblázatból megállapítható: Míg a megyékben nagyobb szerepe van a közvetlen, személyes tájékoztatásnak, az összes tájékoztatási esetükben ez a forma teszi ki az esetek nagyobb részét, 55,86%-át (8347 esettel), míg az emailben és a telefonon való tájékoztatás 45% alatt van. Ezzel szemben az MNL Országos Levéltárában éppen az utóbbi formáknak, az email és telefonos eseteknek van döntő súlya, s ezek a tájékoztatási esetek 83%-át adják, míg a személyes tájékoztatás csak 17%-ot ér el. Az is figyelemre méltó, hogy az Országos Levéltárban jóval több az email és telefonos tájékoztatás, mint a megyékben együtt véve, az Országos Levéltár adja az ilyen tájékoztatási esetek több mint 70%-át (70,68%). Az idegen nyelven való tájékoztatási esetek száma összességében viszonylag alacsony, különösen a megyei levéltárakban (mindössze 2,8%-a a tájékoztatási eseteknek). MNL szinten az idegen nyelvű tájékoztatási esetek többségét ugyancsak az Országos Levéltár adja, méghozzá több mint háromnegyed részét (76,37%-át).

Az Országos Levéltár adatai azt mutatják, hogy a tájékoztatási esetek számában a tavalyi évben bekövetkezett jelentős növekedést követően, a 2017-es évben a tájékoztatási célú megkeresések száma tovább nőtt, de már kisebb mértékben, mintegy 10%-kal. Az összes tájékoztatási eseten belül 2017-ben az email megkeresések száma is kis mértékben, 8%-al nőtt, viszont a személyes tájékoztatási esetek száma jelentős mértékben, 22%-al emelkedett. Az idegen nyelvű tájékoztatási esetek száma viszonylagos állandóságot mutatott, a 2016. évihez viszonyítva.

A kutatók tájékoztatásában és a levéltári kutatás népszerűsítésében fontos szerepet játszanak a kutatói hírlevelek és az MNL honlapján elhelyezett hírek, információk. Az MNL OL kutatószolgálat 2017-ben 15 hírlevelet küldött ki. Ugyancsak fontos szerepet játszik a tájékoztatásban és a kutatókkal való kapcsolattartásban az *Aktakaland blog*. A blogot kutatóink számára hoztuk létre, s itt rendszeresen bejegyzéseket jelentetünk meg. 2017-ben a blogon összesen 13 bejegyzést tettünk közzé. Az online katonakereső adatbázisunk publikálása kapcsán a blogon játékot hirdettünk meg, aminek az eredményét májusban mutattuk be, közzé téve a beküldött családi fotókból és katonaaállítási bejegyzésekből egy képes válogatást. A márciusban megjelent bejegyzés a családtörténeti kutatásról szólt.

2017-ben közel harmincezer látogatója volt az oldalnak (december 11-ig, az utolsó idej kimutatásig 27 702), ami a tavalyi közel 20 ezerhez (19 756) képest igen jelentős, mintegy 40%-os növekedés. A megtekintések száma is nőtt 2017-ben, méghozzá 66 024-re (a 2016. évi 54 938-ról), ami több mint 20%-os emelkedés.

A látogatók megoszlását tekintve elmondható, hogy magyarországi illetőségű látogatóktól érkezett a megtekintések nagy

része, pontosan 81,2%-a. A többi látogató főként környező országokból és az Egyesült Államokból kerül ki, de szép számmal látogatnak ide Németországból, sőt Franciaországból és Nagy-Britanniából is. Az „országosrend” Magyarország után a következő (a látogatások számával): 2. USA 2583 (1324), 3. Szlovákia 2352 (tavaly 1163 volt), 4. Románia 2086 (tavaly: 1626 volt), 5. Németország 860 (518), 6. Szerbia 759 (361). A fentiekén kívül jelentős még az Ausztria, Franciaország, Nagy-Britannia, és Ukrajna területéről érkezett megtekintések száma is. A kutatói blog látogatótsága azt igazolja, hogy sikeresen pozícionálta magát. A blog „egyszerűsített” verziója elérhető az MNL honlapjáról is a <http://mnl.gov.hu/aktakaland> linken keresztül.

2017-ben az OL kutatószolgálat 3 blogtalálkozót szervezett. A januárban megrendezett találkozó az *egyházi anyakönyvek kutatásánál* foglalkozott, amire 6 vendégelőadót is meghívtunk, a levéltár 3 munkatársa mellett. A találkozóról videó készült, mely az esemény után egy hónappal felkerült előadásokra bontva az Aktakaland blog oldalára, és nagyon jó volt a visszhangja a kutatók körében. Ez a megtekintések számán is érzékelhető. A második blogtalálkozót májusban rendeztük meg, a *magyar katonai múlt forrásai* címmel, 5 vendégelőadóval. Harmadik közönségtalálkozónkat a *hungarikakutatás* témájáról rendeztük meg decemberben, a Magánlevéltárak és Gyűjtemények főosztállyal közös szervezésben. A rendezvényen az Országos Levéltár munkatársai mellett a megyei levéltárak is képviseltették magukat (Veszprém megye, Hajdú-Bihar megye, Vas megye, valamint Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára). Az előadásokat követően kerekasztal megbeszélésre került sor. A helyben készült felvételeket elérhetővé tesszük az interneten.

III. 8.5. A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása

Fotójegyek és kutatói megrendelésre készített másolatok tagintézményenként 2017-ben

A levéltár rövid neve	fotójegyek száma	fénymásolt oldalak	szkennelt oldalak
MNL OL	687	3614	20965
MNL BaML	60	285	231
MNL BAZML	71	76	0
MNL B&ML	25	400	2206
MNL BKML	18	323	31
MNL CSML	83	415	531
MNL FML	35	33	52
MNL GYMSML GYŐR	19	21	2
MNL GYMSML SOPRON	32	8	19
MNL HBML	62	61	453
MNL HML	36	98	120
MNL JNSZML	20	538	174
MNL KEML	44	645	0
MNL NML	2	27	17
MNL PML	82	30	159
MNL SML	15	145	0
MNL SZSZBML	24	159	188
MNL TML	14	161	86
MNL VaML	27	37	53
MNL VeML	63	904	750

MNL ZML	38	484	241
Megyék összesen	770	4850	5313
MNL összesen	1457	8464	26278
Megyék az MNL %-ában	52,85%	57,30%	20,22%

2017-ben az előző évhez képest MNL szinten 13,3%-al csökkent a kiadott fotójegyek száma, és ennél is nagyobb a csökkenés az Országos Levéltárban (16%), amiben szerepet játszik, hogy a 2017 elején életbe léptetett új reprográfiai díjszabásnak köszönhetően a korábbiakhoz képest olcsóbban rendelhetnek meg a kutatók digitális másolatokat. Másrészt az is figyelembe veendő, hogy a Hess András téri kutató bezárása miatt az 1945 utáni iratanyag kutatóinak nem volt lehetősége a fotójegy kihasználására.

A fotójegy kiadásnál sokkal jelentősebb mértékben csökkent a kutatói célú fénymásolás. MNL szinten a fénymásolt oldalak száma közel felére csökkent, pontosan 54,88%-ra, míg az Országos Levéltárban kevesebb mint felére, 46%-ára. Ezzel szemben jelentősen nőtt a digitális másolat megrendelés. MNL szinten 21%-al több szkennelt oldalt rendeltek meg az ügyfelek, míg az Országos Levéltárban 16%-os a növekedés.

A megrendelt másolatokon belül darabszámban is magasán a digitális másolatok vezetnek a fénymásolattal szemben: MNL szinten több mint háromszoros a különbség (3,1 szeres), míg az Országos Levéltárban közel hatszoros! (5,8-szeres). Mivel az MNL vezetése is a digitális másolást preferálja, a fentiek kedvező tendenciák.

III. 8.6. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsonzés

2017 folyamán a Magyar Nemzeti Levéltár összesen 30 kiállításához kölcsönzött iratanyagot, ami az előző évi 37 esethez viszonyítva közel ötödével (18,9%) kevesebb. A kiállítások közel harmadához (9 alkalom) az Országos Levéltár biztosított dokumentumokat, a 2016. évi 6 esethez képest ez a szám növekedett. A tagintézmények közül jelentősebb számú kiállítási célú iratkölcsonzésre a Baranya, a Csongrád, a Hajdú-Bihar és a Vas Megyei Levéltárban került sor (4-4 alkalom). Tudományos kutatás céljára 2017-ben a Csongrád Megyei Levéltár kölcsönzött a legtöbbször iratot (18), közel felét adva az MNL ilyen célú kölcsönzési eseteinek (40). Az ügyviteli célú iratkölcsonzés túlnyomó többségét az előző évekhez hasonlóan a Nógrád Megyei Levéltár bonyolította le (2196 eset a 2311-ből). Ez a kölcsönzési esetszám Nógrádban a tb ellenőrök által igényelt munkaügyi iratok miatt ilyen magas.

Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsonzés 2017-ben (az esetek száma szerint)

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL BKML	1	0	0	1
MNL BaML	0	0	4	0
MNL BéML	2	0	1	0
MNL BAZML	0	0	0	0
MNL CSML	26	18	4	0
MNL FML	0	0	0	0
MNL GYMSML Győr	0	0	0	0
MNL GYMSML Sopron	0	1	0	0
MNL HBML	0	0	4	0
MNL HML	1	0	0	1
MNL JNSZML	3	1	0	0
MNL KEML	0	9	0	0
MNL NML	2196	1	0	0
MNL PML	0	0	1	0
MNL SML	0	0	0	0
MNL SZSZBML	3	0	0	1
MNL TML	1	2	0	0
MNL VaML	46	0	4	0
MNL VeML	24	7	1	0
MNL ZML	2	1	2	1
Megyék összesen	2305	40	21	4
MNL OL	6	8	9	0
MNL összesen	2311	48	30	4

III. 8.7. Ügyfélszolgálati tevékenység

Az ügyfélszolgálati tevékenységben az előző évekhez hasonlóan a megyei levéltárakra hárul a nagyobb terhelés és a forgalom döntő hányada, amely 2016-hoz viszonyítva 22%-al növekedett (20 098-ról 25 777-re). Az ügyfélszolgálati esetek döntő többségét, 71,7%-át a hivatalos szervektől érkező megkeresések képezik (18 486), de jelentős tételt képeznek az állampolgárok részéről történt levéltári ügyintézés is (7291). A 2016. évi adatokhoz képest 2017-ben mind a hivatalos szervek, mind az állampolgárok megkeresései jelentős növekedést mutatnak, előbbi 29,4%-al (13 081-ről 18 486-ra), utóbbi 21,4%-al (5735-ről 7291-re). Az adatok alapján megállapítható, hogy az MNL tagintézményei továbbra is fontos szerepet látnak el a területi közigazgatás munkájának támogatása terén és az állampolgárok jogbiztosításában. Az ügyfélszolgálatok által intézett megkeresések és elvégzett levéltári kutatások főbb típusai a következők: tb, munkaviszony-igazolások, építési, földhivatali, telekkönyvi ügyek, hagyatéki-, örökbecsítési- és gyámügyek, iskolai végzettség igazolása, hadigondozási, jogszolgáltatási, állampolgársággal, anyakönyvekkel kapcsolatos ügyek.

A megyei tagintézmények ügyfélszolgálati tevékenységének főbb adatai

A levéltár rövidített neve	hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	állampolgároktól érkezett megkeresések száma	összesen
MNL BKML	166	69	235
MNL BaML	146	85	231
MNL BéML	425	110	535
MNL BAZML	4969	1139	6108
MNL CSML	812	757	1569
MNL FML	344	299	643
MNL GYMSML GYÓR	885	206	1091
MNL GYMSML SOPRON	229	84	313
MNL HBML	745	364	1109
MNL HML	603	416	1019
MNL JNSZML	89	244	333
MNL KEML	552	210	762
MNL NML	2783	285	3068
MNL PML	173	156	329
MNL SML	505	262	767
MNL SZSZBML	1357	496	1853
MNL TML	345	160	505
MNL VaML	165	146	311
MNL VeML	193	180	373
MNL ZML	718	253	971
Megyék összesen	16204	5921	22125
MNL OL	2282	1370	3652
MNL összesen	18486	7291	25777

Az ügyfélszolgálati munka a legnagyobb terhet az esetek száma alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén (6108) és a Nógrád Megyei Levéltárra (3068) rója. A hadigondozási ügyek tekintetében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárban az előző évi, szintén magasnak mondható ügyszám megnégyszereződött (1361-ről 4961-re emelkedett), ami az ottani kormányhivatal a többitől eltérő elbírálási gyakorlatára vezethető vissza. A Hajdú-Bihar (809), Szabolcs-Szatmár-Bereg (593) és Heves Megyei Levéltár (496) ügyfélszolgálatában a legmagasabb tételt szintén a hadigondozási ügyek képezik. Az említett levéltárakon kívül a további tagintézményekben döntően a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások alkotják az ügyek többségét, közülük az elmúlt esztendő gyakorlatának megfelelően kiemelkedik a Nógrád Megyei Levéltár ilyen jellegű ügyeinek száma (2764). A jogszolgáltatási ügyek a többi levéltárhoz viszonyítva kiemelkedően magas számot értek el 2017-ben a Komárom-

Esztergom (373) és a Csongrád Megyei Levéltárban (237). Bizonyos ügytípusok helyi dominanciája is megfigyelhető, ami az adott levéltárban már átvett, más tagintézményben esetleg még átvétel előtt álló iratanyagra vezethető vissza (pl. földhivatali iratok, hagyatéki ügyek).

A megyei tagintézmények ügyfélszolgálati tevékenysége ügytípusok szerint

Ügytípusok	MNL BKML	MNL BaML	MNL BeML	MNL BAZML	MNL CSML	MNL FML	MNL GYMSML GYŐR	SOPRON	MNL HBML	MNL HML	MNL JNSZML	MNL KEML	MNL NML	MNL PML	MNL SML	MNL SZSZBML	MNL TML	MNL VaML	MNL VeML	MNL ZML	Összesen
Tb és munkaviszony igazolása	114	112	385	821	176	290	200	4	88	279	23	59	2764	23	258	239	302	126	24	430	6717
Építési ügyek	8	16	45	14	269	152	41	79	43	95	71	98	54	115	115	43	30	78	111	58	1535
Ingatlan-nyilvántartás	9	0	5	10	20	15	1	0	4	0	13	33	7	18	54	0	22	3	10	5	229
Földhivatali ügyek	2	0	2	3	183	10	135	101	14	0	4	22	9	15	96	0	41	0	9	105	751
Telckönyvi ügyek	5	0	1	0	10	7	51	0	6	0	0	58	5	5	33	0	8	0	20	115	324
Hagyaték, örökbefogadás és gyámügy	27	18	21	13	44	112	117	82	11	44	18	51	33	41	112	65	24	20	135	82	1070
Iskolai végzettség igazolása	7	16	11	21	225	36	52	7	59	35	18	34	13	43	35	183	52	19	6	93	965
Jogszolgáltatás	6	3	19	43	237	4	34	12	25	10	16	373	38	24	38	0	11	6	16	56	971
Hadigondozás	36	12	35	4961	15	11	8	0	809	496	63	22	81	23	18	593	12	17	21	27	7260
Restitúciós ügyek	0	16	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	7	0	0	0	0	0	26
Állampolgárság, törzskönyv, örökösési bizonyítvány	1	4	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0	1	1	0	7	0	0	1	0	28
Anyakönyvi ügyek	0	21	10	41	92	6	4	0	37	22	5	1	29	19	1	6	0	27	10	0	332
Állami vállalatok ügyei	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3
Egyéb	20	13	0	181	298	0	448	28	0	38	101	10	32	0	0	717	3	15	10	0	1914
Összesen	235	231	535	6108	1569	643	1091	313	1109	1019	333	762	3068	329	767	1853	505	311	373	971	22125

Az ügytípusokat összesítő fenti táblázat szerint 2017-ben a korábbi évek gyakorlatával szemben nem a tb és munkaviszony igazolások adták a legnagyobb ügyfélforgalmat, hanem – köszönhetően a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei eltérő kormányhivatali gyakorlatnak – a hadigondozási ügyek. Mindezek tükrében a legjelentősebb ügyfélforgalmat bonyolító ügytípusok a következők voltak: hadigondozási ügyek (7260), tb. és munkaviszony igazolással kapcsolatos ügyek (6717), építési ügyek (1535), hagyatéki, örökbefogadási és gyámüggyel kapcsolatos ügyek (1070), jogszolgáltatási ügyek (971) és az iskolai végzettség igazolása (965).

III. 8.8. Az MNL online szolgáltatásai 2017-ben

Áttekintés

2017-ben a korábbinál is egyértelműbbé vált, hogy a felhasználók elsősorban a levéltári anyaghoz való online hozzáférést várják el az intézmény szolgáltatásaitól.

		2016	2017	%
Saját szolgáltatások				
MNL Gyűjtőportál	intézményi portál	348 798	448 538	28,60%
AdatbázisokOnline	levéltári anyaghoz való hozzáférés, segédletek	136 537	154 152	12,90%
Aktakaland	intézményi hírek	54 938	66 027	20,18%
Archívnet	online folyóirat	48 305	41 056	-15,01%
Elektronikus levéltár	levéltári anyaghoz való hozzáférés	45 231	44 389	-1,86%
Reformáció (2016. ápr. 6-)	projektportál	6 544	19 241	194,03%
Holokauszt	tematikus portál	1 339	1 161	-13,29%
Oktatólapok (2017. feb. 15-)	tematikus portál		3 600	
Külső szolgáltatók				
Hungaricana	levéltári anyaghoz való hozzáférés	2 197 260	2 628 696	19,64%
Európai Levéltári Portál	levéltári anyaghoz való hozzáférés, segédletek	819 764	566 739	-30,87%

1. táblázat - Munkamenetek száma az online levéltári szolgáltatásokban

Az MNL honlapjának használata jelentősen bővült, a részletesebb elemzés azonban megmutatja, hogy a felhasználók itt is elsősorban a levéltári anyaghoz való hozzájutásról tájékozódnak – az ahhoz kapcsolódó tartalmakat keresik. A régi Arcanum szolgáltatások helyét véglegesen átvették az újak, ezeket a mostani elemzés során már nem tüntettük fel.

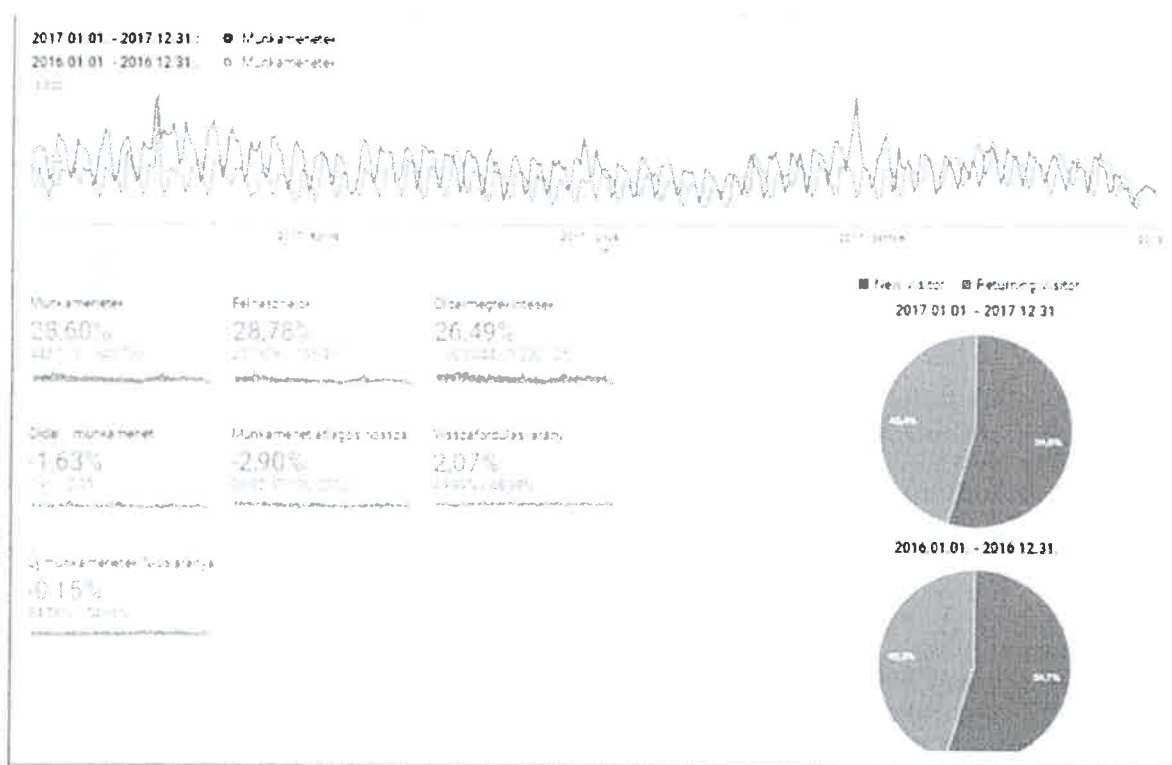
	Eltöltött idő			Visszafordulási arány		
	2016	2017	%	2016	2017	%
Saját szolgáltatások						
MNL Gyűjtőportál	0:03:02	0:02:57	-2,75%	48,98%	49,99%	2,06%
AdatbázisokOnline	0:06:26	0:06:56	7,77%	37,73%	37,15%	-1,54%
Aktakaland						
Archívnet	0:02:49	0:02:06	-25,44%	68,92%	75,45%	9,47%
Elektronikus levéltár	0:06:06	0:06:06	0,00%	35,17%	34,08%	-3,10%
Reformáció (2016. ápr. 6-)	0:04:24	0:03:47	-14,02%	49,51%	56,60%	14,32%
Holokauszt	0:02:36	0:02:03	-21,15%	60,27%	64,34%	6,75%

Oktatólapok (2017. feb. 15-)		0:02:29			57,28%	
Külső szolgáltatók						
Hungaricana	0:06:34	0:06:01	-8,38%	50,61%	49,76%	-1,68%
Európai Levéltári Portál	0:02:20	0:02:46	18,57%	63,40%	59,41%	-6,29%

2. táblázat - Az oldalon eltöltött idő, és a visszafordulási arány az online levéltári szolgáltatásokban

A külső szolgáltatók esetében a valós összevetést és értékelést lehetetlenné teszi, hogy az MNL tartalmak forgalmáról továbbra sincsenek célzott adataink, az itt szereplő számok csupán az oldalak teljes forgalmáról tájékoztatnak.

MNL Gyűjtőportál

A Gyűjtőportál 2015. június 24-én indult, ezért ebben az évben tudunk először teljes évre vonatkozó idősoros összevetésre vállalkozni. 2017-ben az MNL online szolgáltatásai közül a Gyűjtőportál fejlődött a legdinamikusabban. Közel 100 ezer használati esettel többet regisztráltunk, mint az előző évben, ami harminc százalékhoz közeli növekedést jelent mindkét mutatóban. A használat intenzitásának tekintetében ugyan van minimális visszaesés, ami a közönség bővülésével magyarázható. A három perc közeli jelenlét, amelynek során átlagosan három oldalt látogatnak meg a felhasználók, az intézményi portálok tekintetében erősnek mondható. A közönség 14%-a külföldi használó, tavaly az egyesült államokbeli (54%) és németországi (43%) használók száma nőtt az átlagnál erőteljesebben. Bár összességében csak 4236 látogatást jelentett, de kiugró mértékben nőtt a görögországi felhasználók száma, köszönhetően egy hét dokumentuma publikációnak.

A tartalom tekintetében a családörténeti kutatásokat segítő oldalak a legnépszerűbbek, a 10 leglátogatottabb oldal közül hat ezzel kapcsolatos. Hatodik helyen van az Országos Levéltár aloldala, sokan keresik fel a 'Munkatársaink' menüpontot (5.), vélhetően a kapcsolattartási adatokat keresve. A második tízes csoportban a megyei tagintézmények oldalait a Zala Megyei Levéltár vezeti. Meglehető módon rendkívül kedvelt a magyarországi hossz mértékek áttekintő táblázata, amely összességében a 7. leggyakrabban használt tartalom, érdemes lenne elgondolkozni ennek kiegészítésén és további fejlesztésén.

Cím	Összes megtekintés	Főbb oldalmegtekintések	ÖSSZESEN AZ MD	Átlagosan	Yield (százalék) Arány	Összes SZERZÉSEK Arány	Cikkek
	1 303 044	996 424	00 01 31	445 371	49,99%	34,18%	0,00 USD
1	147 013	124 433	00 01 21	90 280	26,73%	27,91%	0,00 USD
2	54 593	23 087	00 01 23	15 478	41,90%	9,85%	0,00 USD
3	45 628	35 695	00 06 03	14 243	23,34%	54,46%	0,00 USD
4	37 568	27 381	00 01 29	23 527	61,76%	45,53%	0,00 USD
5	17 755	14 461	00 02 03	3 833	21,59%	6,43%	0,00 USD
6	16 660	12 489	00 02 09	2 359	14,15%	14,57%	0,00 USD
7	9 947	9 295	00 05 11	8 952	89,79%	89,19%	0,00 USD
8	9 280	7 839	00 02 27	2 314	24,92%	44,91%	0,00 USD
9	8 695	7 542	00 04 04	6 189	71,06%	69,67%	0,00 USD
10	8 497	7 403	00 10 30	4 328	50,82%	78,30%	0,00 USD
11	8 436	6 181	00 01 25	5 010	59,39%	37,75%	0,00 USD
12	8 340	6 791	00 01 26	3 982	47,74%	56,92%	0,00 USD
13	7 274	5 360	00 01 13	4 463	61,36%	41,17%	0,00 USD
14	7 228	5 116	00 01 14	3 204	44,33%	28,31%	0,00 USD
15	7 141	4 780	00 01 13	3 105	43,48%	24,30%	0,00 USD
16	7 079	5 022	00 02 28	2 896	40,91%	20,20%	0,00 USD
17	6 340	5 118	00 06 30	4 871	76,83%	78,14%	0,00 USD
18	6 310	3 273	00 02 02	2 465	39,05%	20,43%	0,00 USD
19	6 080	4 623	00 03 19	1 123	18,48%	33,77%	0,00 USD

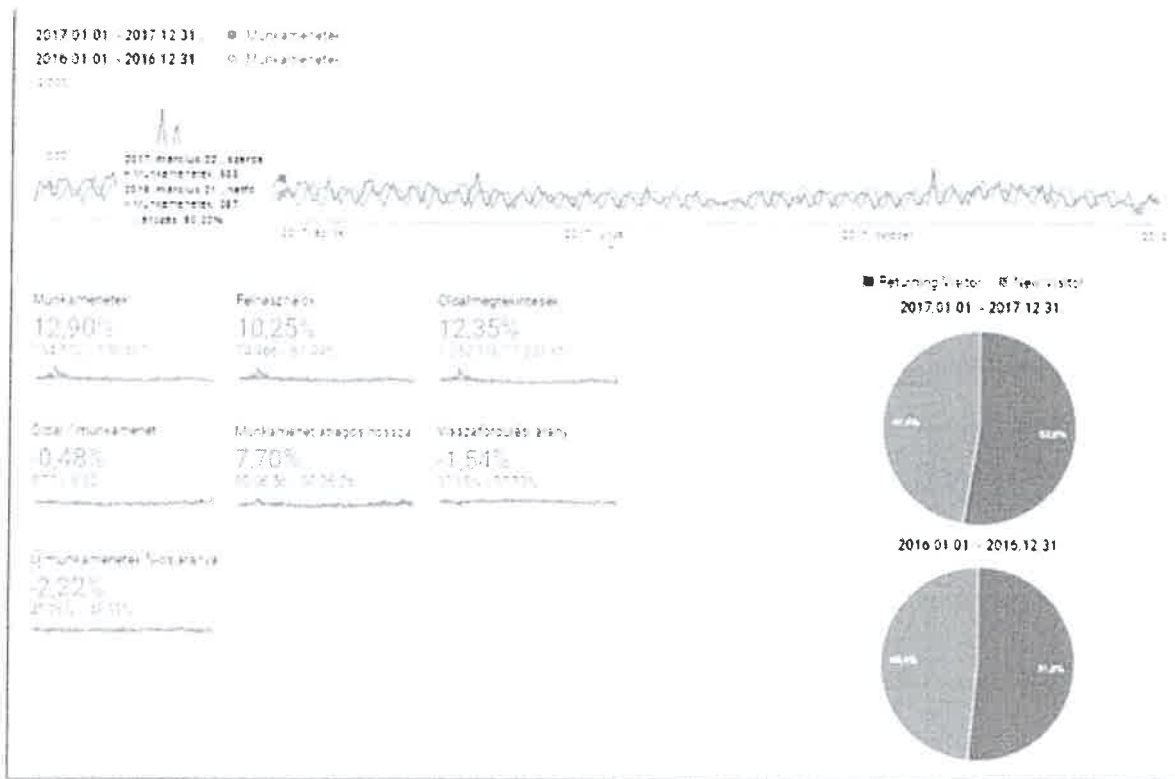
Az organikus – Google – keresésen keresztül négy százalékkal többen jutottak el az MNL honlapjához mint tavaly, ez így már az összes elérés kétharmadát teszi ki. Tekintve, hogy az oldal rezponzív, nem meglepő, hogy az MNL más szolgáltatásaihoz képes jóval magasabb a mobilszekőzökről való használat aránya. Mobiltelefonról 19, tabletről 3,4 százalék használja a portált, ők is elsősorban Chrome böngészővel, de az Android Webview és a Samsung Internet böngészője is dinamikusan fejlődik.

Aktakaland blog

Az Aktakaland blog nem része a gyűjtőportálnak és a fejlesztés óta eltelt időszak alatt átváltotta ezt a döntést. A Wordpress rugalmasabb tulajdonságokkal rendelkezik, a fejlesztése pedig naprakészen reagál a közösségi médiára. 2017-ben a látogatottság a 2016. évhez képest 20%-kal emelkedett. Ezek az adatok százalékosan és abszolút számokban mérve is impresszívek, a szolgáltatás az MNL harmadik legintenzívebben használt szolgáltatása.

Hónapok és évek	Jan	Feb	Már	Ápr	Máj	Jún	Júl	Aug	Szept	Okt	Nov	Déc	Összesen
2014										14 527	1 611	1 705	17 843
2015	1 191	1 897	1 341	1 418	2 196	1 477	4 224	1 700	1 938	1 968	1 720	1 811	22 472
2016	9 113	12 682	4 342	12 546	12 029	2 987	12 129	12 114	1 905	1 880	9 010	4 042	54 334
2017	12 748	10 531	7 041	12 580	8 162	4 096	1 760	4 214	12 075	1 442	1 214		48 527

Ami a cikkeket illeti, a 2017. évben megosztott legsikeresebb írások a katonaállítási lajstromokkal kapcsolatos megjelenések voltak, a legolvasottabb cikk is Szerényi Ildikótól származik, az első világháborús veszteséglistával kapcsolatos írására 9365-en kattintottak.

Az AdatbázisokOnline 2015-ben 41 244-gyel, 2016-ban 20 688-cal, 2017-ben 17 615-tel növelte a munkamenetek számát. A használatban kiemelkedő hatása volt a katonaaállítási lajstromok közzétételének, ami először január 31-én és az erről szóló hír megjelenését követően február 11-én kiugró látogatottsági eredményeket produkált. Február 11-én 1521 munkamenet regisztráltunk, ami a korábbi hatszáz körüli csúcsohhoz képest új rekordot jelentett. A mintegy 435 ezer oldal és a hozzá készült megjelenítő eszköz sikere magasan tartotta az érdeklődést február-március-április hónapokban, ezt követően a szolgáltatás a 2016. évi értékeket produkálta. A teljes éves használati statisztika így összességében 13 százalékos bővülést eredményezett, ami 10,3%-kal több látogatót jelent. Az oldalmegtekintések tekintetében pedig 150 ezer oldallal többet, hosszabb látogatottsági időt és némileg javuló visszafordulási arányt eredményezett. Az év során közzétételre kerültek a megyei pártiratok és a vármegyei jegyzőkönyvek is, tekintve ugyanakkor, hogy ezek többsége a Hungaricana szolgáltatásán keresztül is elérhető és a tartalmaknak új, az AOL 2.0 fejlesztésével összehangolt kiadását tervezzük, ez a publikáció nagyobb hírverést nem kapott.

Átlag felett nőtt a szerb (67%), osztrák (28%) és egyesült államokbeli (22%) felhasználók száma, együttesen pedig a felhasználók 16 százaléka használja az AOL-t külföldről.

2017-ben már minden második felhasználó Chrome böngészőt használt (26%-os növekedés), a legnagyobb bővülés azonban az Android Webview (4123%-os növekedés) használatában jelentkezett, ami a mobilkészülökön való használat további térnyerését mutatja. Az AOL fejlesztését egyre sürgetőbbé teszi a mobilkészülök elterjedése, már a 2016. évi jelentésben is jeleztük, hogy 2015-ről 2016-ra a mobilos felhasználók száma 74%-kal nőtt, 2017-ben ez az adat további 61%-os növekedést jelent. A tabletek esetében ez 41%, illetve 25% volt. A belépési csatornák tekintetében nincs jelentős változás, vélhetően a katonaaállítási lajstromokban rejlő családfakutatási lehetőségek növelték a Facebook felől érkező laikus kutatók számát, itt a munkamenetek száma 221%-kal, az új felhasználók aránya 150%-kal nőtt, abszolút számokban mérve azonban ez így sem számít jelentős értéknek (2129>6854), mivel összességében a közösségi média felől érkező megkeresések a növekedés ellenére sem érik el a 4,5%-ot.

A tartalom tekintetében továbbra is az egyházi anyakönyvek oldala a leglátogatottabb, de már ennek negyedét teszi ki a katonaaállítási lajstromok használata, közel azonos népszerűségnek örvend a címereslevél adatbázis, az 1715. és 1720. évi összeírás és viszonylag jelentős a DLDF adatbázis használata is.

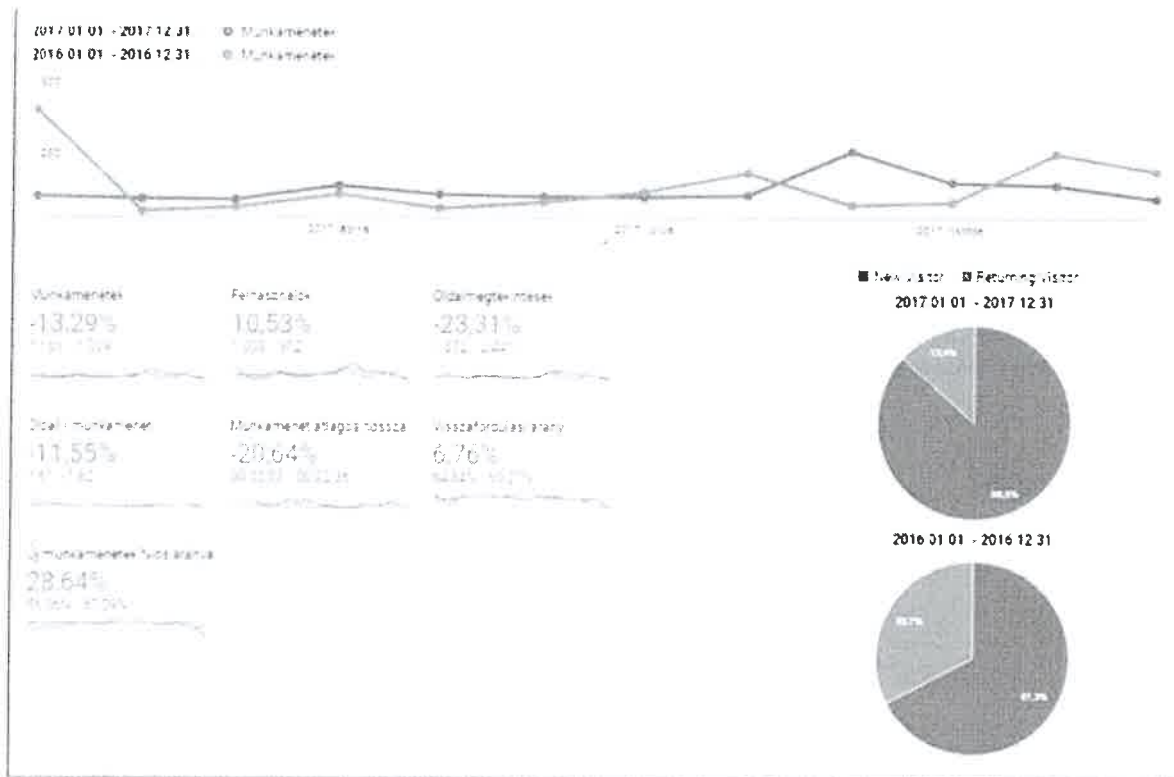

Elektronikus levéltár

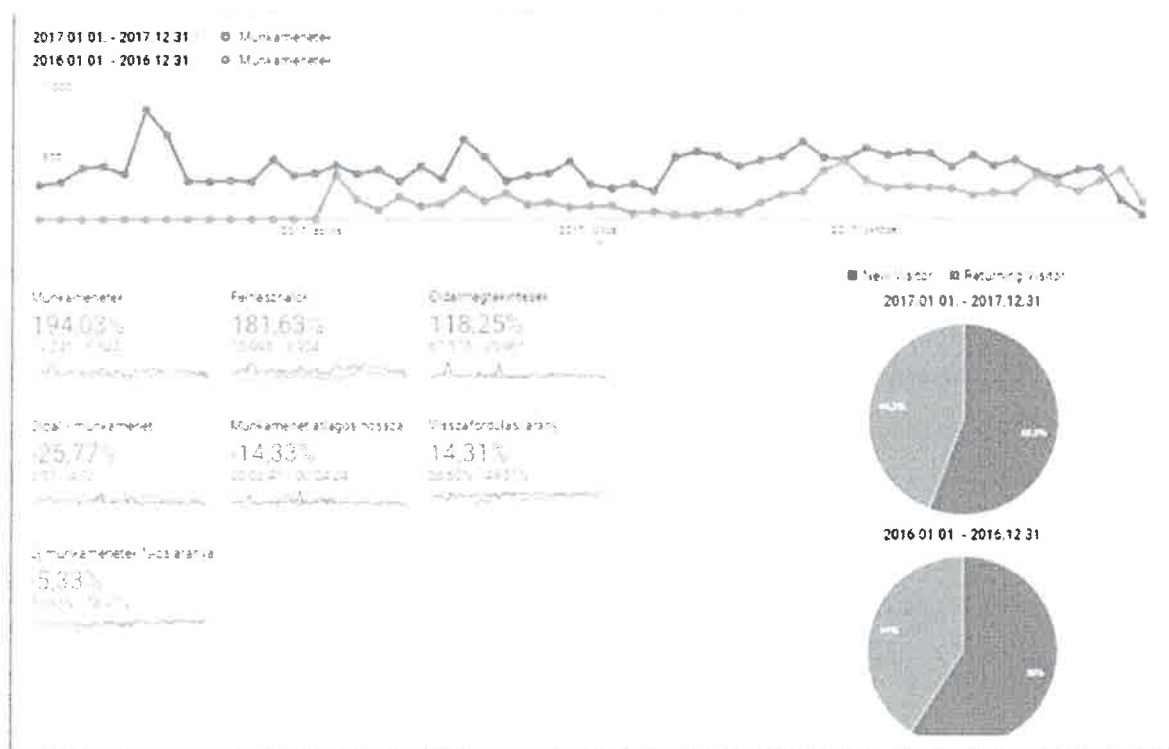
Az Elektronikus Levéltári Portál 2016-ban jelentős emelkedéssel zárt, a 2017. évben ezeket a magas használati számokat stabilan tartotta. Bár a munkakametek, a felhasználók és az oldalmegtekintések száma is minimális visszaesést jelez a munkakametek számában, a visszafordulási arány és az új felhasználók aránya ezt ellensúlyozza, a különbségek valamennyi mutatóban 2%-on belül vannak. Az Elektronikus Levéltár esetében is igaz, hogy egy-egy hír, esemény egy konkrét irat iránti érdeklődést generál, január 24-én az Államvédelmi Hatóság 1952. április 4-iki napiparancsára több mint másfélezren voltak kíváncsiak. Az Elektronikus Levéltári Portálon elérhető szolgáltatás különbözik az AOL tartalmaitól, ez magyarázza, hogy a külföldi használat csak 12%, meghatározóan Szlovákiából, Romániából és az Egyesült Államokból. A mobiltelefonról való használat az általános stagnálás közepette 33 százalékkal nőtt, ami alátámasztja a KÖFOP projektben való rezponzív funkciók kialakításának fontosságát.

Holokauszt

Az Átéltető történelem oktatási oldalt 2017-ben százal több felhasználó használta, mint a megelőző évben. Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a tavalyi adatokban az oroszországi látogatók magas aránya kevésbé tekinthető hitelesnek, a mostani adatok szerint a magyarországi használók aránya háromszorosára nőtt, ami mögött valószínűleg már tényleges használók vannak. A munkamenetek száma kevesebb volt, ami azt eredményezte, hogy jelentősen visszaesett a visszatérő látogatók aránya és a használati intenzitás. Az oldal eredeti funkciója szerint oktatási oldalként működik segédanyagot biztosítva a tanárok és diákok számára. Ezt a funkcióját az adatok szerint kevésbé tölti be: az oldalon töltött átlagos idő 2016-ban két és fél perc volt, ami tavaly két percre csökkent.

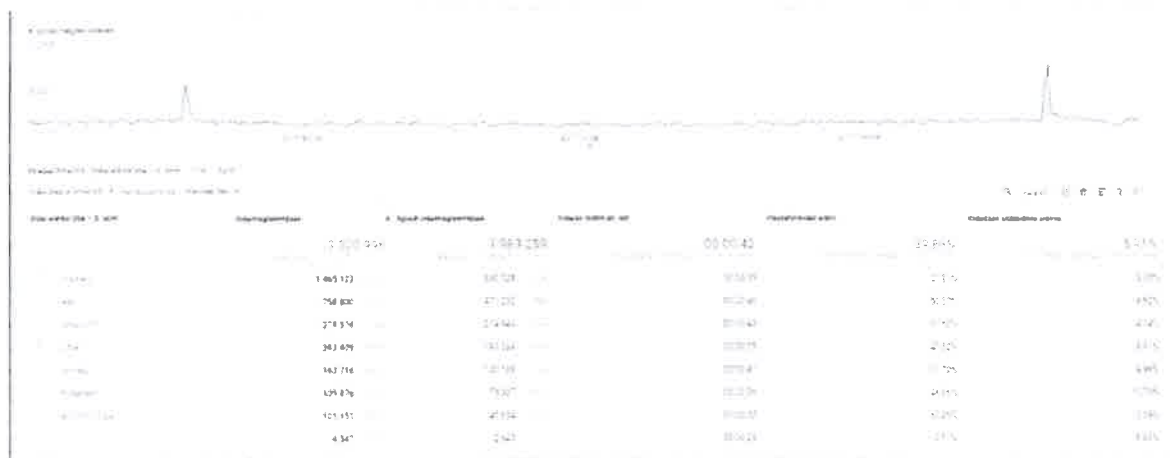
Reformáció

A reformáció emlékév aloldala 2016 áprilisában indult, az adatok ezért idősorosan nehezen összevethetőek. Az oldal az MNL más szolgáltatásaihoz képest is tartalmaz, az információk színesek, változatosak, gazdagon illusztráltak. Talán ennek a következménye, hogy a használati adatok egyenletesek, nem kötődnek kiugró értékek egy-egy eseményhez. Az „Utazás Wittenbergbe” vetélkedő sokakat megmozgatott. Február 10-én 291 látogatás volt a honlapon. A munkamenetenként meglátogatott 4-5 oldal és a honlapon töltött viszonylagosan hosszabb idő ellenére mégis túlzás lenne állítani, hogy az oldal országos mozgalmat indított el, kevesen jutnak túl a főoldalon, a versenyfelhívás oldalát mindössze 153-an keresték fel, 71%-os visszafordulási aránnyal.

Hungaricana

Bár a Hungaricana nem volt képes megismételni az előző év közel százszázalékos növekedését, de a munkamenetek számának húszszázalékos bővülése - ami ténylegesen közel félmillió látogatást jelent -, így is imponáló. A felhasználók száma ezt meghaladó mértékben emelkedett, egyedül a munkamenet átlagos hossza csökkent jelentősebb mértékben, ám a hatperces jelenlét hozzávetőleg megfelel a levéltári anyaghoz közvetlen hozzáférést biztosító saját szolgáltatásainknak (AOL 6:56, ELP 6:06). Az MNL tartalmak használatát tekintve nem könnyű összerakni és részletesen elemezni a Google Analtika adatait, a levéltári tartalmak tekintetében az alábbi statisztika áll rendelkezésre.

Az archives.hungaricana.hu/charters oldalt 85 ezer felhasználó kereste fel, mind a használók, mind a használati esetek közel egynegyedével bővültek, az oldalmegtekintések száma pedig 28%-kal. 23%-kal nőtt a Királyi könyvek használata, a Mária Terézia kori urbáriumok használata viszont visszaesett. A könyvtári tartalmak között a levéltári kiadványok a 3., a pártiratok pedig az 5. legnépszerűbbek 91, illetve 25 ezer oldalletöltéssel, ami az előző évhez viszonyítva 28, illetve 33 százalékos növekedést jelent.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL Országos Levéltárban és a megyei levéltárakban több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka, valamint szisztematikus kiadvány-készítési tevékenység is zajlik. Az MNL 2015-ben elfogadott Középtávú Tudományos Terve kiemeli, hogy a tudományos munka az intézmény számára nemcsak törvény által előírt kötelező alapfeladat, hanem azon túl potenciális kitérési lehetőség is. A levéltáraknak éppen ezért a rendkívül megnövekedett feladataik mellett is kiemelt stratégiai célként kell kezelniük a történeti forráskutatást és -feltárást, az alap kutatásokon nyugvó tudományos művek elkészítését, azok publikálását, és egyfajta szakmai-tudományos műhely szerepét kell betölteniük. Ez azt jelenti, hogy az irattan és a levéltár-elméleti kérdések mellett a kutatónappal rendelkező munkatársaknak a történelem segédtudományaival, dokumentumkötetek kiadásával és/vagy történeti alapkutatással is foglalkozniuk kell. Tudományos munkájuknak összhangban kell lenniük a Középtávú Tudományos Tervben lefektetett alapevekkel és az ott megfogalmazott követelményekkel.

Az MNL-t kiemeli a történetkutatással foglalkozó intézmények közül az, hogy tagintézményei révén az egész országot lefedi, sőt a határ menti tagintézményeknek köszönhetően határon átnyúló kapcsolatai is vannak. Ugyancsak különleges státust ad az intézménynek a tudományos munkatársak nagy száma és az a tény, hogy az intézmény képes az egész országot lefedő kutatást végrehajtani. Emellett az is speciális helyzetet teremt az MNL számára, hogy az intézményhálózatban őrzött iratanyagok köszönhetően egyszerre tud forrásokat – papíralapon vagy digitális formában –, adatbázisokat, kutatókat inspiráló segédleteket és akár monografikus feldolgozásokat megjelentetni. Az intézmény együttműködik a hazai történetkutatás központjaival, de a megyei levéltárak révén helyi együttműködési hálózatokat is működtet. A strukturált intézmény így a tudományos kutatás mellett az emlékezetpolitika alakításának is eszköze. Mindezen lehetőséget az Országos Levéltár és a megyei levéltárak tavaly is messzemenően kihasználták.

2017-ben az Országos Levéltárban 77, a megyei tagintézményekben 151, összesen tehát 228, tudományos munkát is végző levéltáros dolgozott. Közülük a központban 28, a tagintézményekben 31, összesen tehát 59 főnek volt tudományos fokozata. Többen is megkezdtek, illetve végzik PhD-tanulmányaikat: az Országos Levéltárban 9-en, a megyékben 13-an, összesen tehát 22-en. 2017-ben 4 fő szerzett fokozatot. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

Az Országos Levéltárban 39, a megyei levéltárak munkatársai közül 104 fő vett igénybe kutatónapot. 2017-ben az engedélyezett kutatónapok száma összesen 5326 volt. Ebből azonban csak 3751-et tudtak felhasználni a hivatali kötelezettségek miatt, így a kollégák egy része szabadidejének egy részét is kutatómunkára fordította. A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adtak számot. E publikációk egy része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

A 2012-ben végbement levéltári integráció, az MNL létrehozása a korábbiaknál sokkal jobb lehetőséget teremtett országos levéltári kutatási projektek elindítására. Ilyen például az „Első világháborús veszteségek feldolgozása” című projekt, amely a háborús veszteséglistáknak a halotti anyakönyvek segítségével történő kiegészítésére irányult. A program megvalósítása 2017-ben is folytatódott, egyben be is fejeződött: számos tagintézmény konferenciával, kiállításokkal, publikációkkal és saját kutatásokkal jelentkezett e területen.

Igen fontos, szintén MNL-szinten megvalósuló projekt az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő büntetőperek anyagainak feltárása, a kádári rendszer megtorlási mechanizmusának vizsgálata. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága és az MNL közötti megállapodás értelmében a levéltár 2017-ben is folytatta a témával kapcsolatos iratok kutatását, a peranyagok azonosító adatainak rögzítését. A büntetőperek iktatókönyveinek adataiból országos adatbázist készített, amely kutatási segédletként szolgál, digitalizálta a lajstromkönyveket, és folytatódott a tartalmi feltárás.

Ugyancsak a Nemzeti Emlékezet Bizottságával történő együttműködés keretében folytatódott az ún. pártarchontológiai projekt megvalósítása. A cél egy olyan adatbázis készítése, amely országos lefedettségben gyűjti össze az egykori állampártok tisztségviselőinek nevét és főbb adatait, jelentősen hozzájárulva ezzel a 20. századi magyar történelem egyik meghatározó időszakának kutatásához.

A reformáció 2017-es emlékéve kapcsán – a magyar állam által létrehozott Reformáció Emlékbizottság támogatását igénybe véve – több, már korábban elkezdett tudományos projekt munkálatai is folytatódtak 2017-ben. Ezek elsősorban a reformációra vonatkozó, az MNL tagintézményei által őrzött iratanyag feltárását, feldolgozását, ismertetését, esetleges digitalizálását tűzték ki feladatul. Az MNL-szintű közös kutatási projektek közül talán ez hozta a leglátványosabb eredményeket, ezekről külön honlapon is lehet tájékozódni: <http://reformacio.mnl.gov.hu/>

A fentiekén kívül számos egyéb tudományos projekt megvalósítása is folyamatban volt, ami jelzi, hogy az Országos Levéltárban és a megyei levéltárakban folyó elmélyült, komoly tudományos munka mennyire szerteágazó és sokszínű jelleget ölt.

III. 9.1. Tudományos konferenciák

Az Országos Levéltár – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2017-ben is több színvonalas konferenciát szervezett. Ilyen volt a Borsa Iván (1917–2006) születésének centenáriuma alkalmából rendezett emlékkonferencia, a lutheri reformáció magyarországi és közép-európai eredményeit mérlegre tevő nemzetközi szimpozion, az állományvédelmi konferencia, továbbá az „Államférfiak Mária Terézia szolgálatában” című tudományos tanácskozás. Külön kiemeljük a „Fejezetek a magyar közigazgatás történetéből, 1945–1958” című kétnapos konferenciát. Az immár ötödik állomásánál tartó rendezvényen 19 előadás hangzott el a témakör legjobb szakértőitől.

A 20 megyei levéltár 2017-ben 50 konferenciát rendezett, ezeken a rendezvényeken 3257 személy vett részt. A tematika igen széles volt. A legtöbb konferencia helytörténeti évfordulókhoz, aktualitásokhoz kötődött, illetve a reformáció történetével foglalkozott.

III. 9.2. Kiadványkészítés

Az Országos Levéltár elektronikus kiadványai az alábbiak voltak: a tartalmilag és formailag is megújult, évi hat számmal megjelenő, a témákat elmélyült tudományossággal tárgyaló *ArchívNet*, valamint a levéltár honlapjára hétfőnként felkerülő, méltán népszerű *Hét dokumentuma*. Papíralapú periodikák: *Levéltári Szemle* (társkiadóként), *Turul* (ugyancsak társkiadóként a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság mellett), valamint az Országos Levéltár folyóirata, az 1923-ban alapított *Levéltári Közlemények*.

Az OL nyomtatott kiadványai közül kiemeljük a 2016-ban nyílt nagyszabású, *Nyomat hagyta: Évszázadok – Személyiségek – Aláírások* című kiállítás tavaly megjelent látványos, kétnyelvű katalógusát, valamint a Libri és az MNL közös kiadását képező *Képek, korok, életek. Erica Glaser Wallach és Noel H. Field története* című kötetet. Jelentős tudományos teljesítmény volt az 1948–1973 közötti magyar–szovjet gazdasági kapcsolatokat tárgyaló dokumentumkötet összeállítása is. Az Országos Levéltár forráskiadványok sorozatában megjelent az 54. és 55. kötet: a *Damus pro memoria-oklevelek* és a *Zsigmondkori Oklevéltár XIII. 1426-os kötete* és sorozaton kívül a *Mezővárosi önkormányzat a középkori Hegyalján*. című kötet (szerzője Gulyás László Szabolcs).

A megyei levéltárakban folyó tudományos munka sokszínűségét jelzi néhány példa az önálló kiadványok sorából. A Baranya Megyei Levéltár *A Nagy Háború emlékezete. A Dél-Dunántúl és az első világháború* címen adott ki tanulmánykötetet. A Békés Megyei levéltár négy könyvet adott ki, ezek közül a *Város, uradalom, vár. Tanulmányok Gyula 15–18. századi történetéből* c. tanulmánykötetet a levéltár, *A Kner család és más történetek* c. könyvet az Osiris Kiadó, a *Kovács Géza: Művelődés- és helytörténeti írások* c. válogatást pedig az aradi Szabadság-Szobor Egyesület jelentette meg. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár gondozásában két kiadvány jelent meg, mindkettő az Attraktor Kiadónál: *Bethlen István: Angliai előadásai* és *Gömbös Gyula: Egy magyar vezérkari tiszt bíráló feljegyzései a forradalomról és az ellenforradalomról*. A Csongrád Megyei Levéltár online módon jelentette meg a *Tanulmányok Csongrád megye történetéből* sorozat új kötetét, és napvilágot látott *A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 2017.* c kiadvány is. A Fejér megyei levéltárnál jelent meg az alábbi kötet: „*Ilyenek a háború viszonyosságai*”. *Fábián Ernő és Bayer Irén a Nagy Háborúban*. A Győr-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára négy kiadványt jelentetett meg, köztük a következőket: *A Peitz János Gottliebnek tulajdonított XVII. századi soproni krónika / Die Johann Gottlieb Peitz zugeschriebene Ödenburger Chronik aus dem 17. Jahrhundert*; *A petőházi Zeke család levéltára (1283–1803)*; *A Széchenyi család nagycenki levéltárának iratai (1678–1944)*.

A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár a *Szabad királyi város Debrecen, 1693* c. kiadványt jelentette meg. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár kiadta *Zounuk* c. periodikájának 31. kötetét. A Komárom-Esztergom Megyei levéltár *Évkönyv 2016–2017.* c. kötetét jelentette meg. A Somogy Megyei Levéltár *Az ÁVH Somogy megyei hangulat- és helyzetjelentései (A községek feltérképezése)* c. elektronikus forrásközlést tette elérhetővé. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár múlt évi kiadványai: *Barkóczy Krisztina levelei férjéhez, Károlyi Sándorhoz, 1712–1724*; *Bereg vármegye címeres pecsétje, 1836*; *Emlékezetül. A málenkij robotra elhurcolt beregiek, szabolcsiak és szatmáriak névsora*. A Tolna megyei Levéltár kötetét (*A tolnai hadosztály a Don-kanyarban*) a Zrínyi kiadó adta ki. A Vas Megyei Levéltár folytatta a *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények* kiadását. A Zala Megyei Levéltár munkatársai közreműködésével megjelent kiadványok: *Zalaegerszeg története*; *Protestánsok Egerszegen. Tanulmányok az evangélikus és református egyház történetéből*.

III. 10. Közművelődés, oktatás, levéltár-pedagógia, PR-tevékenység.

Az MNL tagintézményei a 2017-es évben a szakmai munka mellett komoly hangsúlyt fektettek az intézmény gyűjteményét bemutató közművelődési rendezvényekre (kiállítás, előadás, könyvbemutató, országos és helyi kezdeményezésű rendezvények), levéltár-pedagógiára.

Az MNL összesen 52 önálló kiállítás, más intézménnyel együttműködve pedig 43 kiállítás létrehozásában vett részt. Az önálló tárlatokat 18 744 fő, a közösen szervezett kiállításokat több mint tizenháromezer látogató nézte meg.

A megyei tagintézmények egy része, a pályázatoknak köszönhetően, rendelkezik megfelelő helyiségekkel (előadótér, kiállítótér, oktatásra megfelelő helyiség stb.) és korszerű eszközökkel (pl. interaktív eszközök) a rendezvények lebonyolítására befogadására.

A 2017-es évben az időszaki kiállítások témája az adott év kiemelt évfordulóhoz kapcsolódott, mint pl. a Reformáció 500-ik évfordulója, az I. világháború emlékére. A *Vissza a forrásokhoz* című 22 db-os reformációs roll-up vándorkiállítás az év folyamán majdnem minden tagintézményben bemutatásra került. Az év során rendezvényekhez vagy konferenciákhoz kapcsolódóan (pl. *Kiegészítés 150!*, *Mentés eredetiben*) eredeti levéltári iratokból tematikus időszaki kiállítás nyílt, de helytörténeti témát is feldolgoztak.

Az NKA Nyitott Levéltárak 2016-os pályázati forrás támogatásával egy újabb MNL szintű vándorkiállítást sikerült összeállítani – *Bővülő történelem–Az elmúlt 15 év irattajándékozásai* címmel. A 2017-ben az OL-ban a kiállításhoz két alkalommal kerekasztal beszélgetést is hozzárendeltünk. A kiállításon a Nemzeti Levéltár hét tagintézményének ajándékozási eseteiből válogattunk. Az év folyamán a vándorkiállítást négy tagintézményben mutatták be.

Az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületének új kiállító és konferencia teremében a 2016 márciusától látható *Nyomot hagytak. Évszázadok–személyiségek–aláírások* című időszaki kiállítást több mint 7500 fő látta 2017-ben.

A kor követelményeinek megfelelően számos virtuális kiállítást is készítettünk. Ezeket több esetben a megvalósult állandó és időszaki kiállításokhoz kapcsolódó bővített anyagokból állítottuk össze. A Gyűjtőportálon ebben az évben nyolc virtuális kiállítással bővült a kínálat – Bács-Kiskun, Baranya, Csongrád, Fejér, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei levéltárak egy-egy és az Országos Levéltár pedig három virtuális kiállítást tettek közzé.

A levéltár összesen 219 rendezvényt szervezett, az előadások, könyvbemutatók átlagban 40–50 főt fogadtak, a konferenciák átlagban 60–80 főt és a nagyobb rendezvények a megyéknél 300 fő, míg a központban 1000 fő körüli látogatót jelentettek. A rendezvények egy része szervesen illeszkedett az országosan meghirdetett programokba, mint például az Ünnepi Könyvhét, a Kulturális Örökség Napjai, Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kutatók Éjszakája.

Az Országos Levéltár aktívan bekapcsolódott a Budai várban szervezett programokba. Az OL március 15-én csatlakozott a Honvédelmi Minisztérium által szervezett ingyenes családi naphoz, amelyhez ezúttal is csak a Baranya Megyei Levéltár kapcsolódott be. A több mint háromezer látogató kalandos időutazáson vehetett részt a Bécsi kapu téri épületben. A *Minisztériumok a Levéltárban* címmel a levéltár őrizetében lévő iratanyag segítségével a látogatók végigjárhatták az 1848–1849-es szabadságharc jelentős színtereit, megismerhették annak legfontosabb eseményeit, szereplőit.

A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozatában az Országos Levéltár mellett nyolc tagintézmény vett részt, összesen több mint 4100 (ebből az OL 1130 fő) érdeklődőt látott vendégül. A programok szervesen összefonódtak a levéltárakban megtekinthető kiállításokkal, de lehetőség nyílt raktárlátogatásokra, valamint kézműves-foglalkozásokkal, ismeretterjesztő előadásokkal és filmvetítéssel is igyekeztek megnyerni az érdeklődőket. Az Országos Levéltárban *Kiegészítés 150!* címmel nyílt időszaki kiállítás, az est folyamán ismeretterjesztő előadásokat hallhattak az érdeklődők.

A megyei tagintézmények 2017-ben színes és gazdag közművelődési programokkal várták a helyi közönséget. Egyes levéltáraknak már több éves hagyományra visszatekintő rendezvény-sorozata van. Így például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a *Múltról mindenkinek* című közművelődési sorozatuk keretében hat rendezvényt tartottak, ahol az elmúlt időszak kiadványaiból szemezgetve hívtak meg szerzőket. Veszprémben pedig a *Reformációtörténeti előadásorozat*at nyolc alkalommal valósult meg. Mindemellett majdnem minden tagintézményben könyvbemutatók, tudományos-ismeretterjesztő és helytörténeti előadások is zajlottak, melyek több esetben kapcsolódtak a 2017-es évfordulókhoz.

A Magyar Nemzeti Levéltárban 2017-ben összesen 42 könyvbemutatót tartottunk (a központban 13 könyvbemutatót), amelyeken az MNL nem csak a saját kiadványait mutatta be, hanem rendszeresen lehetőséget biztosított más kiadók, kutatóhelyek, megyei levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények számára is.

A megyei tagintézmények és az Országos Levéltár is nagy súlyt fektet a tanórán kívüli oktatásra. Tanórán kívüli oktatás keretében a megyei tagintézmények munkatársai nemcsak a levéltárak falain belül, hanem azon kívül, az iskolákba ellátogatva is tartottak rendhagyó történelem vagy éppen forráselemző órákat. 2017-ben a központban és megyei levéltárakban összesen 433 tanórán kívüli levéltári foglalkozást tartottak, ami a 2016-os évhez képest a csoportok számában kevesebb ugyan, de a résztvevő diák száma majdnem kétezer fővel emelkedett (10 202 általános, illetve középiskolás diák). A levéltár-pedagógiai

foglalkozások általános, illetve középiskolai tananyagra épülve színesítik, kiegészítik a tanulók által már elsajátított ismereteket. Az országos levéltár-pedagógiai hálózat 2016/2017. évi közös rendezvénye a *Vallás–Identitás–Történelem* című NKA támogatással megszervezett módszertani workshop-sorozat volt, amelynek két rendezvényét februárban Veszprémben, áprilisban pedig Salgótarjánban rendeztük meg.

MNL szintű közös levéltár-pedagógiai programon dolgoztunk az *Utazás Wittenbergbe* projekt kapcsán. A reformáció első ötszáz évét levéltári forrásokon keresztül bemutató foglalkozások egyben felkészítői voltak annak az országos vetélkedőnek, mely egy éven keresztül tartott, összesen 67 csapat (általános iskola felső tagozatának és középiskoláknak diákjai) vett részt és melynek döntőjére 2017 októberében került sor Budapesten.

2017 tavaszán indult, szintén MNL szintű közös program keretében, a *Kalandok a levéltárban* című európai CO:OP projekt, mely levéltári foglalkozásokból és az arról készült kisfilmek versenyéből áll. A projekt 2018. novemberében fejeződik be az elkészült kisfilmeket bemutató zágrábi fesztivállal.

Az iskolai közösségi szolgálat kapcsán tíz köznevelési intézmény kötött megállapodást az MNL-lel, amely program során 49 diák több mint 800 órát töltött a levéltárban.

Iskolai tehetséggondozó programot három levéltár biztosított.

Az Országos Levéltár 2017-ben harmadszor hirdette meg a 6–14 éves korosztályok számára az egy hetes levéltári nyári tábort, ahol családfakutatás, középkori hitvilág, lovagi életmód témakörben szerveztünk foglalkozásokat, kirándulásokat.

Csoportos levéltár-látogatások során 426 alkalommal összesen 9681 látogatót fogadtak a tagintézmények. Több helyen honismereti és helytörténeti vetélkedőt szerveztek. Szerepet vállaltak a helyi ünnepek lebonyolításában ünnepi beszédek megtartásával.

Az online közművelődés és oktatás különböző formái is egyre nagyobb teret kaptak az egy korszakot, eseményt feldolgozó online tananyagok formájában. Ebben az évben az *Átéltető történelem – Gulag* címmel készült el a Magyar Nemzeti Levéltár dokumentumait bemutató forrásgyűjteménye.

A Magyar Nemzeti Levéltár Gyűjtőportáljának/honlapjának célja, hogy egységes, egyszerű, és felhasználóbarát módon tájékoztassa a kutatókat és érdeklődőket. A honlapon nagyobb hangsúly helyeződik a hírekre és a tartalmak előállítására. Az intézményi integrációval együtt a közös Gyűjtőportál/honlap a megyei levéltáraknak is jobb elérhetőséget és szélesebb látogatókörrel biztosít.

A nyitottsághoz hozzátartozik a közösségi médiumok (Facebook, Instagram, Youtube) aktív használata és azok hozzáférése a gyűjtőportálhoz/honlaphoz. A Facebook oldalainkat a következő bontásban követik az érdeklődők: MNL oldalát 4353, az Országos Levéltár oldalát 7331, a Nyomot Hagytak kiállítás oldalát 712 és az ArchivNet online folyóirat oldalát pedig 1460, ami minden esetben növekedést jelent. A nagyobb rendezvényeinkről, konferenciákról, könyvbemutatókról eseményt hozunk létre a levéltár oldalán, némelyet kiemelt fizetős hirdetésként propagáljuk.

Fontos számunkra, hogy a nagyközönség számára is elérhetővé és átélhetővé tegyük az általunk őrzött, páratlan kulturális örökséget. Célunk, hogy minél több iratot és publikációt tegyünk digitálisan is közzé. Ezek között szerepelnek régebbi, akár az 1980-as években bemutatásra került kiállítások, de vannak olyanok is, amelyek már kifejezetten csak online verzióban készültek el.

A tagintézmények munkájuk, rendezvényeik, kiadványaik megismertetése érdekében népszerűsítő tevékenységet is folytattak. Ezek között szerepelt a városi vagy épp más közgyűjteményekkel közös programfüzetekben való megjelenés, saját népszerűsítő nyomtatvány készítése, elektronikus hírlevél, közösségi oldalakon való megjelenés. A központi és megyei tagintézmények kapcsolatot ápoltak a központi és helyi médiával: riportok, sajtótájékoztatók kiadványok bemutatására, helytörténeti rovatok indítása a helyi lapokban. A sajtómegjelenések között vezető szerep jutott az elektronikus megjelenéseknek.

A központi és megyei tagintézmények munkájáról 2017-ben 503 nyomtatott sajtómegjelenés, 118 rádiós, 193 televíziós (helyi és országos), valamint 722 elektronikus sajtómegjelenés tudósított.

III. 11. Könyvtári munka

A központi és megyei levéltárak szakkönyvtárai a korábbi esztendőkhöz hasonlóan 2017-ben is ellátták a jogszabályok által előírt hagyományos tevékenységeiket (dokumentumok állományba vétele, feldolgozása, olvasószolgálat működtetése, állományvédelem, statisztikai adatszolgáltatás stb.).

A 2016-ban megvalósult közös integrált könyvtári rendszer használata nagyban segíti a könyvtári feldolgozást, a katalógizálást. A közös katalógusban egy műről egy bibliográfiai leírás készül, amihez hozzáadható az egyes könyvtárak példányainak adata. A program fejlesztőivel a folyamatos kapcsolattartás eredménye, hogy az év elejétől megoldott a részdokumentumok lelőhely szerinti keresése is. A könyvtári feldolgozások száma nagyon különböző a megyei levéltárakban, a könyvtárosok eltérő munkaideje és szakképzettsége következtében. A használók az MNL összes könyvtára és az egyes tagintézmények könyvtárai tekintetében is kereshetnek a katalógusban.

Az OL Levéltár-tudományi Szakkönyvtári stratégia a következő 5 évre tekintettel elkészült. A megoldandó kulcsfontosságú területek: elektronikus szakirodalom bővítése, elektronikus feldolgozás segítése a megyei levéltári könyvtárakban, egységes szakrendszer kialakítása, az információ áramlás biztosítása, digitális tartalomszolgáltatás megszervezése, levéltári bibliográfia készítése, a levéltári könyvtárak szakmai tevékenységének koordinálása és tervezett új épületben korszerű szakkönyvtár és kulturális tér kialakítása.

A könyvtári állomány gyarapodása a gyűjtőkori szabályzat alapján, háromnegyed részben ajándékozás útján történik, negyedrészen kiadványcsere és vásárlás módon. Az ajándék művek kutatóktól, levéltárosoktól, fölös példányból, közlési díj gyanánt, hagyatékokból, levéltári anyagból stb. érkezik. Az elmúlt évben az OL Y szekciójából két ösnyomtatvány és két régi könyv került könyvtári állományba. Kiadványcsere szerződés és alkalmi cserék útján a kurrens hazai és nemzetközi szakirodalommal gazdagodnak a levéltárak. Az OL könyvtára 34 külföldi és 18 belföldi kiadványcsere partnerei révén 2017-ben 217 dokumentumot 1 685 050 Ft értékben szerzeményezett.

Új könyvek vásárlása a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel kötött szerződés keretében történik. A Könyvtárellátó kéthavonként ajánlójegyzéket készít, ebben az új kiadványokról részletes recenziót közöl és jelentős kedvezményt ad a könyvtáraknak. Az MNL könyvtárai 2017-ben 680 ezer Ft értékben vásároltak, 25%-os kedvezménnyel. Ez évben szakkönyvek vásárlására pályázati kiírás nem történt, költségvetésből valósultak meg a vásárlások.

Az MNL könyvtárai 2017. évben összesen 6881 nyomtatott és 49 elektronikus művet vettek állományba, ezen kívül 1 online dokumentummal is gyarapodtak. (Ebből az OL Levéltártudományi Szakkönyvtára 1665 kötetet és 2 elektronikus művet, a megyei levéltárak pedig összesen 5216 kötetet, 47 elektronikus művet és 1 online dokumentumot szerzeményeztek). 44 kötet és 112 elektronikus mű tervszerű törlésére került sor. Így az MNL könyvtárainak teljes állománya az év végén **651 656 kötet, 4458 elektronikus mű és 10 597 online dokumentum**. A Miskolci könyvtári állomány nyilvántartásának rendezése miatt újra bevételezésre kerül 18 ezer kötet.

Az MNL könyvtárainak állományadatai												
	Nyomtatott művek (kötet)				Elektronikus művek (db)				Online dokumentumok (db)			
	2017. elején	gyarapodás	törlés	2017. végén	2017. elején	gyarapodás	törlés	2017. végén	2017. elején	gyarapodás	törlés	2017. végén
MNL OL	136429	1665	40	138054	904	2	112	794	2009	0	0	2009
MNL BKML	28112	168	4	28276	158	0	0	158	0	0	0	0
MNL BaML	23908	852	0	24760	105	3	0	108	0	0	0	0
MNL BéML	22634	113	0	22747	202	0	0	202	84	0	0	84
MNL BAZML	28291	590	0	28881	99	3	0	102	0	0	0	0
MNL CSML	40794	477	0	41271	198	0	0	198	11	0	0	11
MNL FML	18313	122	0	18434	5	0	0	5	0	0	0	0
MNL GYMSML Győr	7936	74	0	8010	120	0	0	120	0	0	0	0
MNL GYMSML Sopron	32825	74	0	32899	133	1	0	134	0	0	0	0
MNL HBML	22121	121	0	22242	194	0	0	194	0	0	0	0
MNL HML	28008	74	0	28082	190	0	0	190	0	0	0	0
MNL JNSZML	13138	144		13271	301	7	0	308	0	0	0	0
MNL KEML	17292	132	0	17424	269	1	0	270	0	0	0	0
MNL NML	35811	194	0	36005	223	2	0	225	77	0	0	77
MNL PML	34373	56		34429	206	0	0	206	0	0	0	0
MNL SML	30063	349	0	30412	317	26	0	343	0	1	0	1

MNL SZSZBML	21323	445	0	21768	97	3	0	100	0	0	0	0
MNL TML	26209	204	0	26413	201	0	0	201	8 300	0	0	8300
MNL VaML	24808	334	0	25142	201	0	0	201	0	0	0	0
MNL VeML	32178	536	0	32714	160	1	0	161	0	0	0	0
MNL ZML	20265	157	0	20422	175	0	0	175	115	0	0	115
Összesen:	644 831	6 881	44	651 656	4 458	49	112	4 458	10 596	1	0	10 597

A gyarapítás a tervezetthez képest a nyomtatott művek tekintetében másfélszeres mértékben teljesült, azonban az elektronikus művek beszerzésének terve csak a negyedrészen valósult meg. A csökkenést az online dokumentumok térnyerése, a régi CD-k, DVD-k működésképtelensége és az elavult számítógéppark miatt nehézkes használat magyarázza.

A gyarapítás során beszerzett kiadványokat a könyvtárak leltárba vették. Nyilvántartása címleltárkönyv használatával történik kézírással vagy számítógéppel. A folyóiratok számainak nyilvántartása kardex lapokkal történik, a sorozatokhoz sorozati lapot használnak.

A leltár megnevezése	Könyvtári anyag nyilvántartása (leltárkönyv [ezen belül egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv], kardex, cédula, számítógépes)	Könyvtári anyag feldolgozása		
		Leltárkönyv	Cédulakatalógus	Elektronikus katalógus
MNL OL	egyedi leltárkönyv, kardex, sorozati lap	nincs	Corvina	igen
MNL BKML	címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardex	lezárva	Corvina	igen
MNL Ba ML	egyedi leltárkönyv (excel)	szerzői, cím és sorozati, lezárva	Corvina	igen
MNL Bé MI.	egyedi leltárkönyv, számítógépes	nincs	Corvina	igen
MNL BAZ ML	egyedi leltárkönyv, cédula, számítógépes	keresztkatalógus, sorozati, ETO, raktári	Corvina	igen
MNL Csongrád ML	címleltárkönyv, cédula, számítógépes	szerzői és cím	Word, Corvina	igen
MNL Fejér ML	egyedi leltárkönyv	leíró katalógus, tárgyszó és mutató	Corvina	igen
MNL GYMSML Győr	egyedi leltárkönyv, számítógépes	nincs	Excel	nem
MNL GYMSML Sopron	egyedi leltárkönyv, számítógépes	keresztkatalógus: szerzői, cím, sorozat	nincs	nem
MNL HBMI.	egyedi leltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím	Corvina	igen
MNL HML	címleltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, tárgyszó, sorozati	TexLib, Corvina	igen
MNL JNSZML	címleltárkönyv, számítógépes	cím	Corvina	igen
MNL KEML	címleltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, sorozati, tárgyszó, lezárt	nincs	nem
MNL NML	címleltárkönyv, számítógépes	nincs	Corvina	igen
MNL PML	egyedi leltárkönyv, kardex, sorozati lap	kereszt, tárgyszó, betűrendes	Corvina	igen
MNL SML	egyedi leltárkönyv, számítógépes	szerzői, cím, szak	Corvina	igen
MNL SZSZBML	címleltárkönyv, számítógépes	szerző, cím, sorozat; lezárt	ALEPH, Corvina	igen
MNL TML	egyedi leltárkönyv, kardex	szerzői, cím, raktári	Corvina	igen
MNL VaML	egyedi és csoportos leltárkönyv, kardex	szerzői, cím, raktári	Corvina	igen
MNL VeML	címleltár, kardex	leíró- és szakkatalógus	Corvina	igen
MNL ZML	címleltárkönyv	szerzői, cím; lezárt	Corvina	igen

Az MNL könyvtári állományuk formai és tartalmi feldolgozását, azaz katalogizálását a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerrel végzik. A 2016-os integráció során a korábban használt elektronikus rendszerek adatai a közös adatbázisba kerültek. Néhány könyvtárban használatos még a korábbi adatbázis is, de az új gyarapodás leírása a közös katalógusba kerül.

17 tagintézményben az új, közös rendszerben folyt a katalogizálás az elmúlt évben, csak 4 megyében nem kezdték el ezt a munkát, munkaerő hiánya miatt. 2017. év végén a közös katalógus **338 230** (2016: 326 970) rekordot tartalmaz, ami a teljes MNL könyvtári állományának kétharmadát jeleníti meg. Ebből az OL Levéltártudományi Szakkönyvtárban az elmúlt évben 1422 új bibliográfiai rekord készült (2016: 2229; 2015: 336, 2014: 511) így összesen 86 616 (2016: 85 276; 2015: 83 047) rekordon kereshető a **138 848** könyvtári egységből álló állomány.

Az MNL könyvtárai összességében 1813 (2016: 2241; 2015: 2348) könyvtárhasználót szolgáltak ki 7210 (2016: 6703 (2015:6085) alkalommal, amikor 12043 (2016:13326; 2015:14 554) kötetet adtak használatba, a levéltári munka és kutatás segítésére. Ugyanakkor nagy ütemben nő azoknak a száma, akik elektronikus dokumentumokat használnak. A távolról elérhető nyilvános katalógusok is segítik az olvasókat a megfelelő dokumentum több szempontú keresésében de fokozatosan megnő a levéltárakból elérhető adatbázisok (ADT+, Hungaricana, DTT, és más elektronikus könyvtárak) szerepe. Kevesebb alkalommal keresik fel személyesen a használók a könyvtárat, de egyre több alkalommal használják a közvetlenül elérhető elektronikus dokumentumokat, amelyek szerepe folyamatosan nő. A tagintézmények belső hálózatáról elérhető az Elektronikus Információs szolgáltatás (EISZ) rendszerén keresztül az Arcanum Digitális Tudománytár adatbázis, amelynek továbbépítéséhez minden évben hozzájárultunk számos kötet digitalizálásával. A levéltáros kollégák és a kutatók is szívesebben használják a digitális tartalmakat mint a papír köteteket.

Az OL Levéltártudományi Szakkönyvtárat 2016. évben összesen **225** (2016: 232; 2015: 240) fő használta, **992** (2016: 1247; 2015: 1181) alkalommal, s összesen **2162** (2016: 2885 ; 2015:3666) művet kértek **2762** (2016: 3560 ; 2015:4049) kötetben. Könyvtárközi kölcsönzés keretében **4** kötet (2016: 9 ; 2015: 8) kértünk, tőlünk **5** (2016: 28 ; 2015: 39) kötetet kölcsönzött más könyvtár.

Tájékoztatói munka során a könyvtárak különböző szintű feltárásokkal állnak a használók rendelkezésére, pl. analitikus feldolgozás, cikkadatbázis, szakkönyvtár. Hírlevélben ismertetik új szerzeményeiket és egyéb híreket, információkat. Állományukból több alkalommal válogatást mutatnak be különböző rendezvényeken és kiállításon. Csoportos látogatás során bemutatják a könyvtárat, legfontosabb és érdekes dokumentumaikat.

	használók sz.	alkalom	dokumentum
MNL OL Levéltár-tudományi szakkönyvtár	225	992	2762
MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára	79	849	1555
MNL Baranya Megyei Levéltára	43	75	132
MNL Békés Megyei Levéltára	31	58	120
MNL Borsod-Abaúj-Zemplén M. Levéltára	83	89	97
MNL Csongrád Megyei Levéltára	261	654	577
MNL Fejér Megyei Levéltára	36	78	219
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára	90	150	250
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára	99	110	180
MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára	24	110	242
MNL Heves Megyei Levéltára	59	213	476
MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára	5	6	6
MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára	30	235	267
MNL Nógrád Megyei Levéltára	58	58	91
MNL Pest Megyei Levéltára	149	368	595
MNL Somogy Megyei Levéltára	9	9	44
MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára	79	151	274
MNL Tolna Megyei Levéltára	47	299	320
MNL Vas Megyei Levéltára	67	595	1113
MNL Veszprém Megyei Levéltára	140	591	893
MNL Zala Megyei Levéltára	199	1520	1830
Összesen	1813	7210	12043

A könyvtári dokumentumok között kiemelt szerepe van a különleges gyűjteményeknek. Ezek legnagyobb részben a levéltárakba az iratokkal együtt érkező könyvészeti anyagok, vagy levéltárosoktól, történészekről megörökölt hagyatékok vagy helytörténeti gyűjtemények. Ezen kívül találhatóak szakdolgozat, aprónyomtatvány és kéziratos gyűjtemények is a könyvtárakban.

MNL OL	Babics, Máriássy, Jambrekovich, Teleki, Károlyi, Éble, Fridreich, Szentiványi, Reiszig, Ember Győző letétek, Fordítások, Separatum
MNL BKML	Helyi újságok
MNI. BaML	Folyóirat gyűjtemény, kézikönyvtár, kéziratár, CD/DVD gyűjtemény
MNI. BéML	Táncsics Mihály személyére és korára vonatkozó különgyűjtemény.
MNL BAZML	Helyi folyóiratok, muzeális gyűjtemény
MNL CSML	kéziratár, helyi periodikák
MNL FML	kéziratár, fénymásolattár, apró nyomtatványtár, gyászjelentések, tankönyvek, iskolai értesítők
MNL GYMSML Győr	megyei napilapok, helyi történettudományi és múzeumi periodikák
MNL GYMSML Sopron	Soproniensa (helytörténet és aprónyomtatványok), helyi folyóiratok, kalendárium,
MNL HBML	helyi folyóiratok
MNL HML	helyi újságok
MNL JNSZML	Szaktervezések, disszertációk, kéziratok. Mikrofilmek. Képeslapok, fényképek gyűjteménye.
MNL KEML	Kéziratár, Plakáttár,
MNL NML	kéziratok, aprónyomtatványok, muzeális dokumentumok
MNL PML	helyi folyóiratok
MNL SML	Somogyi gyűjtemény. Régi könyvek
MNL SZSZBML	Honismereti gyűjtemény
MNL TML	Kéziratár (helytörténet, szakdolgozat)
MNL VaML	Aprónyomtatványok tára, folyóiratár,
MNL VeML	Helyi lapok gyűjteménye
MNL ZML	Helytörténeti gyűjtemény, Skublics-könyvtár

A muzeális dokumentumok száma jelenleg 22 323 kötet, de a felmérés még folyamatban van néhány könyvtárban. OL 14 000, BKML 440, BéML 219, BAZML 1069, CSML 220, FML 874, GYMSML Győr 200, HML 391, KEML 237, NML 307, PML 350, SML 178, SZSZBML 137, TML 2144, VaML 378, VeML 1179. Az OL könyvtárban folytatódik a muzeális dokumentumok revíziója, a Babics (6134 kötet), Máriássy (38 kötet) és Szentiványi (644 kötet) letéti gyűjtemények felmérése befejeződött.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény alapján 2014. július 1-jétől Magyarországon bevezetésre került az elektronikus anyakönyvvezés. A hatályba lépő jogszabálynak megfelelően a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat a Magyar Nemzeti Levéltár és Budapest Főváros Levéltára részére az „utólagos bejegyzések” rögzítéséhez. Az új szabályozás – teljes szemléletváltás keretében – a korábbi eseményalapú nyilvántartás helyett egy személy alapú nyilvántartást vezetett be, amelynek középpontjában, mint azt a neve is mutatja, az egyén áll. A papíralapú születési, házassági, halotti, illetve BÉT (bejegyzett élettársi kapcsolat) anyakönyveket egyetlen, egységes (országos) nyilvántartás váltotta fel. Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (At.), 89. §. (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „Az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a hazai anyakönyvvezést végző hatóság az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvben található bejegyzés lezárásáról a bejegyzés folyószámának és az anyakönyv azonosító adatainak továbbításával a Magyar Nemzeti Levéltárat az általa megjelölt formában értesíti. A levéltár az értesítés alapján a bejegyzést lezárja.” A 32/2014. (V. 19.) KIM (Ar.) rendelet lényegében nem rendelkezik arról, hogy a levéltáraknak az új rendszerben hogyan is kellene lezárniuk az anyakönyvi bejegyzéseket, mivel a rendelet az anyakönyvvezetőkre vonatkozik.

Az At. 89. §. (2) bekezdése szerint: „Az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a hazai anyakönyvvezést végző hatóság az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvben található bejegyzés lezárásáról a bejegyzés folyószámának és az anyakönyv azonosító adatainak továbbításával a Magyar Nemzeti Levéltárat az általa megjelölt formában értesíti.

A 32/2014. (V. 19.) KIM (Ar.) rendelet lényegében nem rendelkezik arról, hogy a levéltáraknak az új rendszerben hogyan is kellene lezárniuk az anyakönyvi bejegyzéseket, mivel a rendelet az anyakönyvvezetőkre vonatkozik. Ennek következtében a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat a megyei levéltárak részére. Az EAK-ból generált jegyzékek ugyanakkor nem a korábbi UB bejegyzések rögzítésére szolgálnak. A levéltárak ennek ellenére gondoskodnak a kormányhivatalok által részükre megküldött Excel táblázatok biztonságos, több példányban történő megőrzéséről, tekintettel arra, hogy hiányosságaik ellenére e jegyzékek biztosíthatják az EAK által szolgáltatott részleges adatok fennmaradását. A megkapott adatokat elektronikus irat formájában tárolják, annak anyakönyvi feldolgozása nélkül, „utólagos bejegyzések” vezetése nélkül.

Mindemellett egyes tagintézményeknek még a 2017-os évben is voltak a korábbi években keletkezett és felhalmozott elmaradásai, így a hagyományos UB-k bevezetéséből eredő feladatokkal még számolnia kellett ezen levéltáraknak. A hátralékok felszámolása hat tagintézményben sikerült is ez év folyamán (BAZML, HML, KEML, NML, TML, VeML, ZML), míg négy tagintézményben 2018-ban ledolgozandó hátralék maradt (BaML, GyMSML Sopron, SML, SzSzBML).

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

III. 13. 1. Nemzetközi kapcsolatok

Az MNL nemzetközi kapcsolatai 2017-ben az előző évekhez hasonlóan egyre több szakmai területen bővültek. Ez nemcsak a nemzetközi projektekkel van szoros összefüggésben, mert az intézmény tudatosan keresi az együttműködési lehetőséget mind a levéltári anyagok közzétételében, mind a levéltári szakma egyes speciális területein. Az MNL meghatározó szerepet vállalt a levéltáros szakma nemzetközi fórumain, intenzív kapcsolatokat ápolt az országos és helyi közgyűjteményekkel, kulturális intézményekkel. Ennek erkölcsi, kulturális és pénzügyi haszna egyaránt kimutatható. Az OL és a megyei levéltárak szakmai-tudományos kapcsolatrendszere az intézmény teljesítményalapú munkabeszámolójának tudományos és közművelődési tevékenységet bemutató fejezeteiben, a közös szakmai programok eredményes megvalósításában is visszatükröződik.

Az MNL nemzetközi kapcsolatait 2017-ben is a Középtávú szakmai tervben lefektetett alapelvek szerint rangsorolta.

- **Európai Bizottság szakmai szervezetei (EBNA, EAG, EHC, DLM).** A *European Board of National Archivists* áprilisban Máltán, novemberben Tallinban tartotta soros ülését, amelyen dr. Míró Zsuzsanna főigazgató képviselte az intézményt. A testület hagyományosan együtt rendezi üléseit az Európai Bizottság levéltári szakértői csoportjával: a *European Archives Group* üléseire az MNL Szatucsek Zoltánt delegálta. Mindkét ülésen meghatározó témák a 2018-ban hatályba lépő adatvédelmi direktíva, a digitális archiválás és a további közös európai pályázatok előkészítése voltak. Szlabey Dorottya részt vett az *európai állományvédelmi vezetők tanácskozásán* (EHC) Máltán, de pénzügyi okokból az EU Külügyi levéltárainak munkacsoportülésein nem tudtuk képviseltetni magunkat. Az *Európai Levéltári Portál alapítványának* (APEF) már 17 ország a tagja, az MNL mellett Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Norvégia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország és Svájc nemzeti levéltára csatlakozott a szervezethez. Az alapítvány közgyűlése két ülést tartott, Máltán és Tallinban. Munkatársaink részt vettek az országmenedzserek áprilisi máltai találkozásán, ahol beszámoltak a közlevéltárak törzskönyveinek publikálásáról. A *Governing Board* tallini ülésén Szatucsek Zoltánt az irányító testület tagjává választották. A *DLM Forum Foundation* két konferenciát tartott, májusban tisztújító közgyűlést Máltán, szeptemberben pedig nyolcadik alkalommal került sor a háromévente megrendezett nagyszabású konferenciára, amelynek ezúttal Brighton adott otthont.
- **Nemzetközi projektek.** 2017-ben az MNL négy nagyobb európai együttműködési projektben vett részt.

E-ARK – A januárban zárult projekt célja volt, hogy kormányzati és állampolgárok számára nyújtott szolgáltatások fejlesztése érdekében támogassa az európai archiválási infrastruktúra harmonizálását, egységes elvárás-rendszeren keresztül ösztönözve a levéltári adatok újrahasznosítását. Az MNL feladatai meghatározóan 2016-ban befejeződtek, a 2017. évre a zárójelentés és az elszámolás maradt. A projekt *'kiemelkedően sikeres'* minősítést kapott az Európai Bizottság értékelése során, amelynek eredményeként szolgáltatással való fejlesztésként felkerült a *Connecting Europe Facilities Building Block* szolgáltatások listájára. A CEF 2018. évi munkatervében pályázati kiírás szerepel ennek megvalósítására, amelyben a Magyar Nemzeti Levéltár konzorciumi partnerként kíván részt venni.

EHRI – Az MNL 2014 ősze óta vesz részt társult partnerként a projektben. Jelenleg két munkacsoport tevékenységéhez járunk hozzá. A *Data Identification and Integration* (WP 9) fő célja a központi levéltári adatbázis építése. 2017 folyamán az MNL anyagából 15 újabb gyűjtemény (állag) angol nyelvű, nemzetközi levéltári standardoknak megfelelő leírása került fel az adatbázisba. Már 2017-ben folyamatban volt egy magyar-román-szlovák műhelykonferencia előkészítése a magyarországi holokauszt forrásairól, amelyre 2018 tavaszán kerül sor. A *New Views on Digital Archives* (WP 12) munkacsoportban Szatucsek Zoltán részt vett a holokauszt korai dokumentációjával illetve a téma diplomáciai forrásaival foglalkozó forráskiadványok előkészítésében (várható megjelenés: 2018-2019), Csósz László szerkeszti az EHRI *Document blog* c. multimédiás forrásközlő portálját, ahol Csonka Laurával közösen illetve önállóan három blogbejegyzést publikált. <https://blog.ehri-project.eu/author/laszlo-csoz/>. Ezeket a szövegeket világszerte eddig közel négyezren olvasták.

CO:OP – Az Európai Unió *Creative Europe Programja* által támogatott, 11 ország 17 kulturális intézményének együttműködésével 2014–2018 között megvalósuló *Community as Opportunity* (CO:OP) projekt célja, hogy a levéltáros és kutatói közösség együttműködését erősítse és fejlessze. Ennek érdekében a kutatószolgálati tevékenységek proaktivitására törekedtünk, és számos olyan rendezvényt szerveztünk, ahol a célközösségek közvetlen tapasztalatszerzésére nyílt lehetőség. A 2016. évi budapesti workshop levéltári szolgáltatásokat bemutató előadásait újjal kiegészítve, szakmai találkozó keretében négy helyszínen tartottunk bemutatót (Szeged, április 27.; Debrecen, szeptember 25.; Veszprém, október 19.; Kaposvár, november 22.). Az Aktakaland kutatási blog három tematikus közönségtalálkozót szervezett (3. Blogtalálkozó: Az egyházi anyakönyvek kutatási lehetőségei, január 20.; 4. Blogtalálkozó: A magyar katonai múlt forrásai, május 19.; 5. Blogtalálkozó: Hungarikakutatás, december 6.). A CO:OP társszervezőként közreműködött több kiállítás és konferencia szervezésében: Múltunk öröksége – Bővülő történelem kiállítás (JNSZML, Jászberény, május 11–július 30. és Aba-Novák Agóra Kulturális Központ, Szolnok, október 5.–november 14.); Nemzetközi konferencia az Esterházy család cseszneki ágáról (VeML, Veszprém–Réde, június 23–24.); Emlékkonferencia Borsa Iván születésének 100. évfordulója tiszteletére (MNL OL, Budapest, szeptember 8.); II. országos családtörténeti konferencia (MNL JNSZML, Szolnok, október 12.); Reformáció Nógrádban (nemzetközi konferencia, MNL NML, Salgótarján, október 19.). Részt vettünk a

projekt féléves találkozóin májusban Tartuban, októberben Madridban, valamint márciusban a *3. Croatia Icarus Days* rendezvényén Vukovárott. A projekt támogatásával a 3000-es kormányhatározatok (MNL OL, XIX-A-83-b, 1955–1967) iratanyagát külső vállalkozó bevonásával digitalizáltuk. A több mint 106 510 oldal online a Hungaricana portálon elérhető. Megkezdtük a projekt „Kalandok a levéltárban” alprogramjának előkészítését, ennek keretében közoktatásban részt vevő tanulók háromalkalmas levéltár-pedagógiai foglalkozáson vesznek részt és tapasztalataikról rövidfilmet készítenek.

Europeana Migration – Szeptemberben megkezdődött az Europeana migrációval foglalkozó tematikus gyűjteménye kialakításának projektje. Az MNL három tartalomterület digitalizálásával és közzétételével vesz részt a projektben: a 17. századi Temes vármegyei térképek digitalizálásán túlmenően 1956-os emigrációval kapcsolatos gyűjtést és a roma kisebbséghez kapcsolódó iratok közzétételére vállalkozott. 2017-ben a gyűjtemények kiválasztására és a feldolgozás feladatainak meghatározására került sor.

- **Hungarika feltárás.**

Folyamatos volt a kapcsolattartás a Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltséggel. A Bécsi Erdődy levéltár középkori okleveleinek digitális állományait elérhetővé tettük belső hálózaton a megyei levéltárak számára is. Megkezdtük a Mikes Kelemen Program keretében vándorkiállítás szervezését a megyei levéltárak számára (MNL VeML, SzSzBML), a program keretein belül sor került iratanyag rendezésére, iratanyagok előkészítésére a Bővülő Történelem című kiállítás számára. A Kanadából beszállított német nyelvű prédikációgyűjteményt pedig restauráltuk. Megkezdődött a bécsi orosz követségi templom papja, később esperese Mihail Fjodorovics Rajevszkij (1811-1884) hagyatékán belül található 21 db Esterházy levél másolatban történő beszerzése. Ugyancsak megkezdődött a Pozsonyi Állami Levéltárban, egyházi letétként őrzött Mariánka provincia frantúskánov, Ladula 10, Kláštor v Güssingu, inv. č. 69-74, škatula č. 8. jelzetű iratanyag (1 doboz) digitális másolatban történő beszerzése. Javaslatot készítettünk a kárpátaljai levéltárakban őrzött hungarika anyagok digitalizálására. A Gdanski egyetemről együttműködés keretében érkezett Adam Lubocki segítségével ellenőriztük a Mikrofilmár Lengyelországi hungarika gyűjteményét és összevetettük az eredeti anyagot őrző lengyel levéltárak segédleteivel. A Külügyminisztériummal és az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárával közösen elkészítettük és bemutattuk a Bereg Megye Adománylevelét bemutató kiadványt. Folytatódott a Szlovák Levéltári Felügyelőséggel a magyar-szlovák mikrofilm és digitális másolatok cseréje. Hasonló együttműködésben vettünk részt a Nagymihályi (Míchalovce) Levéltárral. Javaslatot készítettünk határon túli együttműködés keretében a hungarika levéltári anyagok további feltárására és rendezésére egy levéltári tudásközpont felállításával.

- **Nemzetközi szakmai és tudományos szervezetek.**

Nem tudtunk részt venni a *Nemzetközi Levéltári Tanács* és az EURBICA 2017. évi rendezvényein. A *Trieste-Maribori Levéltártudományi Intézet* igazgatóválasztmányában helyet kapott az MNL, az intézményt Reisz T. Csaba képviseli. Fiziker Róbert részt vett az *International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor* (Trieszt-Maribori Nemzetközi Levéltártudományi Intézet) munkájában, tanulmányt készített és előadást tartott a 27. nemzetközi levéltári napon és részt vett az *International Tracing Service* és a *Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit* közös egyhetes workshopján Berlinben. Vendégül láttuk az International Students of History Association (ISHA): konferenciáját, a hallgatók számára iratbemutatót, előadást és levéltárlátogatást szerveztünk.

- **Kétoldalú kapcsolatok**

Az elmúlt években elsősorban a szomszédos országok és a régió országaival kötöttünk együttműködési megállapodásokat: az Albán Nemzeti Levéltárral, az Osztrák Állami Levéltárral, Bosznia Hercegovina Levéltárával, a Bolgár Köztársaság Állami Levéltárával, a Horvát Országos Levéltárral, a Lengyel Köztársaság Állami Levéltárával, Oroszországi Állami Gazdasági Levéltárával, a Macedón Köztársaság Állami Levéltárával, a Román Nemzeti Levéltárral, Újvidék Város Történeti Levéltárával, a Vajdasági Levéltárral, Kassa Város Levéltárával, Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumával, a Szlovák Nemzeti Levéltárral és Ukrajna Levéltárainak Állami Bizottságával.

2017. május 29-én együttműködési megállapodást kötöttünk az Észak-Rajna-Vesztfáliai Tartományi Levéltárral, február 29-én a Thüringiai Tartományi Levéltárral az európai állami levéltárak közös munkájának erősítése, és a levéltártudományi továbbképzés támogatása érdekében. Aláírásra került a Török Nemzeti Levéltárral és a Török Külügyi Levéltárral egy szerződés, ami új lehetőséget teremt a magyar–török kapcsolatok történetének feldolgozására. Bemutatásra került a Török-magyar kapcsolatok az Oszmán Birodalomtól napjainkig c. forráskiadvány Isztambulban és Budapesten. 2017. június 15-17. között tartotta meg az orosz-magyar levéltári vegyesbizottság ülést Budapesten. Fiziker Róbert ellátta a német–magyar levéltári kapcsolatok felügyeletét és ügyeinek intézését, többek között az Észak-Rajna Vesztfáliából és Thüningenből érkezett levéltári vezetők tavaszi, illetve Anne Potthoff levéltáros szeptemberi programjának szervezését. Munkatársaink (Laczlavik György, Rácz György) előadást tartottak a Szlovák Levéltári Egyesület 2017. évi vándorgyűlésén. Számos külföldi vendég volt kíváncsi az elektronikus levéltári rendszer működésére. Részt vettünk az Európai Unió Történeti Levéltára számára készülő, a legjobb mintákat bemutató tanulmány elkészítésében és hasonló céllal láttuk vendégül a maribori levéltár delegációját a szlovén elektronikus levéltári projekt támogatásához. Lux Zoltán részt vett a német nyelvű levéltárosok konferenciáján Bázalban.

A megyei levéltárak 2017-ben is folytatták korábbi, önálló, elsősorban határmenti kapcsolataik ápolását.

A Baranya Megyei Levéltára az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral alakított ki szorosabb nemzetközi kapcsolatot. Mindhárom levéltár képviseltette magát egymás szakmai, illetve közművelődési rendezvényein is.

A Bács-Kiskun Megyei Levéltár 2004-ben és 2005-ben a szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral írt alá nemzetközi együttműködési megállapodásokat. Ennek keretében a tagintézmény levéltárosai rendszeresen részt vesznek a társintézmények konferenciáin, szakmai rendezvényein.

A Békés Megyei Levéltár az Aradi Szabadságszobor Egyesülettel együttműködve 2015-ben megjelentetett Kovách Géza tanulmánykötetének kolozsvári bemutatójára 2017. október 4-én került sor Aradon 40 fő részvételével. (A könyv kiadója az egyesület, a munka szellemi részét az MNL BÉML munkatársai végezték.)

A Csongrád Megyei Levéltár továbbra is kapcsolatot ápol a vajdasági levéltárakkal (Zenta, Nagybecskerek, Szabadka), bár jelenleg szakmai projekt nincs folyamatban, de kölcsönösen látogatják egymás rendezvényeit, s adott esetben szakmai eszmecsere folytatnak. Kapcsolataik igen intenzívek lengyelországi szervezetekkel, így például az Insytut Pamięci Narodowej (Nemzeti Emlékezet Intézete) varsói központjával, rzeszówi, s most már krakkói részlegével is. Kapcsolatban állnak a Varsói Felkelés Múzeumával, valamint a Dom Spotkań z Historią nevű szervezettel. Az év első felében sikeresnek bizonyult a Tarnóvi Városi Múzeummal való együttműködés. Jó a kapcsolat a lengyelországi Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumával, a minisztérium képviselőjében gyakran látogatott Szegedre Jerzy Platajs történész. Keresik az együttműködés lehetőségét a Łódzi Tudományegyetem Jogi Karával. Az intézmény dékánjával folytattak egyeztetéseket a lehetőségekről. A makói fiókleveletár szakmai kapcsolatot épített ki a szerbiai Zrenjanin (Nagybecskerek) levéltárával és múzeumával. 2017. június 23-án levéltári órát tartottak 24 főnek, zömében zrenjanini diákoknak.

Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára közösen szervezte meg a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma Nyitrai Állami Levéltár Komáromi Fiókleveletárával a „Hátország a Nagy Háborúban” vándorkiállítás revkomáromi bemutatóját 2017. március 2-án. Ezt követően Olga Kasalová igazgató kezdeményezésére Katarína Répasová, a komáromi fiókleveletár munkatársa népszerűsítette a tárlatot a környékbeli iskolákban ismertette az észak-komáromiak mindennapjait az 1910-es években. Összesen öt oktatási intézményben, körülbelül 500 diák vett részt a levéltár-pedagógiai programokon. A Nyitrai Állami Levéltár 2017. szeptember 19-én és 20-án tartotta meg „A levéltárak története – A történelem levéltárai” című tudományos konferenciáját nemzetközi részvétellel. A rendezvényen a szlovákiai, az erdélyi és a cseh levéltárosok mellett a győri levéltárat Hegedüs Zoltán képviselte előadással. A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma Nyitrai Állami Levéltár Komáromi Fiókleveletára 2017. szeptember 27-én és 28-án megrendezett „Szociális és egészségügyi ellátás az idők forogtatagában” című konferenciáján a győri tagintézmény három munkatársa tartott előadást. A hat fős magyar delegáció Olga Kasalova igazgatóval megegyezett a további együttműködésről. A Ráth Mátyas Evangélikus Gyűjteménnyel közösen rendezték meg a „Protostáns források, családok, személyek és históriák a 16-20. századból” című konferenciáját 2017. november 16-án. A tudományos összejövetelen felszólalt Dr. Peter Keresteš a Nyitrai Állami Levéltár igazgatója is. A szlovákiai archívum öt fős delegációját fogadták és megállapodtak a Nyitrai található magyar nyelvű iratok feltárásának részleteiről.

A Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltár kiadványcsere kapcsolatban áll a Burgenlandi Tartományi Levéltárral és a Burgenlandi Tartományi Múzeummal.

A Heves Megyei Levéltár a Lengyel Levéltáros Egyesület (Polskie Towarzystwo Archiwalne) kezdeményezésére, velük együttműködve rendezett kiállítást. A 9 fős lengyel levéltáros delegáció tagjai látogatásuk során tájékozódtak a levéltárról, az ott őrzött lengyel vonatkozású dokumentumokról. A szakmai megbeszélésen a levéltárak digitalizálási programjairól is szó volt.

A Nógrád Megyei Levéltár a Besztercebányai Állami Levéltár Losonci Levéltára képviselőivel az együttműködés formáiról, a reformációs évforduló során megvalósítható közös programokról, illetve a Hungarica-kutatás menetéről egyeztetett. A Reformáció Nógrádban című konferencián a losonci levéltár igazgatónöje előadást tartott.

A Somogy Megyei Levéltár a Rijekai Állami Levéltárral ápol immár 15. éve szoros szakmai kapcsolatot, amelynek keretében a somogyi levéltárosok rendezik és jegyzékelik az ottani magyar nyelvű iratok egy részét, a horvát levéltárosok pedig részt vesznek a kaposvári levéltári napon, amelyen – hagyományosan – előadást is tartanak. Az NKA-hoz egyedi pályázatot adtak be a munka befejezése érdekében. Az NKA felé vállalt kötelezettséget a rendezéssel, jegyzékeléssel sikerült teljesíteni. Ebben az évben a horvát félnek sikerült a rendezés befejezéséhez dobozt biztosítani. Szeptemberben három kolléga fejezte be a közel 100 méter mennyiségű M. Kir Tengerparti Kormányzó iratanyagának bedobozolását és jegyzékének pontosítását. Jövő év elején a magyar nyelvű jegyzék is felkerülnek honlapunkra.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár a Kárpátaljai Állami Levéltárral tart fenn intenzív kapcsolatot. A Külügyminisztérium támogatásával kiadott közös könyvüknek Nyíregyházán és Ungváron is volt bemutatója. A kárpátaljai kollégák részt vettek a nyíregyházi levéltári napokon is. Folytatódott a főispáni iratok opiszainak fordítása. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskola meghívására több konferencián vettek részt a nyíregyházi levéltárosok. A diákok számára rendezett pályázaton zsűrizésre is felkérést kaptak. A Szatmárnémeti Állami Levéltárban tovább folyt a kutatás, a szatmári anyakönyveket térképezték fel. A levéltári napok témája az idén a szlovák–magyar lakosságcsere volt, amelyre előadónak több szlovák és magyar történészt hívtak. Kollégáik részt vettek az idén is a Vágsellyei Levéltári Napokon. A német levéltárak közül Nyíregyháza testvérvárosának, Iserlohnak a levéltárával vannak kapcsolatban, az idén rövid látogatásra érkezett küldötteikkel egyeztettek jövőbeni terveiket. Az év végén a heidelbergi levéltár BFL-ben lévő kiállítását hozták

Nyíregyházára Barabás László tiszteletbeli konzul közreműködésével. A megnyitót követően Katona Csaba történész gasztrotörténeti előadására sok diák volt kíváncsi.

A Vas Megyei Levéltár a több évtizede meglévő hagyományt folytatva a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtárral, a muraszombati Muravidéki Múzeummal és a Maribori Területi Levéltárral bonyolított kiadványcserét. A SI–HU Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program pályázat keretében az „e-documenta Pannonica” projekt megvalósításán 2017–2020 között a levéltár 3 szlovén partnerintézménnyel működik együtt: a Maribori Területi Levéltárral, a Muraszombati Muravidéki Múzeummal és a Beltinci Idegenforgalmi és Művelődési Intézettel. A Zala Megyei Levéltárral való munkamegosztás alapján ebben az évben tagintézményünkre hárultak a Szlovén-magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor előkészítésével és lebonyolításával összefüggő szakmai és szervezési feladatok. Levéltárunk részéről két munkatárs irányította a 2017. június 23. és június 28. között megrendezett tábor munkáját.

A Veszprém Megyei Levéltár munkatársai folytatták a pozsonyi Szlovák Nemzeti Levéltárban a hungarika kutatást, forrásfeltárást, amelynek célja az Esterházy család cseszneki ága Pozsonyban őrzött iratainak feltárása, jegyzékelése és a fontosabb iratok másolatának megszerzése volt. A Pozsonyi Állami Levéltár Vágsellyei Fióklevéltárával, a somorjai Bibliotheca Hungaricana-val és a Zentai Történelmi Levéltárral részt vettek egymás rendezvényein előadások tartásával. A Szenci Városi Múzeummal az Esterházy család ifjabb fraknoi és a cseszneki ág közös forrásfeltárázásában és konferenciákon vettek részt, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával a hagyományos kiadványcsere mellett az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó forráskutatásban, a veszprémi egyetemisták deportálásával kapcsolatos kutatásban működtek együtt. Az Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa, Freiburg intézettel a kitelepített németek kapcsolatrendszerének és levelezésének feltárása volt közös kutatásuk célja.

A Zala Megyei Levéltár 15 fővel szakmai tanulmányúton vett részt a Szlovén Köztársaság Levéltárában, Ljubljánban 2017. május 30-án. A tagintézmény közreműködött a 2017-ben a Vas Megyei Levéltár által szervezett Szlovén-magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor lebonyolításában.

III. 13. 2. Hazai kapcsolatok

Az MNL hazai kapcsolatai 2017-ben is sokrétűek és intenzívek voltak: számos országos és helyi közgyűjteménnyel, kulturális intézménnyel állt kapcsolatban és működött együtt valamilyen formában. A már meglévő kapcsolatok tovább erősödtek, és bővült a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel, a Nemzeti Emlékezet Bizottságával és az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával való együttműködés. 2017 első felében az intézmény keretmegállapodást kötött a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központtal az Elektronikus információszolgáltatás (EISZ) nemzeti programban való részvételről. Az MNL tagintézményei 2017-ben is részt vettek a Reformáció Emlékbizottság pályázatain, projektjeiben és rendezvényein.

Az MNL Országos Levéltára a Mikes Kelemen Program kapcsán szakmai partnerként 2017-ben is együttműködött az Országos Széchényi Könyvtárral. Együttműködött az egykori Balassi Intézettel (jelenleg KKM) is a Klebelsberg ösztöndíjjal összefüggő feladatok ellátása ügyében. Kapcsolatot épített ki a Tom Lantos Intézettel, a Magyar Orthodox Izraelita Levéltárral és az ELTE Germanisztikai Intézetével. Munkatársai részt vettek az Országos Széchényi Könyvtárban rendezett, a Mikes Kelemen Program eredményeit bemutató konferencián, a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár „Zsidó családkutatás” című konferenciáján, a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete szakmai napján, valamint a fehérvárcsurgói Károlyi Kastélyban megrendezett Károlyi-konferencián. A Gazdasági Levéltári Főosztály egy-egy munkatársa részt vett az MTA BTK, NEB Vidéktörténeti Témacsoport, valamint az MTA TK Politikatudományi Intézet REWORK-OTKA Kutatócsoport munkájában. 2017-ben az OL 18 hazai kiadványcsere-kapcsolattal rendelkezett.

A megyei tagintézmények a levéltáros szakmai szervezetek mellett 2017-ben is hagyományosan jó viszonyt ápoltak a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A levéltári integráció és a fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való korábbi jó kapcsolat is. A megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői voltak.

Néhány megyei példa a hazai kapcsolatok sokrétűségére:

MNL BaML: Egyik legfontosabb partnerük a Pécsi Tudományegyetem. Az informatikus-könyvtáros, történelem, néprajz, földrajz, hon- és népismeret szakos hallgatóinak tartottak foglalkozásokat. A reformációs projekt keretében partnerkapcsolatot alakítottak ki a Pécsi Református Egyházközséggel, a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel, a Baranya Református Egyházmegye Levéltárával. A Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközponttal a sajtó-digitalizálások területén működtek együtt. Régi partnerük a Janus Pannonius Múzeum. 2017-ben megkezdték az Arcanum Adatbázis Kft-vel való együttműködésben az MNL BaML könyvtári anyagának digitalizálását. A Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvánnyal szoros partnerkapcsolatot alakítottak ki.

MNL BéML: „A kereszténység védőoszlopa” – Gyula 1566-ban... című, 2017-ben megjelent kötetük kiadója az Erkel Ferenc Kulturális Központ és Múzeum Nonprofit Kft. volt. Egyik munkatársuk a Békéscsabán megjelenő *Bárka* c. folyóirat társadalomtudományi rovatának szerkesztője.

MNL CsML: Jó viszonyt ápoltak a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Szegedi Tudományegyetemmel, a Gál Ferenc Főiskolával, a Szeged-Csanádi Egyházmegyével. Kapcsolatban állnak az Ópusztaszeri Történeti Emlékparkkal, a hódmezővásárhelyi Emlékpont Múzeummal, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral. Képviselettek magukat a *Szeged* című kulturális folyóirat szerkesztőségi munkájában is, továbbá részt vettek a Csongrád Megyei Értéktár Bizottság tevékenységében. A csongrádiak szoros kapcsolatot ápoltak a Koch Sándor Csongrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrádi Szervezetével és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesülettel. Segítették a Csongrádi Helytörténészek Baráti Körének munkáját. A hódmezővásárhelyiek együttműködtek a Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társasággal, a Bessenyei Ferenc Múvelődési Központtal, a Németh László Városi könyvtárral, valamint a Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközséggel.

MNL FML: Egy munkatársuk az MTA BTK Vidéktörténeti Kutatócsoport, öt pedig a VEAB munkájában vett részt.

MNL GYMSM GYL: Igen sokrétűek voltak a helyi kapcsolataik, ezek közül csak néhány példát említünk. Együttműködtek a Győri Egyházmegyei Levéltárral, a Pannonhalmi Főapátsági Levéltárral, a MOKK Közjegyzői Levéltárral, a Széchenyi István Egyetemmel, a levéltár-pedagógiai programok keretében pedig számos gimnáziummal és általános iskolával.

MNL GYMSM SL: Elsősorban a Sopronban működő közgyűjteményekkel működtek együtt, legfontosabb partnerük a Soproni Múzeum volt. A múzeumtól ingyenesen kaptak a kiadványaikhoz illusztrációt a Soproni Múzeum gyűjteményéből, a kiadványok technikai szerkesztésben a múzeum munkatársai is részt vettek. A szakmai kiadványok tervezésében és előállításában szoros szakmai együttműködést alakítottak ki a budapesti központi kutatóintézetekkel (MTA TTI, ÁBTL, NEB).

MNL JNSZML: Együttműködtek a SINOSZ megyei szervezetével és a törökszentmiklósi Kapocs Mozgássérültek Segítségére Alapítvánnyal, szolnoki és mezőtúri család-kutató klubokkal, a szolnoki Verseghy Ferenc Könyvtárral, a Jász Múzeummal.

MNL K-EML: Együttműködő partnerei közé tartoztak az esztergomi közgyűjtemények (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), az Esztergomi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat, a tatai Kuny Domokos Múzeum és a Komáromi Klapka György Múzeum.

MNL NML: A társintézmények rendezvényein kölcsönösen részt vettek. Négy munkatársuk a megyei múzeumi évkönyvben is publikált. A Dornay Béla Múzeummal közösen írták ki a Nagy Iván Honismereti Pályázatot, a beadott pályaműveket közösen bírálták el. Könyvbemutatót szerveztek a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Nógrád Megyei Szervezetével.

MNL PML: A Károli Gáspár Református Egyetem Nagykőrösi Tanítóképző Karával közös konferenciát tartottak 2017. november 30-án. A Reformáció Emlékév alkalmából összeállított vándorkiállítást is ott szervezték meg november 30. és december 8 között.

MNL SML: A somogyi folyóiratok digitalizálása kapcsán együttműködésbe kezdtek a Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtárral.

MNL SzSzBML: Néhány intézmény azok közül, amelyekkel együttműködtek: Apáczai Csere János Általános Iskola, Jókai Mór Református Általános Iskola, Zrínyi Ilona Gimnázium (levéltár-pedagógia), Bessenyei Kulturális Egyesület (kiállítás), Nyíregyházi Evangélikus Gyülekezetek (közös program, adatbázis-építés, forráskiadás), Jósa András Múzeum, Móríc Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár (közös program, pályázat).

MNL VaML: Együttműködtek a Vasi Múzeumbarát Egylettel (ismeretterjesztő előadások, időszaki kiállítás, pályázati források megszerzése), a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeummal (kiállítások, Múzeumok Éjszakája, az Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében pályázati támogatást nyert „e-documenta Pannonica” projekt), a Kőszegi Városi Múzeummal („Kőszeg és a zene” című kiállítás). További partnerek voltak: Vas Megyei Honismereti Egyesület, Szombathelyi Egyházmegyei Levéltár, Közjó és Hagyomány Egyesület, Szombathelyi Szépművészeti Egyesület, Vasvári Múzeum, Szombathelyi Evangélikus Egyházközség.

MNL VeML: A teljesség igénye nélkül az alábbi szervezetekkel és intézményekkel működtek együtt: Nemzeti Emlékezet Bizottsága (forrásfeltárás), Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, Budapest (cigányholokauszt témában kiállítások, filmvetítések kerekasztal-beszélgetések, pedagógiai módszertani továbbképzés), Állambiztonsági Szolgálatok Levéltára (forrásfeltárásban való együttműködés), Pannon Egyetem, Veszprém (szakmai rendezvények, konferenciák közös rendezése), MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport, valamint a Lendület „Trianon 100” kutatócsoport (egy-egy kolléga vesz részt a munkában), MTA Kisebbségkutató Intézet (OTKA) kutatásában való részvétel, Veszprém Megyei Önkormányzat (Veszprém Megyei Értéktár), Veszprém Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzat (kutatási együttműködés), Veszprémi Érseki és Főkapitányi Levéltár (forrásfeltárás, közös konferenciák szervezése, közös kiadványmunka), Pápai Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa (forrásfeltárás, közös rendezvények).

MNL ZML: „Városbírók és polgármesterek” címmel tudományos konferenciát szerveztek Zalaegerszeg város önkormányzatával közösen, továbbá a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral együttműködve konferenciakötetet jelentettek meg. A „Zalai honvédek Kárpátalján” c. könyvet Zalaegerszegen a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral, Nagykanizsán a Thury György Múzeummal közösen mutatták be. Az „Utóvédként a Donnál III.” c. könyv bemutatójára a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárban, a Fejér György Városi Könyvtárban és a Thury György Múzeumban került sor.

III. 14. Pályázatok

Az MNL tagintézményei rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve fejlesztése érdekében minden évben, így 2017-ban is, számos pályázatot nyújtottak be. Folyamatosan kerestük a lehetőséget, hogy a pályázati kiírások lehető legszélesebb spektrumát tudjuk kihasználni a helyi, hazai és nemzetközi pályázatok tekintetében. Szakmai feladataink ellátásához elsősorban az NKA Közgyűteményi Kollégiumához, kisebb számban az NKA Könyvkiadási Kollégiumához, a NKA Folyóirat-kiadási Kollégiumához, az NKA Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiumához pályáztunk. Egyes megyei tagintézményeket a helyi és megyei önkormányzat is támogatásban részesített (Keszthely, Veszprém, Zalaegerszeg).

Kiemelt jelentőségű volt a Reformáció Emlékévhez, valamint az I. világháborúhoz, az 1956-os emlékévhöz és a GULAG emlékévhöz kapcsolódóan kapott támogatásunk.

2017 januárjában a Magyar Nemzeti Levéltár „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” projekt megvalósításába kezdett hosszas előkészítés után. A Közigazgatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) keretében megvalósuló programjára az intézmény 2 630 000 000 forint vissza nem térítendő támogatást kapott. A projekt célja az állampolgárok és a közigazgatási intézményrendszer számára nyújtott szolgáltatások egyszerűsítése, elektronizálása és országos kiterjesztése. A Magyar Nemzeti Levéltár új fejlesztése olyan elektronikus szolgáltatáscsomagot alakít ki, amelynek a segítségével a hivatali ügyek intézéséhez automatikusan biztosítja a kérelmező vagy az ügyintéző szervek részére a szükséges igazoló iratanyagot. A projekt a Széchenyi 2020 program keretében az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témákban nyújtottak be pályázatokat a tagintézmények:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése,
- levéltári napok, konferenciák, kiállítások szervezése,
- közművelődési tevékenység,
- restaurálás,
- digitalizálás,
- adatbázis-építés, adatbázis-fejlesztés,
- iratvásárlás,
- savmentes dobozok vásárlása,
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése,
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése,
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása,
- infrastruktúra fejlesztés,
- energetikai korszerűsítés,
- szakmai továbbképzés,
- informatika, elektronikus közigazgatás fejlesztés tárgyában.

A levéltár megnevezése	Megvalósított és lezárt pályázatok száma	Összege
MNL BKML	2 NKA	1.049.500 Ft
MNL BaML	3 NKA	1.262.500 Ft
MNL BéML	2 NKA	1.307.736 Ft
MNL BAZML	2 NKA	583.752 Ft
MNL CSML	2 NKA	750.000 Ft
MNL FML	3 NKA	1.325.375 Ft
MNL GYMSML GYŐR	2 NKA	850.000 Ft
MNL GYMSML SOPRON	6 NKA	2.675.335 Ft
MNL HBML	1 NKA, 1 Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, 1 Emberi Erőforrás Támogatáskezelő	7.354.750 Ft
MNL HML	1 NKA	582.000 Ft
MNL JNSZML	5 NKA, 1 Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány,	2.674.094 Ft
MNL KEML	3 NKA	1.028.800 Ft
MNL NML	3 NKA	2.030.132 Ft
MNL OL	16 NKA, 3 Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, 1 Nemzeti Emlékezet Bizottság, 1 Miniszterelnökség, 2 Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, 2 Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, 1 Szerencsejáték Zrt., 1 KÖFOP, 1 COOP	260.926.209 Ft, KÖFOP 2017. évben lehívott része 7200 Euro
MNL SML	4 NKA	1.980.559 Ft
MNL SZSZBML	4 NKA, 1 Külgazdasági és Külügyminisztérium, 1 Emberi Erőforrás Támogatáskezelő	7.504.040 Ft
MNL TML	1 NKA	299.498 Ft
MNL VaML	1 NKA, 1 Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt., 1 Emberi Erőforrás Támogatáskezelő	1.245.840 Ft
MNL VcML	2 NKA 3 Veszprém Megyei Jogú Város	1.708.600 Ft
MNL ZML	3 NKA 2 Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata, 1 Keszthely Város Önkormányzata, 1 Zala Megyei Önkormányzat, 1 Zala Megyei Önkormányzat, 1 Zalaegerszeg Kultúrájáért Közalapítvány	3.269.300 Ft
Összesen	66 NKA 1 Miniszterelnökség 6 Emberi Erőforrás Támogatáskezelő 4 Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2 Nemzeti, Kutatási és Fejlesztési és Innovációs Hivatal 1 Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt. 1 Külgazdasági és Külügyminisztérium 4 önkormányzati 1 egyéb közalapítvány 1 Szerencsejáték Zrt. 1 KÖFOP, 1 CO.OP	300.408.020 Ft 7000 Euro

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL 2017-ban a jogszabályi változásokat folyamatosan követve felülvizsgálta a korábban megalkotott szabályzatokat és utasításokat az országos intézményi integráció követelményeinek megfelelően. Az éves munkarend a tagintézményekkel egyeztetve főigazgatói utasításban került meghatározásra. A működés hatékonysága érdekében az SZMSZ-ben is rögzített értekezletek összehívása rendszeresen megtörtént.

Vezetés

Az MNL vezetését érintően 2017 során több változás is történt. 2017. április 18-tól dr. habil. Szabó Csaba személyében új főigazgatója lett az intézménynek. Az így megüresedett általános főigazgató-helyettesi posztot pedig dr. Míró Zsuzsanna töltötte be. A megyei tagintézményekért felelős főigazgató-helyettesi munkakörbe 2017. február 1-jével prof. dr. Ö. Kovács Józsefet nevezték ki. Ezt a feladatkört 2016. augusztus 15-től, dr. Fülöp Tamás megyei főigazgató-helyettes távozását követően ideiglenesen még általános főigazgató-helyettesként dr. habil. Szabó Csaba látta el 2017 januárjáig.

A megyei tagintézmények élén álló igazgatók személyében egy helyen történt változás: 2017. május 18-ával visszatért gyermeknevelési céllal igénybe vett fizetés nélküli szabadságáról Hermann István, aki átvette Boross István megbízott igazgatótól az MNL Veszprém Megyei Levéltára irányítását.

Az igazgatóhelyettesi munkaköröket érintően viszont három helyen volt személyi változás: G. Jakó Mariann nyugdíjba vonulása következtében az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárában Kis József kapott megbízást a vezetői feladatok ellátására, míg az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárában 2017 novemberétől az igazgató-helyettes gyermekgondozási szabadságáról visszatért főállásúként. Az MNL Veszprém Megyei Levéltárában az igazgatóhelyettesi poszton is változás következett be, ugyanis Márkusné Vörös Hajnalka október 1-jével történt lemondását követően Boross István lett megbízva fél évre az igazgatóhelyettesi teendők ellátásával. Két további tagintézményben (MNL JNSzML, MNL TML) az egyéves megbízást követően öt éves kinevezéssel látják el a feladatokat az igazgató-helyettesek.

Ügyvitel

Az MNL ügyvitelét érintően fontos szólni arról, hogy 2014. január 1-jével bevezetésre került a Poszeidon iktatóprogram, amellyel megvalósíthattuk az intézmény integrált ügyiratkezelését, ezzel felszámolva a korábbi, többfajta iktatóprogram használatát. A programban 2017-ban 39 helyen végeztünk iktatást. Az MNL-ben 2017-ben 62 193 db (ebből 36 684 főszám és 25 509 alszám) iktatási eset került rögzítésre (2016: 60 788; 2015: 60 969; 2014: 49 215). E program segítségével látjuk el a Levéltári Kollégium, a levéltári szakfelügyelet és a Nógrád Megyei Levéltárért Alapítvány iktatását is.

Belső szabályzatainkat, munkautasításainkat, a megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetőit az MNL belső hálózatán, az Intranet-en hozzáférhetővé tettük.

Képzés, továbbképzés

Az MNL 2017-ban folytatta a különböző, belső szakmai munkánkat segítő képzések szervezését. A képzések elsősorban a Levéltári Nyilvántartó Rendszer használatának, illetve működésének mind szélesebb körű megismerésére irányultak. Az SZKK az EMMI-től kapott támogatásból finanszírozva valósította meg a három alkalomból álló, egy-egy napos Poszeidon képzést. Az SZKK a szakmai munka egységesülése érdekében tovább folytatta a 2014-ben megkezdett szakmai módszertani megbeszélések sorozatát. Ezen felül az SZKK külsős résztvevők számára az év tavaszán nem-OKJ-s képzés keretében sikeres irattáros, iratkezelő tanfolyamot bonyolított le. Az intézmény munkatársai oktatóként a 2017. évben is részt vettek az ELTE levéltáros képzésében. Még 2016-ban az MNL a Nemzeti Községi Egylettel (NKE) kötött kétoldalú megállapodás keretében, az egyetemmel szoros együttműködésben kidolgozta az NKE által ez évben bevezetett Közigazgatási iratkezelési (records management) képzés programját. Ennek megfelelően a 2017/2018-as tanévben a képzés meg is kezdődött, amelyben az MNL munkatársai is aktívan részt vettek oktatóként.

A határon túli magyar vonatkozású levéltári iratanyag feltárásának segítése érdekében képzést szerveztünk Erdélyben és Kárpátalján.

A Levéltári Nyilvántartó Rendszer használatának elmélyítése érdekében az MNL Veszprém Megyei Levéltára is több alkalomból álló képzést szervezett. Az MNL VeML a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumától a „scopeArchiv oktatás az MNL megyei tagintézményei számára” című pályázatával már 2016-ban 848 600 Ft, majd 2017-ben 800 000 Ft vissza nem térítendő támogatást nyert el. A támogatás révén a tagintézmény oktatótermében 2016 őszén és 2017 tavaszán egy 5 alkalomból álló (2016.11.09. és 11.30., 2017.02.23., 03.08., 04.26.), majd 2017 őszén 2x2 napos (2017.11.15-16. és 29-30.) belső képzésre került sor. Az MNL egységes Levéltári Nyilvántartó Rendszerének komplex oktatását az OL és két megyei levéltár (Zala, Veszprém) munkatársai végezték. A képzésen eddig összesen 15 megyei levéltár 30 munkatársa

sajátította el a scopeArchiv kezeléséhez elengedhetetlenül szükséges ismereteket. A továbbképzés elsődleges célja az volt, hogy a résztvevők az elméleti alapok mellett elmélyült gyakorlati képzés keretében ismerkedhessenek meg a rendszerrel a kitűnően felszerelt oktatóterem segítségével.

Míndemellett említést kell tenni arról is, hogy az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma 625 375 forint összegű támogatásával, 2017. március 9-én „A levéltár szerepe a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésében” című szakmai továbbképzés lebonyolítására került sor az MNL Fejér Megyei Levéltárában. A képzésen a megyei iratképző szervek, az önkormányzati közös hivatalok és polgármesteri hivatalok ügykezelői, előadói vettek részt, összesen 86 fő.

A 2017. munkaév eredménye az MNL egységes, módszertani és képzési koncepciójának kidolgozása. Régóta sürgető feladat volt a szervezett oktatási, képzési és továbbképzési tevékenységeket összefoglaló dokumentum elkészítése a különféle képzési és oktatási tevékenységek összehangolása, rendszerbe szervezése érdekében. Cél az MNL minél színvonalasabb szakmai működésének biztosítása, a levéltárosi munka különböző részterületein kialakult – esetenként jelentős mértékben eltérő – gyakorlat egységesítése. A MOTIKO, illetve az SZKK munkatársai – a meglévő szakmai anyagokra támaszkodva, azokra hivatkozva, és a korábbi képzések terveit is alapul véve – a koncepciót a levéltár igényeire szabva dolgozták ki. A koncepció a Bevezetőn túlmenően alapvetően két részre tagolódik: a módszertani munkát, valamint a képzési és továbbképzési terveket tartalmazó részekre. A módszertani rész bemutatja a korábbi, ÚMKL és MOL intézmények, valamint már az MNL MOTIKO által végzett módszertani munkatevékenységet, és javaslatot tesz e tevékenység korszerűsített tematikájára, bővítésére, illetve fejlesztésére. A képzésekkel foglalkozó rész szintén megjeleníti az eddig végzett képzési és oktatási tevékenységet, azonban ezen túlmenően differenciált módon foglalja össze a képzések – mint egyre hangsúlyosabb módon elvárt munkatevékenység – rendjét és folyamatát. Ez utóbbi esetében, alfejezetenként, rövid-, közép- és hosszú távú terveket tartalmaz. A dokumentum ezen kívül hangsúlyosan rögzítette az önálló oktatásszervezői státus létesítésének kívánalmát is. E koncepció – jellegénél fogva – nem tartalmazhatott minden részletet, ezért utólagosan beemelésre került egy kapcsolódó dokumentum kidolgozásának elve is, mégpedig a pontos időhatárokat és felhasználni kívánt forrásokat is tartalmazó stratégia megalkotásának terve. A fenti célok megvalósításához szükséges források egyrészt a fenntartó által nyújtott támogatásból (kötelező szakmai továbbképzések támogatása), másrészt az intézményi költségvetés erre a célra elkülönített részéből, harmadrészt pedig, a külső képzések esetén, a hallgatók által befizetett költségtérítésből tevődnek össze.

Egyéb vezetést, ügyvitelt érintő feladatok

Az MNL 2017-ban is ellátta a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Csizi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működtek közre.

Az MNL főigazgatója látta el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenctagú szakmai tanácsadó testületben az elnökön kívül három főt ad az MNL. A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként. 2017-ben történt személyi változások: Szabó Csaba főigazgatói kinevezésével hivatalból elnöke lett a testületnek, korábbi helyére Erdész Ádám, Tyekvicska Árpád lemondásával megürült helyre pedig Mikó Zsuzsanna került.

A központi és megyei szervezeti egységek munkaterveiket, féléves, éves beszámolóikat határidőre megküldték, adatszolgáltatási kötelezettségeiknek rendre eleget tettek. Az MNL tagintézményei a 2014. évtől kezdődően féléves és éves szakmai beszámolóikat, munkaterveiket online kitölthető formában készítik el, ami a beszámolók és munkatervek esetében is az egységes rendezőelv alkalmazását, az adatok összehasonlíthatóságát, a felterjesztett anyagok gyorsabb feldolgozhatóságát eredményezte. Az ehhez kapcsolódó szolgáltatást, adatbekérési módot 2017-ben is tovább fejlesztettük.

2017-ban önálló program keretében valamennyi tagintézmény bevonásával részt vettünk a közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatottak munkavégzésének szakmai koordinációja az egyes tagintézményekre, míg az adminisztrációja a Gazdasági Igazgatóságra hárult.

A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket. Főigazgatói értekezletet három heti rendszerességgel, a hatékonyság növelés érdekében összevont megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletet 5 alkalommal tartottunk. Sor került az összmunkatársi értekezletre is (1 alkalom). A megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetői az Intraneten elérhetők.

A 2015-ben újjáalakult Tudományos Tanács 2017-ban is megtartotta ülését.

2017-ban 16 főigazgatói utasítás, négy főigazgatói tájékoztató, és kilenc szabályzat került kiadásra, illetve felülvizsgálatra a Főigazgatói Titkárságon.

Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.

A 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet 6. § (3) és 32. § (2) szerinti adatszolgáltatást a közlevéltárak február 28-i határidővel kellett, hogy teljesítsék. A rendelet előírásának megfelelően meghatároztuk az átadás formátumát és adatszerkezetét. A benyújtott törzskönyvi és szervnyilvántartási adatok megőrzéséről gondoskodtunk. Az adatszolgáltatást teljesítő levéltárak törzskönyvi nyilvántartásokat nyílt adatként közzétettük az MNL honlapjának Egységes törzskönyv (http://mnl.gov.hu/egyseges_torzskonyv) oldalán és egységesen kereshetővé tettük az Európai Levéltári Portálon (<https://www.archivesportaleurope.net/>).

Budapest, 2017. január 31.

Dr. habil. Szabó Csaba

főigazgató

